

CSENDŐRSÉGI LAPOK

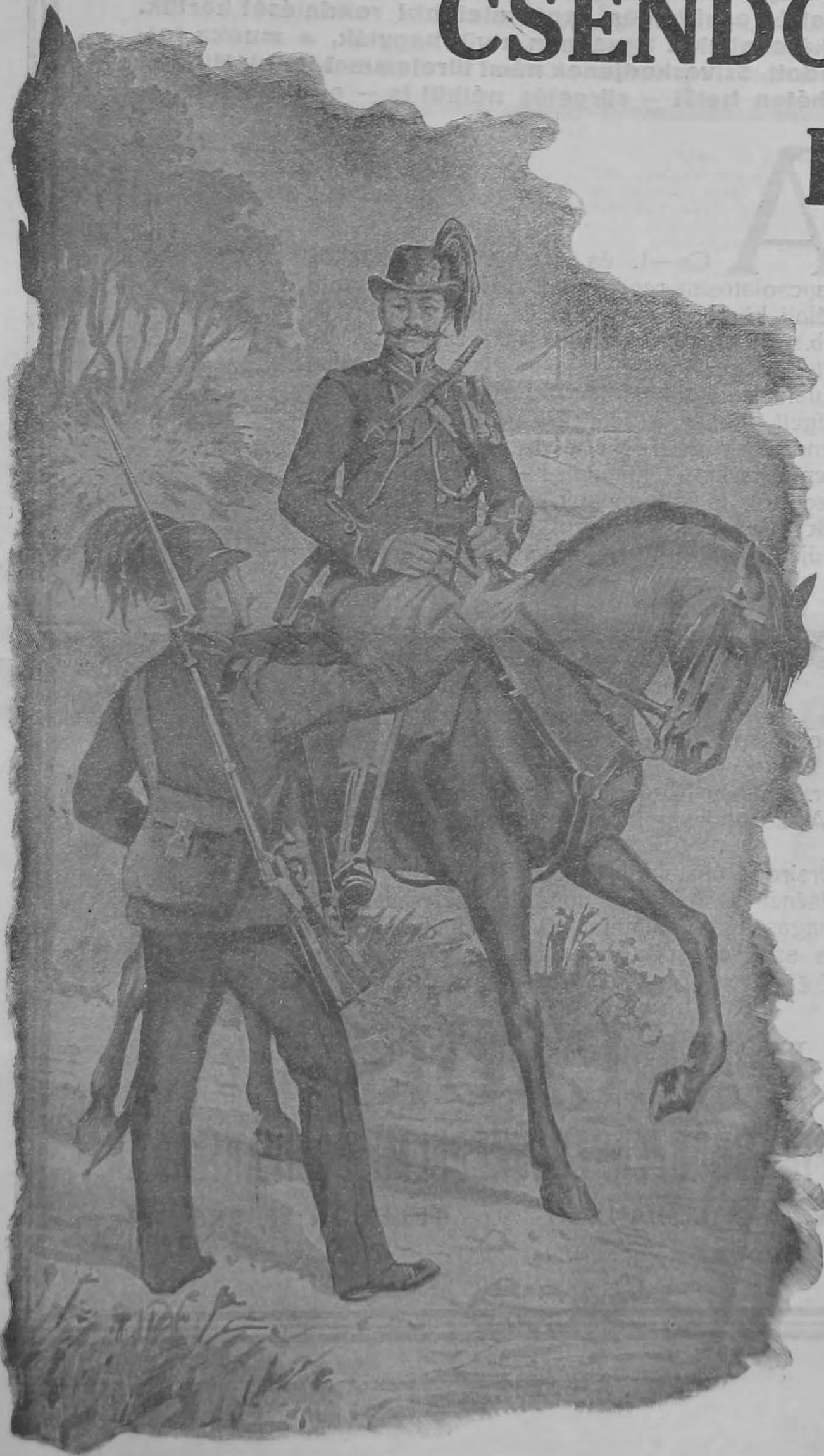
MEGJELENIK
HAVONTA KÉTSZER

SZERKESZTI
PINCZÉS ZOLTÁN
SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre	--- --	12 pengő
Félévre	--- --	6 pengő
Negyedévre	--- --	3 pengő

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, I., ORSZÁGHAZ-UTCA 3

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Két anarchista.

Amint a molnár nem hallja a malom zakatolását, mert az örökös egyhangúságban agya nem veszi tudomásul a hangokat, amelyeket dobhártyája mechanikusan unós-untalan felfog, úgy az események forgatagában élő ember, a jelenkor embere sem hallja s látja világosan azt, ami körülötte történik. A maga egyéni életének küzdelmeiben fáradt ember agya csak akkor indul az egyén életének szűk horizontján túlmenő gondolkodásféle működésbe, ha valami kiáltó, a megszokottnál sivitőbb hang nyilall a fülébe, de az események helyes megítélésére ilyenkor sem igen futja energiájából és érdeklődéséből.

Ilyen rikoltó, a hihetlenségig agresszív, vakmerő hang az a lárma, amit az utóbbi időben két anarchista körül csapnak s igyekeznek vele lázba hozni az egész világot. Két anarchistáról van szó, akiket egy hét évvel ezelőtt elkövetett rablógyilkossággal vádolnak az amerikai hatóságok s akiket ennek a vádnak az alapján halálra ítélték, de hét év óta mindmáig azon tanakodnak, hogy végrehajtsák-e az ítéletet vagy sem.

A törvények érvényrejuttatását a társadalom mint magától értetődő, a közösség érdekében elmaradhatatlan dolgot szokta tudomásul venni, még ha a vádlotakra kiszabott halálos ítéletről van is szó. Legfeljebb csak mint borzalmas, az olvasók idegbeteg szenzációéhségét kielégítő eseményt szokták az újságok — a példányszámok növelése érdekében — kiszínezett, nem éppen finom részletezéssel letárgyalni.

Ennek a két anarchistának az elítélése körül azonban bombák robbannak, templomfalak repedeznek a robbanástól, épületek, földalatti vasutak omlanak be, Amerika nagy városaiban ostromállapothoz hasonlóak a viszonyok, napirenden világszerte a tüntetések, sztrájkok, az amerikai követségeket mindenfelé készültségek őrzik, az ügyben szereplő amerikai funkcionáriusok élete még testőrökkel körülvéve sincs biztonságban egy pillanatra sem — s a bombák robbanásától ártatlan emberek pusztulnak tucatszámra, mert ebben a harcban akárhány ártatlan ember élete sem áldozat ahhoz, hogy a két anarchista élete megmaradjon.

A humanizmus, az emberiség örve alatt kétségtelemül ártatlan emberek sorát gyilkolják le, hogy két állítólag ártatlan ember életét megmentse, akik lehetnek talán a rablógyilkosságban ártatlanok, de még akkor is van leszámolni valója a társadalomnak velük, mint leg-halállosabb ellenségeivel: mint anarchistákkal.

És esodálatosképpen bele tudtak vonni a „mentőakcióba” világhírű és nagytekintélyű szellemi előkelőségeket, természetesen azoknak jóhiszemű, de tisztán nem látó humanizmusát fogva meg e célra.

Ugyanabban az időpontban, ugyanannak a célnak a szolgálatába tudják állítani a legnemesebb emberi szívek kérő szavát és a bombák gyilkos robbanását.

S ehhez a káprázatos ügyességgel, a szemtelenséget is megszégyenítő szemtelenséggel előidézett kaotikus hangzavarhoz vad ütésekkel veri a nagydobot a rózsaszíntől a vérvörösre minden piros színárnyalatban viruló sajtó.

A nyájas, de éppen ezért az orránál tovább nem látó újságolvasó pedig ebben a pokoli koncertben nem lát egyebet, mint két ártatlannak mondott ember megmentését célzó törekvést s ha éppen nem is fáj a feje a két anarchistaért, azért jobb híján maga is elszórkózik a kérdésen, mellénye gombjain számolgatva: kivégzik, nem végzik, kivégzik...?

Ha ez a jóhiszemű, lusta gondolkodású társadalom tudná, hogy ennek a kisdéd szórakozásának nagy ára lehet, bizony odaütne a társadalom hamiskártyásainak és orgyilkosainak asztalára és feltenné a kérdést: ha már annyira fáj nekik az ártatlan embervér, be tudnak-e számolni annak a három millió ártatlan embernek az életével, akiket statisztikai adatokkal bizonyítottan Moszkva bestiális kegyetlenséggel legyilkolt és akiket — ki tudja hányat még — le fog gyilkolni?

Három millió ártatlan ember vére folyammá dagadva hömpölyög az emberiség közönyének tengerébe, ennek a kis nemzetet kitevő rengeteg embernek halálhörgése ezredrésznyi érdeklődést sem váltott ki, mint a két anarchista léte vagy nemléte.

Igaz, hogy a vörös rémuralom három millió áldozata nem egyéb, mint csak amolyan mindennapi tisztességes, a társadalom közös, nagy munkájában becsülettel résztvevő ember, ez a kettő pedig: anarchista. Anarchista: a kommunisták kommunistája, akinek célja minden törvényes rend megdöntése, aki nem ismeri el semminemű szabályozását a közösség életének, aki csak egy jogot ismer el: az ököl jogát, mert szerinte csak akkor lesz boldog az ember ezen a földön, ha az erősebb felelősség nélkül ütheti le a gyengébbet s veheti el attól verejtékes munkája gyümölcsét. Az anarchista végső célja: az örökérvényű felfordulás, a kaosz, az, ami magának a szónak is jelentése: törvénynélküliség. Nyiltan bevallott és használt eszköze és eleme: a bomba, gyilkok, embervér. Hogy ennek, a még elméletnek is örült irányzatnak a felülkerekedése az emberiség pusztulásával volna azonos, azt épeszű embernek nem kell magyarázni.

Ezek után érthető, hogy kik és miért harcolnak két anarchista életéért. Illetve nem is a két emberéletért, mert hiszen az náluk nem számít. A szemfényvesztésnek és terrornak roppant erőpróbája ez részükről s ha sikerül az emberiség tiszta látásán a máris homályos hályogot még homályosabbá tenni, bázisa lesz ez még nagyobb szabású, még orcátlanabb és még több ártatlan vért kívánó támadásaiknak. Ezért csapnak két anarchistaért nagyobb zajt, mint aminőt az a három millió áldozat ki tudott váltani a világ közvéleményéből. Hogy ez a zajongásuk olyan visszhangot ver világszerte, arról már nem ők tehetnek, hanem az egyetemes emberi társadalom hihetetlen rövidlátása.

Az emberiség háza tetejéből itt is ott is lángok csapnak fel s mi nem a tüzet oltjuk, a gyújtogatóval sem bánunk el érdeme szerint, hanem sajnálkozva simogatjuk és kenegetjük gyógyító irral a kisujja körmét, ami gyújtogatás közben megpörkölődött.

Igaz, hogy bennünket a törvények etikai ereje köt s eszközeink az anarchisták eszközeivel azonosak nem lehetnek, de azt semmiféle etika nem tiltja s csak a társadalom öngyilkos aluszékonysága gátolhatja, hogy ránggyújtott otthonunkat megmentjük a pusztulástól.

Amire pedig volna erő, csak élni kell vele, mert sok izmos tenyér várja viszkelve, hogy odatapadjon a zajcsinálók és felforgatók szájára úgy, hogy a szó egyszer s mindenkorra torkukon akadjon.

Szemelvények a bűnügyi bizonyítás köréből.

Irta: CZEGLÉDY JENŐ százados.

(Befejezés.)

Egy akasztási esetről a hullafoltok a háton jelentkeztek. Itt a gyilkosságot biztosra vehetjük, mivel a hullafoltoknak az a sajátosságuk, hogy azok mindig a hulla legmélyebben fekvő vagy esüngő részein helyezkednek el. Ez esetben a hulla a háton feküdt s csak később — a gyilkosságot palástolando — lett felakasztva.

Ha a hullán bármilyen külsérelmi nyom, lövés, szúrt seb, stb. található, viszont fegyver, kés nincs a hulla közelében, avagy olyan természetű a sérülés, amit az elhunyt nem hozhatott létre (koponyasérülés), idegen kéztől eredőnek kell a halált tekinteni.

Előfordulhatnak a hulla közelében véres lábnyomok; viszont az elhunyt lába nem véres; vagy a hulla nyaka át van vágva s a vér feltűnő kis mennyiségben folyt ki, esetleg egy-két tenyérynél, ez is arra enged következtetni, hogy gyilkosság történt, mert a nyakat a bekövetkezett halál után vághatták el s így folyt csak ki a kevés vér, viszont a véres lábnyomok a gyilkostól származtak.

Gyilkosság vagy öngyilkosság kérdésénél lényeges lehet az a körülmény is, ha a hulla bezárt helyiségben találtatott. Ilyenkor rendszerint ön-

gyilkossággal állunk szemben, amit az elhunyt magára zárt, vagy még el is reteszelt ajtó, ablak mellett követett el. Lehet azonban olyan eset is, hogy az elhalt halálos sérüléseit a bezárt helyiségen kívül kapta, hazavánszorgott s félve az esetleg megújuló támadástól, az ajtót magára zárta s úgy halt meg. Előfordulhat, hogy a gyilkos maga zárta be az ajtót. A belül levő kulcsot egy kulcsfordító eszközzel kívülről fordította rá, sőt a reteszt is, erős spárga segítségével, kívülről húzta előre.

Egy gazdálkodó feleségét a kamrában egy gerendára felakasztva találták. A kamra úgy kulcsesal, mint belső retesszel el volt zárva. Az esetet öngyilkosságnak kezelték s csak a későbbi nyomozás állapította meg, hogy tulajdonképpen gyilkosság történt. A férj gyilkolta meg a feleségét, még pedig úgy, hogy megfojtotta, majd a kamrába vitte, ott felakasztotta, az ajtót kívülről rendesen bezárta, a kulcsot a kamra kis ablakán bedobta s az ablakon át, egy hosszú rúd segítségével, a reteszt is ráfordította az ajtóra.

Ki kell a nyomozásnak terjednie arra is, hogy vajjon a gyanúsított ismerős lehetett-e a helyi viszonyokkal? A kutya a kérdéses időpontban ugatótt-e? A helyszín nem árulja-e el egy esetleges közös étkezés, együttválás, vagy nemi közösülés nyomait?

Egy 55 éves varrónőt szobájában meggyilkolva találtak. A hulla az ágyon feküdt, az ágyneműn véryomok voltak találhatóak. A halál oka: meg-

Étető magyar.

Zizegő kékék gúzsát oldogatja, —
Hatalmas melle fujtatón zihál, —
A gépdobon áll — tűzsugárzó napba, —
Mint égigérő, zord parasztkirály...

Szellő kuszálja csapzott bajsza végét, —
Orcája barna és kevély-komor, —
Ingujjal törli könnyes veritékét, —
Olyan, mint sárból gyúrt ember-szobor...

Izomba duzzadt órisi termet,
Acélosak a vállak és karok...
Ó hát a szempár! Sűrű polyvafelleg
Közül, mint szúrós vasvilla ragyog.

Ni! most a bomló kékéket vigyázza,
S az éhes gépszáj odvába mered.
Majd szürke tarlókat fátylas távolába
Borong bele, mint bánatos gyerek...

Néz... néz... s a pergő áldáson keresztül
Talán jövendőnk tündérképét látja!
S fülébe bűvös-bájós zene csendül:
Halk gépbűgás: az élet muzsikája...

Vályi Nagy Géza.

A körözött liptói.

Irta: BEÖTHY KÁLMÁN százados.

Egyszerű történet az egész...
Hegyesi Károly uram, a keresztesi törvénybíró, hivatalosan, meg amúgyis, feljött Pestre, a tenyészállat kiállításra. Életépárja otthon maradt, mondván: „Én bíz' nem mék. Minek abba az irdatlan nagy városba ténferegni? Mán csak megöregszem úgy is"... amiben igaza lehet. Bezzeg az Erzsike nem úgy ám! A minapában is a majálison a tanító úr fia, míg a „gombpucoló“ esárdást járták, annyi szépet mesélt arról a csodaszép városról meg lelket-szemet ámitó sok nagyszerűségről,

hogy azóta viszket a talpa itthon a betonjárdán, rosszul van az esti sötétől s undorodva szalad el a hazatérő csorda látásán. Meg aztán Papp N. Pali is mehet azóta más háza tájára esellengeni...

Most itt az alkalom, hát rítt, kesergett, makrancoskodott s jó Hegyesi uram hát két jegyet váltatott a kisbíróval. A községi fogat repítette őket az állomásra s a szomszédokat a nehézség környékezte, olyan takaros volt az Erzsike. A kalauz se állta meg szó nélkül:

—Hát térdemkopásáig itt szolgálnék, ha ilyen szép utasaim volnának, mint a kisasszony! — amiből nyilvánvaló, hogy nagy salabakter volt ökelme. Még rá is mesolyintott, látván biborba borult arcát a leánynak. Bíró uram is kisodorta erre nagyszárnyú bajuszát, mint akinek már csak szintén volna valami kis köze ehhez a lányhoz. Szó nem akadékoskodott ki az ajkain még akkor se, mikor jófajta borszivart kínált a vén vasutinak. Zsebében a bankók lapultak szorosan egymáshoz, mint jó testvérek s a domború hasán mozduatlanul ragyogott a régi aranylánc...

Mikor bent voltak a teméntelen ember között a kiállításon, bizony meg-megnézték őket. Erzsike szinte ijedten látta, hogy különösen egy magas, szőke, fekete ruhás fiatalember kíséri őket hol elül, hol mögöttük. Szegény ezzel volt elfoglalva, hát nem csuda, ha a nagy tolongás-lökdösésben elejtette magahímezte napernyőjét. De bíz' az tán le se ért a földre, mert a fiatalember, mint a macska ugrott s emelte azt fel. Az öreg is azt mondta rá:

— Ecsémuram, köszönjük! — amire az utánozhatatlan kedves mosollyal Erzsike felé, bemutatkozott: — Nevem Hornyacsek Ádám!

Ettől a perctől szakadatlan jókedv, kacagás volt része Hegyesi uraméknak. Erzsike már nem mutatott hajlandóságot a mekegő, bógó állatok meglátogatására, már csak sétálni volt kedve s hagyta, hogy az öreg egyedül szagolja végig a kiállítást.

Ezalatt pedig Hornyacsek úr is megtudott mindent. Erzsike is tájékozódott. Amannak jó szeme nem esalt: a vastag óralánc, a piros arc, kerek has, igazat beszélt. Erzsi egyetlen s a 85 hold fekete földet vajjon ki kapja véle?...

fojtás. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy közvetlenül a gyilkosság előtt az áldozat közösült, mivel nemi szerveiben ondószálcákat találtak. Első kérdés volt, hogy a varrónő kivel érintkezhetett. Ismerősei szerint a nő magabazárkózott, magányos életet élt, férfiismerősei nem voltak, csupán egy 22 esztendőös szabólegény járt hozzá, ki a varrónő szeretője lehetett. A gyanúba fogott szabólegényt lakásán meg is találták s a házkutatásnál előkerült a meggyilkolt varrógépének felső része, gyűrűje, stb. A szabólegény beismerte a gyilkosságot, mentségére azonban azt hajtogatta, hogy a nő kérelmére követte el tettét, ki öngyilkos akart lenni. A nyomozás viszont megállapította, hogy a férfi azért ölte meg szeretőjét, hogy annak 600 forint megtakarított pénzét megszerezze. A pénzt azonban nem sikerült megtalálnia, valójában pénze a varrónőnek nem is volt, csak azért híresztelte, hogy 600 forintja van, hogy a szabólegényhez könnyebben férjhez mehessen.

Kiszabadult fegyenc másnap reggel lelőtte a volt bűnügyében tanúskodó koronatanút. A boncolás alatt az elhunyt testében, a löcsatorna mélyén, egy összepréselt papirdarabot találtak, melyet megvizsgálva, megállapították, hogy a fegyházból való elbocsátó levél darabját képezi, amit a gyilkos fojtásként használt fegyverében. E papirdarab alapján lett a volt fegyenc ismét elfogva.

Ha az elhalton vérző seb nincs s orra, szája, stb. vérrel van bemaszátolva, különös figyelemmel

Erzsi meg elvakult Ádámtól, akinek mindenre volt valami nevetni való mondása, aki mindenről tudott beszélni s akinek kis ujjában volt autó, traktor, cséplő, jószág s aki már csokoládéval is kedveskedett. De meg Liptóban neki is van egy-kétszáz holdja, de persze a csehek, azok a gazok nem engedik őt haza szegényt, mert egyszer összeesküdött ellenük. Majd hogy fel nem húzták. Így hát bérbe van az a kis föld... bizony nehezen él belőle. Egyébként azzal is foglalkozik, hogy másnak vesz meg elad földet, házat...

Mire az öreg megizzadtan levegőre került, a fiatalok már jó barátok voltak. Együtt ebédeltek mindhárman aztán a Kis Pipában. Hornyacsék úr az Istennek sem engedte, hogy bíró uram fizessen szólván:

— Isten a sok szenvedésért kárpótolt, hogy ilyen egyenes emberrel koccinthatok ilyen szép lány egészségére, akút, hogy az Isten meg ne áldjon, arról szó sem lehet, ugye bíró uram? — mire az megelégedett mosollyal ütötte amazéhoz poharát.

Hát még délután hogy megszerette bíró uram maga is azt a mihaszna urat. Hogy is ne, mikor annyi fránya mulatságba vitte őket az Angol parkban, hogy majd a szemét kinevette, annyira könnyezett a sok mókától.

— Mégis csak nem jól tette anyád, hogy otthun kuksol, mi, te Erzsók?

Az persze oda se figyelt. Már felgyulladt benne a láng, már leste Hornyacsék úr szavát, mozdulatát, aki még a tanító úr fiánál is elegánsabb volt s aki olyan szépeket mondott neki, pedig csak fél napja sincs, hogy ismeri...

Alig tudtak elválni a vonatnál s az öreg alig bírta elégszer invitálni: — „Visszaadjuk ám az ebédet!”

Erzsi meg annál jobban hajolt ki az ablakból, mennél inkább gördült a vonat kifelé a nagy üveges tető alól...

Az öreget hamarosan elnyomta az álom a sok serítal miatt. Erzsike azalatt az ablakban állott s nézgette előbb a tűző, ezer-lámpás fővárost, utóbb meg a millió lámpásos eget. Valamí nyugtalanította apró szívét s a vér minduntalam arcába szaladt. Hornyacsék úr a körúton sétált mosolyogva, időnkint pattintott újjáival s jókedvűen köszönt a rendőrnek a sarkon...

kell a vizsgálatot megejteni, mert előfordult, hogy az áldozat szájában megtalálták a gyilkos egyik ujjahegyének bőrdarabját, amit az elhalt dulakodás közben, leharapott. E bőrdarab vezetett eredményre.

Egy női hulla mellett kis, kerek bőrdarabot találtak, amely ugyancsak dulakodásból származhatott. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a bőrdarab egy szakállas férfi álláról ered. Ez alapon elindulva, másnap a munkába menő munkások között egy felkötött állu embert találtak, ki nek álláról egy hasonló nagyságú bőrdarab hiányzott. A gyilkosság be is bizonyult.

A miként kérdésre önként adódik a válasz, ha már az összes többi kérdésekre sikerült megfelnünk, ezért e kérdést csak a többi kérdések megoldása után oldhatjuk meg.

Hogy hol történt a halált okozó külső behatás, hol folyt le a küzdelem, ezt is a tüzetes helyszíni szemlén talált adatok világítják meg. Ez adatok nagyjából két csoportra oszthatók. Lehetséges ugyanis, hogy a tettes, vagy az áldozat testéről kerülnek egyes részek a cselekmény elkövetésének helyén levő tárgyakra, vagy az utóbbi tárgyak egyes részei juthatnak a tettes, vagy áldozat testére.

Az első csoport körébe tartozhatnak: különböző vérnyomok, haj, bőrcsapat, fog, ruhafoszlány, stb., amelyek ütlegelés, dulakodás következtében maradtak a gyilkosság helyén.

Nem fordult a nap hétszer, Hornyacsék úr máj Keresztesen ült Hegyesi uramék tornácán terített asztalnál. Az öregasszony dohogott, morgott, nem szerette az úri fajtát, — de hiába. Erzsike szíve rettentően dolgozott, Hornyacsék úr se ijedt meg a sok rámtól s a szótalanságtól, az öreg mama így magára maradt véleményével.

— Nem baj, — mondá a liptói földbirtokos — majd megpuhul ő is.

Másodszor mikor jött, olyan puha, meleg cipőt hozott a mamának, hogy mikor az felvette, százcáncú arca piros, ragyogó, síma lett a gyönyörűségtől! Hát hogyne, mikor rehomás lába folyton sajgott az itthoni cipőkben, papucsokban, e' meg olyan simogató, mint a bársony.

— No, derék embernek gondolom Ádám úr — a másik neve sehogyse ment a fejébe — látom, szerethette az anyját. Figyelmes ember!... Hornyacsék úr szerénykedett, tiltakozott, de hiába. Erzsi csak azért is mondogatta s Hegyesi uram, úgyis mint törvénybíró, kimondta a szentenciát:

— A' mán pedig úgy van!

S mikor harmadszorra jövet olyan jegyekkel lepte meg bíró uramat meg hivatalbéli barátait Hornyacsék úr, amik újfent valami kiállításra szállították a kivánesi embert, még pedig feleáron, hát kezdtek ám nagyra becsülni a „szegény földbirtokos” urat. Mindenki szép szóval volt róla, csak négy-öt ember akadt, akik nem szóltak szót sem, akik hallgattak: négy-öt csöndes, nyitottszemű csendőr... Erzsike is ekkor kapott egy nagyszemű, fényes gyöngysort, olyat, ami most járja divatját. Jutalma Ádámnak egy hártelen esők lett, aminek csak a szelét láthatta Hegyesiné asszony: égő, zavart arcát gyönyörűséges Egyetlenének.

Mikor elköszönni akart aznap Hornyacsék úr a háznépétől, félrehívta Hegyesi uramat s szomorú arccal adta tudtára, hogy a vonaton elaludt s valami mihaszna gazember kilopta a tárcáját, amelyben háromszáz pengője volt, — Legyen szíves, míg megkapom a földbért... Két hét az egész...

Egy ember panaszkolt, hogy őt megtámadták, megverték. Homlok- és orresontja valóban el volt törve. A vizsgálat azonban megállapította, hogy részegen hazafelé botorkált s így esett az árokba és törte össze magát az ott húzódó kerítés gerendáján. A vérnyomok a gerendán meg is találtattak.

Egy árnyékszékben csecsemőhullát találtak. A gyermek anyját kinyomozták egy szobaleány személyében. Kihallgatásakor előadta, hogy az árnyékszéken lepték meg a szülési fájdalmak s így jutott a csecsemő az árnyékszékbe. Az orvosi vizsgálat e körülmény igaz voltát nem tudta megállapítani. Itt csak egy alapos helyszíni szemle tudta a cselekményt megvilágítani. A helyszíni szemle folyamán megállapítást nyert, hogy a gyermek az ágyban született, mivel a matracokon igen jól kivethetők voltak az ujjszülött gyermek testének körvonalai s így nyilvánvalóvá lett, hogy csak az ágyban történt szülés után dobta az anya a gyermekét az árnyékszékbe.

A második csoportban említett, hullához tapadó és a hullán talált idegen anyagok is igen értékesek lehetnek a „hol“ kérdésének megválaszolása és ezzel a bűncselekmény teljes felderítése szempontjából.

Egy ugyancsak árnyékszékbe dobott magzaton papirdarabkákat, széntörmeléket, madártollakat lehetett felfedezni. Ilyen anyagok az árnyékszékben nem voltak s így a magzat oda csak olyan helyről kerülhetett, ahol ez anyagok a testére tapad-

hattak. A helyszíni szemle megállapította, hogy a méhmagzat a házban levő pincében született, ahol csirketoll és széntörmelékek tapadtak hozzá s csak később lett a magzat az árnyékszékbe bedobva. Ily alapon a tettes kilétét is sikerült megállapítani.

A miért kérdés tisztázásánál az iránt kell megállapításokat eszközölnünk, hogy milyen szándéka lehetett a tettesnek, illetve milyen körülmények játszottak szerepet a cselekmény elkövetésénél.

Egy uzsorás meggyilkolása esetén az érdekelt adós jöhet számításba. Egy ilyen gyilkosságnál a helyszínen megállapított a tettes kiléte, ugyanis a tettes a gyilkosság után az uzsorás fiókját feltörte s onnan az ő nevére szóló adóslevelet — a többit otthagya — magához vette.

Ablakon keresztül történt lelövés esetében a gyilkosság rendszerint bosszú műve, mivel ez esetben a cél kizárólag az egyén elpusztítása, illetve csak az élet kioltása, rablási szándék nélkül.

Ha a tettesek a meggyilkoltól értékeiket, vagy értékes tárgyakat, stb. raboltak el, úgy nyilvánvaló a rablógyilkosság ténye.

A mikor kérdésre a feleletet a helyszínen gyakran megállapíthatjuk, de ha a tüzetes helyszíni szemlén e kérdést nem sikerült tisztáznunk, akkor legtöbbször ezt már nem is állapíthatjuk meg.

Egy földművesember reggel jelentette a csendőröknek, hogy édesanyját meggyilkolva találta. A gyilkosság baltaütésekkel lett elkövetve. Tekintve, hogy az egyedüli örökös a fiú volt s a helyszínen

— Mért ne? . . . Van. Futja! — bölintott a bíró úr s kevés vártatva a vonaton mosolygott a lipői . . .

Mikor megkérte Erzsikét, Hegyesi uram a tenyerébe csapott: — Életrevaló, derék fiatal ember . . . Jó sorsban lenne a lányom, de hátha ő mást gondolt?!

— Már ő beleegyezett, kedves ipamuram!

— A teremtsit — hökkent fel amaz s aztán elkiáltotta: — Anyjuk! Hé! . . . Jössz-e ide? . . . Ehm ni! Hornyacsek úr, a vejem! A szegény csöndes öreg, ki mint a sárkány viágázott egyetlen gyermekére, elsíkkította magát: — Jézus, Mária! — mire a félig nyílt ajtó mögül nyakába röppent kacagva Erzsóka, onnan meg tovább, hogy aztán végül imádott Hornyacsekje nyakán maradjon . . .

Az esküvő itt lesz. Ádám Pestről hoz bandát. A templomba autóval mennek, amelynek csupa virág lesz minden kereke. Aztán Pestre mennek lakni . . . Hegyesi uram beleegyezett, de minden fejbőlintását édes, hűséges oldalbordájával vívott nagy csata előzte meg. Hogy: — Elig, ha csak felit iratja rá kend a vejüre, meg hová a fenébe gondol: ő nem ül bele a benzines, büdös nyavalyába, aki épp úgy mozog előre, mint hátra, mint a Berger zsidóé tette a multkor, mikor nekiment a színás szekerüknek, a nyavalya ott törné ki, ahun van! . . . Így az öreg asszony.

Hát tagadhatatlan: sok pénzibe is van máris a dolog, dehát: — Nízd, anyjuk! Egyetlen jányunk, oszt senki más. Hát csak emlegesse meg hóttáig a lakodalmat! — amiért viszont senki sem korholhatja meg bíró uramat.

De azért a pénzt ő is nehezen adta ki. Most erre kellett, most meg arra. Most a butorra kellett vagy tíz hold földet eladni — megnézi majd milyet vett az Ádám — most ki kellett festetni a lakást, igaz is: ne vigyenek új bútort régi házba, no meg az, meg amaz.

— „De hisz majd el lehet már adni a lipői földet is“ — mondta törvénybíró úr a vasárnapi presbiteri gyűlés után Sarkadi Pál nagytiszteletű úrnak, aki viszont azt felelte erre: — Hát aztán ki látta már azt a földet, Hegyesi uram? Maga tán igen? — s ezzel nyilván tüskét szúrt a tiszteletes úr a leendő apósi

szívbe, ne szólj szám — tán csak nem azért, merthogy ő is számított volna Erzsókára?

Már csak ma szabadok a fiatalok. Holnap már egymásé lesznek. Rengeteg baromfi halála, irtó sürgésforgás, felfordulás, szaladgálás előzte meg a nagy napot. Persze ez a szerelmeseket nem érdekelte. Ott ültek a sebes Kutas partján, ahol Hornyacsek úr retentő nyugalommal és jókedvvel — horgászott. Igen, pisztrángot fogott.

— „Legyen Erzsókám, ez is vacsoránál! Lássá, az mi, a magáé, lelkem, aranyom!“ — csendült a szava, ahogy nagy cuppanva kirántotta a halat.

S mikor Erzsóka csudálkozó szeméit látta, csókot nyomott meggyipiros szájára s szólott eképpen: — A birtokomon ép ilyen patak megy át, ott tanultam ezt is aranyos Bogárkám!

Bevetette újból a horgot. Feszült csendben figyeltek egymáshoz bújva. Hallották egymás szívét, érezték egymás tüzelő testét, kezük egymásba fonódott s már nyúlt volna Ádám az Erzsi derekához, mikor a haszontalan hálacska bekapta a horgot.

— Hopp! Ez az öregé! — lóbálta feje fölött a halat az úrfi s aztán Erzsúke előtt a földön álló fazékba csúsztatta.

Újból vetette a hegyes szerszámot s alig mosolygott egyszer-kétszer a kis menyasszony szemébe, már rántotta is kifelé: — Ez meg az enyém! — kiáltotta. De a háta mögé lendült hal s horog nem ívelt vissza eléjük. Valahol megakadt. Hornyacsek úr hátrapillantott s úgy ültőhelyében hanyattvágódott. A halat egy esendőr tartotta kezében, a másiktól meg egy hosszú szurony meredt kegyetlen komolyan feléje:

— Hornyacsek Halasi Horvát Ádám, a törvény nevében foglyom! Csaló, házasságszédelő, körözött szélhámos! Tartsa előre a kezét!

. . . A lakodalomra készülő ház előtt félóra múlva biztos őrizet alá helyezve „díszmenetelt“ a vőlegény úr. A jegyűrű mellett ott fényeskedett egy másik „eljegyzési“ tárgy: a bilines . . .

Öreg jó Hegyesi uram aztán éktelen káromkodás között olvashatta az őrsön az ügyészség fényképes nyomtatott levelét a lipőiről . . .

Ami vissza kell szereznünk: Poprád.

olyan körülményt nem vettek észre, ami idegen ember tetteire engedett volna következtetni, a csendőrök a fiúra gyanakodtak. A gyanút megerősítette az a körülmény is, hogy a legény ruhája véres volt. Erre vonatkozólag a gyanúsított előadta, hogy a lakásba érve, nagyon megdöbbsent a látottaktól s megrémülve letérdelt anyja mellé, élesztgetni próbálta s így lett véres a ruhája. Tanuk tömege bizonyította, hogy a legény reggel hét órakor jött haza egy idegen tanyáról, ahol dolgozott s akkor lelhetett fel édesanyja holttestét. Félhat és hat óra között jártak egyesek a tanuk közül a ház környékén s meglepődve látták, hogy a baromfi még nem volt a ketrecből kiengedve, holott az öreg asszony első teendője mindig az volt, hogy felkeléskor, öt óra körül, a baromfiakat kiengedi. E két adatot összevetve, kétségessé vált a legény szerepe, mert ha az asszony öt óra körül életben lett volna, úgy a baromfiakat bizonyára kiengedte volna. A szakértőknek aziránt kellett tehát most már nyilatkozni, hogy a halál mikor következett be, illetve a gyilkosság mikor követtetett el.

A helyszíni szemle megállapította, hogy a vértócsa egyrésze meg volt száradva, az elhalt mellett kenyérdarabka feküdt, melynek frissebb metszési lapja már megszáradt. Összeegyeztetve e körülményeket, az orvosi szakvélemény szerint a halál az éjszaka folyamán s semmiesetre sem hét óra körül — a legény hazaérkezése időpontjában — állhatott elő. A legényt felmentették s ez alapon vele szemben a további eljárást be is szüntették. A Leyrer Amália-féle gyilkosság esetén a meggyilkolt által járatott napilapok az előszobaajtó alsó nyílásán egyenként be lettek csúsztatva. E körülményből könnyen megállapítható volt, hogy azok melyik

naptól kezdve nem lettek felszedve, vagyis, hogy a gyilkosság mely napon történhetett.

Fontos következtetéseket vonhatunk le az éjjeli edény tartalmából is. Ha abban sok vizelet található, úgy ez esetben a gyilkosság késő éjjel, hajnal felé, vagy a korareggeli órákban következhetett be. Ha az áldozat rövid időt töltött élve ágyában, úgy a legnagyobb valószínűség szerint csak kis mennyiségben lehet vizeletet találni. Egyes vízzel telt üvegeknél viszont az elpárolgásból következtethetünk az időpontra. Hogy egy üvegből mily mennyiségben párolog el a víz, vagy más folyadék és mennyi idő alatt, azt kísérleti úton, a folyadék mennyiségét és minőségét figyelembe véve, megállapíthatjuk. Bizonyos időben szokásos étkezésből visszamaradt ételmaradékok is megfelelő támpontot nyújthatnak.

Gyertyaelesepegés, gyufahasználat arra enged következtetni, hogy a bűncselekmény sötétségben, éjjel történhetett. Az elfogyasztott gyertyamennyiség is adhat támpontot a cselekmény időpontjának megállapításához.

Párisban, egy ház pincéjében, kútbadobva két lábszáresontot találtak. A csontok papirosba csomagolva áztak a vízben. Az orvosi vizsgálat szerint a lábszáresontok egy 60—70 év körüli férfi csontjai lehettek. Első dolog volt annak megállapítása, hogy a csontok kinek a hullájától származnak. A nyomozás folyamán megállapítást nyert, hogy egy öreg úr pár héttel előbb gyanús körülmények között eltűnt. Gyilkosság látszott fennforogni s a tettel egy szabólegényt gyanúsítottak, kit az öreg úr lakásán le is tartóztattak. Az áldozat házmestere azonban a legutolsó percig semmi gyanús körülményt nem észlelt, mert az elhalt lakásán minden nap este

nyolc és tizenegy óra között, régi szokás szerint, gyertyavilágtól eredő világosságot látott. A helyszíni szemlén két gyertyacsomag-burkolatot egy gyertyával és 17 darab elhasznált gyufaszálat találtak, melyek közül 15 szálon égési felületet és két darabon pedig lepattant foszforfejet lehetett észrevenni. Mindegyik gyertyacsomag eredetileg 8—8 gyertyát tartalmazott. Kísérlet folytán bebizonyult, hogy egy gyertya három óráig égett. E körülményeket figyelembe véve, meg lehetett állapítani, hogy a gyilkosság a szabólegény letartóztatása előtt 15 nappal követtetett el. Azon célból, hogy a bűntettet minél később fedezzék fel, a gyilkos áldozata lakásába költözött s az öreg úr szokása szerint, minden este nyolc és tizenegy óra között egy-egy gyertyát elégetett.

A cselekmény idejét egy leesett, vagy helyéről kimozdult óra elárulja, feltéve, ha előzőleg járt és jó állapotban volt. Az elhalt zsebében levő óra is értékes adatokat adhat. Vízből kifogott holttestnél, ha zsebében óra volt, megállapíthatjuk a vízbejutás idejét, mivel a vízben a legjobb óra is tizenöt perc elteltével megáll.

Ha már a nyomozás folyamán a fent tárgyalt kérdésekre a helyes feleleteket megtaláltuk, a miként kérdésre is sikerül a körülményeket pontosan megállapítani s egyben azt is megtudjuk az összes nyert adatokból, hogy a cselekmény *mivel és kivel*, kinek a társaságában lett elkövetve.

Mindkét kérdésre igen tanulságos példa a Mezőgyő havasi községben elkövetett gyilkosság, midőn az ablakon keresztül agyonlőtték a falu pénztárosát. A tettes a házba nem hatolt be, így csak az a célja lehetett, hogy a pénztáros életét kioltsa. Így joggal lehetett bosszúra következtetni. Helyszíni szemlénél a szobában eredeti helyzetében ülve, arccal az asztalra borulva találtatott az áldozat. Az asztalon szegényes vacsora, sótartó, kenyér volt. Megállapították, hogy a földszintes házacská ablakán keresztül lőtt be a gyilkos. Az ablakon kívül drótháló volt körülbelül két centiméter átmérőjű szemekkel, az ablak előtt pedig 90 centiméter széles tornác. Az utóbbin kívül, a sárban összetaposott lábnyomok mutatkoztak. Tekintve, hogy a nyomok egymáson feküdtek, azokat értékesíteni nem lehetett. Az ablak dróthálóján sérülés nem volt, így arra lehetett következtetni, hogy hosszúcsövű puskából történt a lövés akként, hogy a drótháló egy szemébe beleillesztette a gyilkos a puskáját, mintegy megtámasztotta s így vette biztos célba a pénztáros. Emellett bizonyított az is, hogy a lövés következtében betört ablak cserepein löporfüst-csapadék is találtatott. A csendőröknek a falu bírása megnevezte a pénztáros egyetlen haragosát.

A gyanú természetesen a megnevezett egyénre irányult, kinek puskája is volt, ugyanis ez ember orvvadászattal is szokott foglalkozni. A gyanúsítottat, kit a csendőrök azonnal előállítottak, a jelenlevő királyi ügyész felszólította, hogy ismerje be a tettet. Ezt azonban a gyanúsított tagadta, sőt még azt is tagadta, hogy puskája volna. Mindössze azt hajtogatta, hogy ha tanut tudnak szerezni, akkor beismeri a gyilkosságot. Gyanúsított testének megvizsgálása alkalmával a balkezén fekete löpor-szemcséket lehetett felfedezni, amit lekaparva, egy papírlapon a törvényszéki orvos összegyűjtött. Ekkor már a gyanúsított engedett merev tagadásából.

Az elhalt nyakának egyik oldalán igen súlyos, a halált előidéző, a mellkasba is behatoló lőtt seb volt, melyből a boncolás folyamán egy nyolcfilléres pipadohányburkoló papirdarab, a gerincoszlopból hét darab vasszeg, a löcsatorna legmélyebb helyén pedig egy két és fél centiméter hosszú, csavarmenetes, friss törési lappal rendelkező vasdarab került elő, mely tárgyakat a gyilkos fojtás s töltet gyanánt használt a puskájában. A csendőrök a gyanúsítottnál megejtették a házkutatást, mely alkalommal egy nyolcfilléres pipadohányburkoló papirdarabot is előtaláltak, ezt azonban, tekintve, hogy a fojtás-ként használt papiros részben elégett, összeilleszteni s így tárgyi bizonyítékként kezelni nem lehetett. Ellenben rendkívül fontos volt, hogy a csendőrök a lőtt sebben talált csavarmenetes, friss törési lappal rendelkező vasdarab tört részét is előtalálták a tüzetes házkutatás folyamán, ami összeillesztve a hullában talált vasdarabbal kétségtelenül egybeillett s így a gyanúsított bűnössége feltétlenül beigazolódott. E bizonyítékokat előtárva, a gyilkos beismerte a tettet, sőt még azt is előadta, hogy a múltban négy ízben a körjegyzőre is rálőtt s kétszer sikerült is őt eltalálnia.

Rövid egy pár óra alatt ki volt derítve a bűncselekmény. Az alapos, körültekintő, de végeredményében egyszerű és következetes munka meghozta a kívánt eredményt.

Budapesten, a Völgy-utcában egy házmester feleségét gyilkolták meg. Két villa állt egymással szemben a csendes utcácskában. A hullát az egyik villa mosókonyhájában, a teknőben, arca fordulva fedezték fel. Lábai a teknőből kiálltak, feje viaszos-vászonnal volt letakarva. A mosókonyhában dulakodásnak semmiféle nyomai nem voltak. A helyszíni szemlénél feltűnt, hogy az asszony lábai, melyeken csak harisnya volt, teljesen tiszta állapotban voltak, azokon, dacára a sáros, esős időnek, sár, föld nem volt található. Viszont a cipőket a mosókonyhában nem sikerült megtalálni. Feltevés ezek szerint tehát az volt, hogy a gyilkosság nem abban a helyiségben követtetett el. A hulla megvizsgálása alkalmával a hátán, dacára, hogy arccal volt a teknőbe borulva, hullafoltok, sőt már bizonyos fokú feloszlás nyomai is látszottak. A halált a fejre okozott baltacsapások okozták. Arra lehetett ezekből következtetni, hogy a halált okozó sérüléseket az áldozat fekvő helyzetben kaphatta. A hulla egyik karján és a csípőjén sajátságos, négyszögletű, apró beszáradt foltokat is lehetett felfedezni, aminek okát egyelőre nem lehetett megállapítani. A másik villában, — a meggyilkolt lakószobájában — ahol tulajdonképpen a házmesteri lakás is volt, a cipők előkerültek, úgyszintén megtaláltatott a fejsze is, mellyel a gyilkosságot elkövették. A fejszét alaposan megvizsgálva, a fejszenyelet befogadó nyílás vasszélének széle a hulla testén felfedezett, beszáradt négyszögletű foltoknak megfelelt.

Összevetve ez adatokat, megállapítást nyert, hogy az elhalt szobájában lefekvésre készült, mikor a gyilkos baltacsapásokkal megölte, majd a gyilkos a hullát, azon célból, hogy azt eltüntesse, az ágy alá gyömöszölte, mely műveletnél a fejszével is próbálta a holttestet jobban az ágy alá tolni (így keletkeztek a beszáradt, négyszögletű foltok). A hulla az ágy alatt maradt bizonyos ideig, majd azt

a tettes iparkodván még jobban elrejtteni, onnan a másik épületben levő mosókonyhába hurcolta.

Ezek a példák élénken illusztrálják, hogy a halál körülményeit, annak mikénti elkövetési módozatait stb. a szakértő orvosi vizsgálatokkal karöltve fogantatosított alapos és tüzetes helyszíni szemle van hivatva megállapítani. Körültekintő és lelkiismeretes munka rendszerint mindig megoldja a legkomplicáltabbnak látszó rejtélyt is.

Függelemsértés.

Irta: Dr. CZIÁKY FERENC hadbíró őrnagy.

Felületes szemléletre alig hinnők, hogy e mögött a ridegen hangzó szó mögött miféle komoly és jelentőségteljes tartalom rejlik. Csak ha megnézzük ezt a tartalmat, akkor fogjuk megérteni annak komolyságát és jelentőségét.

Először is azzal kell tisztába jönnünk, azt kell megvizsgálnunk, hogy mi tulajdonképpen a függelem és vajjon van-e arra az állam életében szükség?

A függelem mint szó, első tekintetre is megmutatja, hogy e fogalom valamitől való függést, valaminek való alárendeltséget jelent. Ez ennek a szónak legközvetlenebb, jelentéstani értelmezése. Távlatosabb megvilágításban jelenti az egyének közt a szerzett jogok elismerését: a kor, a tekintély, a felsőbbség tiszteletét, az egyének a közszel szemben való olyan alárendeltségét, melyből az folyik, hogy az egyén amaga szűk körű érdekeivel a köz magasabbrendű érdeke előtt meghajolni tartozik. Ebben a vonatkozásban tehát a függelem már úgy jelenik meg az egyénnel szemben, mint egy áldozathozatalt követelő fogalom, mint egy egy olyan erő, ami az egyént önmegadásra inti, önzésének korlátot szab és az egyén szabadságával szemben megkötő, lenyűgöző erőként jelentkezik.

Önként kínálkozik itt nekünk az a kérdés: vajjon szükség van-e erre az erőre; szükség van-e olyan irányú berendezkedésre, hogy az egyén cselekvési szabadságának határa legyen, hogy az emberi önzés elismermi kényszerüljön egy magasabb erőre, hogy az egyén függési viszonya jogilag körülírassék?

Minderre szükség van! Szükség pedig azért, mert nem képzelhető el a legkisebb emberi csoportosulás sem, ahol minden ember teljes cselekvési szabadsággal bír, ahol ne lenne alá- és fölérendeltségi viszony, ahol ne lenne magasabb cél, amire az emberi csoport törekszik és amely cél megvalósításáért a csoport egyénei önzetlen tevékenységükkel dolgoznak.

Már pedig ha igaz az a tétel, hogy az emberi csoportosulások közt a legtökéletesebb alakulat az állam, akkor ebből logikusan csak az következik, hogy az állam is csak akkor és addig állhat fenn, amíg benne a függelem intézményesen biztosítva van, vagyis az állam minden egyes polgára elismeri azt, hogy az állam érdeke az ő egyéni céljai felett áll és hogy neki e célok előtt meg kell hajolnia, magát alá kell rendelnie. Ebből a felismerésből folyik azután az egyén részéről a szerzett jogok tisztelete is, mert hiszen minden józanul gondolkozó egyének — már saját jól fel-fogott érdekében is — be kell azt látnia, hogy ő is csak akkor számíthat saját, szerzett jogainak elismertetésére, ha ő elismeri mások szerzett jogait és ha ezen elismerése által is hozzájárul az államnak ahhoz a törekvéséhez, hogy a szerzett jogok tiszteletét biztosítsa.

Ha végig tekintünk az emberiség fejlődésének történetén, mindenütt azt fogjuk látni, hogy a függelem volt az a legelső fogalom, ami a népek tiszteletének oltárára került és az a vestatúz, amiből egy nép életének energiái táplálkoztak. Népről csak ott és akkor beszélhetünk, ahol és amikor az embercsoportokat a függelem szükségességének fogalma hatja át és a benne rejlő helyzeti erő tartja össze.

Igy volt ez a magyarság életében is. A régi írásokból tudjuk, hogy Etelközben az ősmagyarok vérszerződést kötöttek. A vérszerződés a magyar történelemben úgy mutatkozik, mint a függelem eszméjének első alkotmányos elismerése. Ebben mondták ki

a hét törzs egyesülését; itt ismerték el Árpád fejedelem személyében azt az egyént, akinek szava az állam-egységet fogja jelenteni; akinek személyében a legfőbb előjáró lesz megtestesítve, aki akaratának engedelmeskedni tartozik minden szabad magyar; aki a hadak ura, a hadnagyok parancsnoka léssen. Így kapott szervezetet a magyar nép, hogy a honfoglalás után megalakítsa a magyar államot.

Ugyanígy utat járt meg minden nép, amíg a törzsi alakulásból az állammá fejlődés magaslatára eljutott.

Azonban minden állammal gondolnia kell azzal a lehetőséggel is, hogy lesznek olyan egyének is, akik egyéni érdekeiket, önös emberi céljaikat majd nem fogják alárendelni akarni a közös célnak, a közös eszmének, vagyis nem ismerik el a függelem szükségességét. Hiszen még a kultúra mai magas fokán álló emberek lelkében is gyakran felébrednek az atavisztikus, féktelen emberi ösztönök. A ma fia is gyakran kerül abba a helyzetbe, hogy lelkiileg fellázad az állampolgári kötelesség ellen, nem akar meghajolni a közérdek előtt, százszázalékos cselekvési szabadságot követelve maga részére és felébrednek benne a romboló, a forradalmár emberi hajlandóságok. Ebből a célból az államok a legrégebb időktől napjainkig mindig és mindenütt alkottak olyan — a köz érdekében fogant — szabályokat, amik e függelem szükségességének tagadóit, mint a közbéke megbontóit, mint engedetlenkedőket súlyos büntetéssel sújtották. Ime, így jött létre a függelemsértés, mint minden állam egyik alapvető büntető jogszabálya.

Ha felütnük a magyar nemzet történelmét, már a legrégebb időkben azt olvashatjuk, hogy a függelem ellen vétőket mint „közbüntetteseket” igen szigorúan büntették. Így Kézai Simon mester krónikájában azt írja: „Aki a hadbahívásra meg nem jelent, azt ősi szittya szokás szerint karddal hasították ketté.” Aki pedig a hadban gyáván viselkedett, azt mint gyászmagyart kizárták a nemzet testéből.

Ime itt kapjuk a katonai büntető törvénykönyvünkben ma is élő függelemsértésnek ősi magyar történelmi alakjait.

Ebből is láthatjuk, hogy a függelem a régi magyar államéletben is alapvető elvként tiszteltetett, mert már ezer évvel ezelőtt is felismerték azt az igazságot, hogy ahol nincs függelem, ott nincs összműködés, ott megdől az állam.

A magyar történelem még arra is megtanít, hogy a magyar nemzet akkor volt nagy és erős, amikor tagjait a katonás szellem hatotta át, vagyis amikor a függelem eszméje, a köz szolgálata, a haza áldozatkészséges szeretete fogta át és fűzte egybe a magyar lelkeket.

A közelmúltban lezajlott forradalmakból is felismerhetjük a függelem épségben tartásának fontosságát.

A világháború folyamán ellenségeink a röpcédulák millióival árasztották el a frontokon harszó katonáinkat, amelyekben arra bujtogatták őket: ne engedelmeskedjétek tisztjeiteknek, parancsnokaitoknak, kövessétek egyéni érzéseiteket, menjétek csak önző céljaitok után, menjétek haza! Vagyis e propaganda-háború a hadseregünk alapkövét: a fegyelmet támadta meg; a függelem ellen intézte romboló támadásait. És amikor a fegyelem megbomlott, hadseregünk elvesztette erkölcsi értékét és elvesztettük a világháborút, noha katonailag veretlenek maradtunk.

Ebből a közelmúltból levonhatjuk tehát azt a tanulságot, hogy a világháború ezer dicső tette, a temérdek élet- és véráldozat azért maradt eredménytelenül, mert az egyénekben felborult a tekintélyek, a szerzett jogok tisztelete; a függelem elismerése. Vagyis az 1918 novemberi katonai forradalom úgy nyilvánkozott meg, mint egy óriási méretű nagy függelemsértés, ami eltörte a fegyelem gátjait, lelökte piederstüljáról a függelem eszményét. Mindenki megszűnt engedelmeskedni; a katonák önző emberekké lettek, elfutottak a közérdektől, futottak a lidérfényt kergetők kábulat érzékével a maguk önzésének dőlőbájai után! Mindenki a maga céljait hajszolta, mindenki azt akarta tenni, amit neki az emberi önzés diktált: mindenki csak nyerni akart és közben elvesztett a régi haza, a szülőföld... Nagymagyarország! Megfakult a most ezeréves dicsősége! Elvesztett a magyar faj uralmi

Sztranyavszky Sándor államtitkár (középen, polgári ruhában) július 31-i hévízi látogatása alkalmával az üdülő esendőrtisztek és hozzátartozóik társaságában.

nánt, mert függelemsértés csakis olyan egyénekkal szemben követhető el, akik az előljáró vagy feljebbvaló viszonyában állanak a tettesként figyelembe jöhető esendőregyénekkel szemben, míg ha pl. egy előljárótól kapott szolgálati parancsot tagadnak meg, az mindenkor függelemsértés gyanánt lesz elbírálva.

A függelemsértési cselekmények két nagy körben mozognak:

az elsőbe a szolgálatban elkövetett engedetlenségek; míg a másodikba az előljárók és feljebbvalók iránt tartozó tiszteletnek szándékos mellőzési esetei tartoznak.

Az első körbe tartozó cselekmények szolgálati jogviszonyból erednek és engedetlenségben nyilvánulnak meg. Vagyis szolgálati parancs egyfelől és engedetlenség másfelől — mint két ellentétes irányú erő — állnak szemben.

E körbeli cselekmények elbírálásánál gondos megfigyelés tárgyává kell tennünk: vajjon a szolgálati parancsot arra jogosított egyén (előljáró) adta-e ki, vajjon annak tartalma nem volt-e olyan felhívás, amit az — aki a parancsot kapta, vagyis az — alárendelt a Szolgálati Szabályzat I. Rész 66. pontja értelmében jogosan, felelőtlenül megtagadhatott.

Meg kell továbbá vizsgálnunk: vajjon a parancs a szolgálat, vagyis a köz, a katonai fegyelem érdekében álló volt-e, avagy az előljáró által szeszélyből, feleslegesen, a parancsadási hatalom oktalan fitogtatása végett adatott-e ki.

Igy a esendőrtől csak olyan szolgálati parancs teljesítése követelhető, ami a esendőrségre érvényes szolgálati szabályok és utasítások szerint a esendőrségi szolgálat körébe esik és amit a esendőrszolgálat lényege megkövetel.

Nem kevésbé fontos annak a körülménynek felderítése sem, vajjon az, aki a parancsot kapta, a paran-

csot kiadóval szemben engedelmisségi kötelezettségben áll-e, vagy sem?

Ott, azokban az esetekben, ahol és amikor a fentiek szerint felvethető kérdésekre nemleges feleletet nyerünk, nem lehet szó általában függelemsértésről, illetve nem forog fenn a függelemsértésnek ezen első köre.

A függelemsértés fogalomkörében nem szabad azt sem figyelmen kívül hagynunk, hogy az előljáró legnagyobb joga: a parancsadási jog azzal a kötelezéssel jár együtt, hogy a kiadott parancsaiért az előljáró felelősséggel is tartozik. Felelőssége abban nyilvánul meg, hogy a parancs a szolgálati érdekből adatott, hogy tartalmilag teljesíthető, célját illetően: közérdekű, alkalmi indokát nézve szükséges. További fontos kellék az is, hogy a parancs minőségére nézve nyílt, világos, félreértésmentes legyen.

Nem szabad azt sem figyelmen kívül hagyni, hogy az előljárónak nemesak jogai vannak, hanem a jogokkal szemben a kötelezettségek egész sorozata áll, amint azt a Szolg. Szab. I. Rész 17. és 18. §§-ai részletesen körülírják. Ezek a kötelezettségek a garanciái annak, hogy az előljáró parancsadási joga nem fog zsarnoki önkényeskedéssé fajulni és nem állhat olyan helyzet elő, amiből az alárendelt egyoldalú kiszolgáltatottsága származhatna.

A esendőrség, — épp úgy, mint a honvédség is — bár felépítésében arisztokratikus jellegű, lényegében a legdemokratikusabb szervezet, mert keretében a parancsnoki jogok és kötelezettségek egyensúlyban állanak és mert ott az előljáró és alárendelt egymásközi helyzete is a jogok és kötelezettségek viszonyosságára van felépítve. A esendőrtestületben a rendfokozatok elérése, az előljárói jogok elnyerése, a parancsadási jogának megszerzése ugyanis nem az egyénmel veleszületett előjog, hanem a hosszú, alulról kezdődő szolgálatok révén, munkával megszerzett jog az; így e jogokban a munka tisztelete és honorálása nyilatkozik meg.

A függelemsértés második körébe azok a cselekmények tartoznak, amelyek által az előljárók vagy feljebbvalók iránti köteles tisztelet szándékosan sértetik meg. Ez a kör tehát több tekintetben különbözik az előbb ismertetett körtől.

Az első különbség ott mutatkozik, hogy az e körbe tartozó cselekmények passiv (szenvető) alanya a feljebbvaló éppen úgy lehet, mint az előljáró.

Különbséget kell abban is látnunk, hogy itt a függelem ellen vétő tettes és a sértettként figyelembe jöhető feljebbvaló, vagy előljáró személyét nem kell, hogy egy közeli szolgálati jogviszony, egy kiadott szolgálati parancs, egy azonos természetű szolgálati kör, avagy a személyes ismeretség kelléke összefűzze.

Itt szembekerülhet egymással két olyan egyén, akik azelőtt egymást soha nem látták, soha nem ismerték, közös érdekű szolgálati kötelekben nem állottak és nem állanak.

Szükséges azonban az, hogy a függelemsértő tettes annak tudatában kövesse el a cselekményét, hogy olyan egyénnel áll szemben, aki neki feljebbvalója, illetve akivel szemben ő köteles tisztelettel tartozik.

Ha ez a tudat hiányzik, úgy a függelemsértés e neme nem valósul meg.

Igy pl. nem lehet függelemsértésről szó akkor, ha egy csendőregyén egy előtte személyileg ismeretlen polgári ruhában levő tisztet — utóbbinak e jellegét nem ismerve — élőszóval vagy tettlegesen is megsért. Nem lehet szó erről azért, mert a sértés elkövetése időpontjában nem tudta és nem tudhatta azt, hogy a polgári ruhában vele szembe került egyén tiszt, tehát olyan egyén, aki neki feljebbvalója.

Szükséges továbbá a függelemsértés e körébe tartozó cselekményekhez az is, hogy azok szándékosan követtessenek el. Ha a tisztelet véletlenségből, elnézésből vagy a kellő körültekintés hiánya folytán mellőztett, nem lehet szó függelemsértésről, hanem csak fegyelmi kihágásról.

Az előbbi körrel szemben ez is különbségként jelentkezik, mert az első körbe tartozó cselekmények gondatlanságból is elkövethetők. Így pl. egy fontos szolgálati parancs teljesítésének gondatlanságból történt elmulasztása is függelemsértést képez.

Itt a tiszteletsértésnek különféle módja képzelhető el, a hetveke, meggondolatlanul szülte visszafeleseleéstől kezdődően a szóbeli és jelképes sértéseken át egész a gyilkossági szándéktól hajtott tettlegességig.

Az szinte magától értetődő dolog, hogy e fokozatokkal arányban áll a tettesre váró megtorlás is.

Itt a függelemsértés ezen körénél bővebb figyelmet érdemelnek azok a tiszteletsértések, amelyek rágalmaszban vagy becsületsértésben állanak.

A kbtkv. mai érvényes rendelkezései és a katonai igazságszolgáltatásnak e kérdésben ma kialakult joggyakorlata szerint a helyzet a következő:

A tettleges hántalmazásban nyilvánuló és az előljáró (feljebbvaló) ellen intézett sértések: függelemsértés büntettként (kbtkv. 147—148., 152—154. §-ai) bíráltnak el. Vagyis ezen cselekmények minősítésénél kizárólag a fegyelmi szempontok megvédésére helyeződik a súly.

Az előljáró (feljebbvaló) ellen elkövetett kisebb természetű és csak szóbeli sértésekben megnyilvánult cselekményeket a kbtkv. 156. §-a alapján függelemsértés vétségének veszik. Tehát ezen cselekmények megtorlásánál is a fegyelem fenntartásának érdeke érvényesül.

A szóbeli vagy tettleges becsületsértéseket, ha azok szenvető alanya nem előljáró és nem is feljebbvaló, mint becsületbiztonság elleni vétségeket bírálják el azzal a hozzáfűzéssel, hogy itt a büntető eljárás csak a sértett fél kifejezett kívánatára indulhat meg.

Itt tehát a sértett becsületének védelmében merül ki a büntető eljárás célja.

Amennyiben e — a testi hántalmazásban vagy gyalázásban megnyilvánult — becsületsértéseket tiszték egymás között követték el, vagyis úgy a sértő, mint a sértett tiszt — anélkül azonban, hogy köztük a sértés elkövetésekor kölcsönös szolgálati viszony (alá- és fölérendeltség) fennállt volna — úgy a kbtkv. 516. §-ának rendelkezései szerint az ilyen becsületsértést mint becsületsértés büntettként bírálják el. Vagyis ez esetben nemcsak a sértett egyéni becsülete, hanem a tiszt állás

közös becsülete is jogvédelemben részesül és a hangsúly főképpen az utóbbin van.

Míg a hatóság előtti hamis vádolást — ami a polgári btkv.-ben „hamis vád“ alatt ismertetett bűncselekménynek felel meg — rágalmasz büntettként (kbtkv. 514. §.) minősítik és hivatalból üldözik.

Ezen legutóbbi esetekre nézve megjegyzendő, hogy azok a cselekmények, amelyek a fentiek szerint tiszték közötti becsületsértés büntettként, avagy rágalmasz büntettként képezik, magukba olvasztják a függelemsértés vétségét (kbtkv. 156. §.) is. Vagyis ezen esetekben az előljáró (feljebbvaló) ellen emelt hamis vádban, illetve súlyos becsületsértésben nyilvánuló tiszteletszegés nem lesz külön minősítés tárgyává téve mint függelemsértés vétsége, hanem beleolvad a tiszték közötti becsületsértés, illetve a rágalmasz büntettként fogalmi körébe.

E ponton fel kell vetnünk és meg kell világosítanunk egy kérdést: a valódiság bizonyításának kérdését.

A kbtkv. 516. §-a — amely tudvalevőleg a tiszték közt előforduló és büntettként gyanánt büntetendő becsületsértések törvényes körülírását tartalmazza — második bekezdésében a büntető eljárásban terheltként (vádltként) szereplő sértőnek megadja azt a jogot, hogy gyalázó állításainak valódiságát igazolhassa. Hozzáfűzve, hogy — ha ez a bizonyítás sikerül neki — büntetlenül marad.

A közönséges becsületsértés tekintetében pedig a 763. §. 2-ik bekezdése engedi meg a valódiság bizonyítását. Ehhez a védekezési módhoz azonban azt a megszorítást fűzi, hogy ha a becsületsértés tárgyát képező állítás a családi élet belső titkaira vonatkozik, továbbá az esetben is, ha az olyan cselekményt foglal magában, ami csak más, egy harmadik személy kívánatára üldözhető büntetőbíróilag, úgy a valódiság bizonyítása nem engedhető meg, nyilván azon okból kiindulva, hogy ez a védekezési jog nem terjedhet a családi szentély falain is túl és senkinek sem lehet joga ahhoz, hogy védekezése során egy harmadik — a bűnperben nem szereplő egyén — belső dolgait terjessze ki a büntető eljárás nyilvános megbeszélése során.

A most törvényhozási előkészítés alatt lévő új kbtkv. tervezete a függelemsértés fogalmi körét illetőleg a következő elvi álláspontokat juttatja érvényre:

A bűncselekmény törvényes meghatározásánál meghatározza a függelemsértés kettős fogalmi körét: 1. az előljáró vagy feljebbvaló iránti tisztelet mellőzését és 2. a szolgálati parancsnak nem engedelmességét.

Leszögezi tényként, hogy a tiszteletszegés miatt a büntető eljárás csak felhatalmazásra indulhat meg akkor, ha e tiszteletszegés olyan rágalmaszban vagy becsületsértésben áll, amely a becsületvédelmi törvény (1914:XXI. t.-c. 8. és 9. §-ai) értelmében csak felhatalmazásra volna üldözhető.

E törvényes rendelkezés oka abban rejlik, hogy a szövegben lévő törvényjavaslat a honvéd büntetőbírókodás körébe tartozó egyének által elkövetett közönséges bűncselekményeket elvileg a polgári büntető törvénykönyv szabályai szerint kívánja elbíráltatni.

Ebből folyik annak az átgondolása is, hogy a rágalmasz vagy becsületsértés által elkövetett függelemsértésnek lehetnek olyan esetei is, amikor közszolgálati tekintetek, vagy állambiztonsági érdekek nem teszik kívánatossá az eljárás megindítását, amikor a felhatalmazás megadása meg fog tagadtatni az erre törvényileg hivatottak által.

Viszont nem zárkózik el a javaslat attól sem, hogy a függelemsértés fenti eseteiben a tettes (vádlt, terhelt) nek joga legyen ahhoz, hogy állításainak igaz voltát bizonyíthassa s így a büntetéstől mentesüljön.

Természetesen ez a bizonyítási jog, ez a védekezési szabadság nem korlátlan. Korlátokként az alábbi körülmények jönnek figyelembe: Először is a katonai szolgálati érdek az, ami fontosabb, mint a vádlt (terhelt) egyéni védekezési joga, mert a köz érdeke előtt az egyéni érdekek háttérbe kell szorulnia.

Továbbá a becsületvédelmi törvény (1914:XXI. t.-c.) 13—15. §-aiban felsorolt esetekben sincs megengedve a vádltként az, hogy a híresztelt tényeknek, vagy tényre utaló kifejezéseinek valódiságát igazolhassa.

Végül kimondja a javaslat, hogy a valódiság igazolása esetén is megállapítható a függelemsértés és felelősségre vonható a sértő akkor, ha a tényállítás, vagy a használt kifejezés módja és körülményei

A drezdai női rendőrség. A legtöbbször amszterdami nemzetközi rendőrségi kongresszuson nem voltak nagyon elragadtatva a női rendőrségek használhatóságától.

olyanok, hogy azokból nyilvánvalóan kiérzik a köteles tisztelet szándékos mellőzése. Ebben az elvben tehát szigorúan megvonja azokat a határokat, amelyekben belül a sértő védekezési joga mozoghat és ameddig ez a védelem a fegyelmi követelmények megsértése nélkül elmehet.

Öt évig terjedhető börtönnel bünteti a javaslat azt a katonai (csendőr) egyént, aki előljárójától szolgálati ügyből kifolyólag lovagias uton elégtételt kér. És pedig fennáll e sanctio arra az időre is, ha és amikor már ezen előjárói viszony időközben megszűnt volna.

E törvényes javaslat a fegyelem érdekét a lovagias elégtételkérés formájában fellépő védekezési anomáliával szemben igyekszik erélyesen megvédeni.

A függelemsértés formájában megnyilvánuló önbíráskodás ellen tartalmaz intézkedést a javaslat 76. §-a, amikor azon esetet szabályozza, ha valamely katonai (csendőr) egyén az előljárója vagy feljebbvalója részéről szenvedett súlyos sérelem feletti erős felindulástól ragadtatta magát a függelemsértésre.

A javaslat a függelemsértés aktív alanyainak körét a mai helyzettel szemben kiterjeszti, amennyiben eszerint a honvédségnek (csendőrségnek) összes egyénei — tehát a hadicikkekre esküvel nem kötelezettek is — elkövethetnek függelemsértést.

Végül a függelemsértés rendkívüli fontosságát jellemzi azon tény, hogy a kbp. (1912:XXXIII. t.c.) 433. §-a módot nyújt arra, hogy a függelemsértés leg-súlyosabb eseteiben (kbtkv. 147. és 148. §-ok) a rögtönítélő eljárásnak van helye és pedig anélkül, hogy ezen rögtönbíráskodást megelőzően kihirdették volna.

A törvényjavaslat éppen a világháború és a forradalom tapasztalatai alapján szintén elfogadja ezen álláspont elvi szükségességét.

Ime ezekben foglalhatók össze azok a törvényes intézkedések, amelyek arra vannak hivatva, hogy a csendőrtestületben a fegyelmet, mint e szervezet alapkövét, minden megrázkódtatástól megvédjék.

A csendőrvirtus.

Irta: GERGELY ENDRE ny. áll. százados.

A Csendőrségi Lapok f. évi 13. és 14. számában a fenti címen igen érdekes cikk jelent meg, amely szellemes és színes megírásánál fogva élvezetes olvasmányul szolgál. Igaz, hogy van benne többrendbeli állítás, amelyet nem tehetek a magamévá, de ezeket nem akarom szóvá tenni, mert nincsen szándékomban egy esetleges hosszabb vitát felidézni, amely a Csendőrségi Lapokban — mint oda nem tartozó kérdés — úgy sem dönthető el.

A csendőrséggel kapcsolatba hozott két fogalom azonban — a *pandur* és a *virtus* — arra készítet, hogy némileg eltérő véleményemnek kifejezést adjak.

A *virtus* olyas valami, amit mindenki ismer ugyan, de meghatározni meglehetősen nehéz. Mert sokféle van. A szebbik fajtáját az idézett cikk eléggé megvilágítja. Ez az, amelyet leginkább huzárvirtusnak nevezhetünk, amennyiben közhasznú célja van; ha ilyen célja nincs, akkor ez is kárhóztatandó. A másik fajtája igen sok mindenféle a megjelölésére alkalmazható és a sok mindenféle között az italozás nem az utolsó helyet foglalja el. Mert, mondjuk, 10 liter bort egyhuzamban meginni, virtus. Persze csak amolyan magyar virtus. Mert például az ilyenfajta muszkavirtus ott kezdődik, hogy az ember a harmadik emeleti ablakból lelógatja a lábát az utcára, azután magába önt egy üveg rumot, azután — nem esik le.

A virtusnak ez a többféle és néha zavaros értelme az oka annak, hogy én ezt a kifejezést a m. kir. csendőrséggel nem szívesen hozom kapcsolatba. A m. kir. csendőrség a jó értelmű virtus dolgában bizonyára nem marad el más virtuosus testületektől, de én ezt a virtust szívesebben nevezem kötelességtudásnak és vitézségnek. Az olyan testületnél, amelynél első sorban a virtus az, ami az egésznek az eredményes működés alapját megadja, fontos, hogy lehetőleg csupa virtuosus emberből álljon. A virtuosus embernél azonban igen könnyen megesik, hogy rosszkor is kitör belőle a virtus, még pedig a virtus alantas formája is. Mivel pedig ebben kitünni sokkal könnyebb, mint a jó értelemben vett virtus esetleg áldozatos formái között, könnyen megesik, hogy ez az utóbbi rövideget szenved és az alantas virtus, mondjuk úgy, hogy az italozás és járulékaik lesznek az illető testület legfőbb jellemzőivé, különösen, ha nincs meg az a vasabroncs, ami az egészet összetartja és a jó útról letérni nem engedi. Tagadhatatlan, hogy az, amit fentebb leírtam, meglehetősen alkalmazható az elmúlt pandurok jellemzésére, kivéve a ritka kivéteket.

Hogy azután a jó értelemben vett virtus honnan származik egyik testületről a másikra, az másodrendű kérdés, sőt egészen mellékes is, mert, ha van betyárvirtus, pandurvirtus, huszárvirtus, legényvirtus, akkor lehet csendőrvirtus is, anélkül, hogy ezt mástól kellene származtatni, mert hiszen ez a virtus a magyar ember virtusa és akkor is meg volna, ha például huszár soha sem lett volna a világon. Mert hiszen előbb legény az ember, csak azután lesz belőle huszár, betyár, pandur vagy akármi, ha legény korában benne volt a virtus, benne marad az továbbra is, legfeljebb csak másképpen fejeződik ki.

Innen származik az a virtus is, amely a m. kir. csendőrségben is meg van, persze a fegyelem és a *csendőrszellem* által a kellő korlátok között tartott és megnevesített formájában.

A „megyei pandurok rátermettsége, szelleme és erénye“ olyan sok hibával és virtusbeli kinövés-sel volt eltakarva, hogy ezáltal a pandur-intézmény hivatásának teljesítésére képtelenné vált, amin nem változtatható az sem, hogy voltak közöttük derék emberek is. Ha ez nem így lett volna, akkor bizony nem cserélték volna fel a nyolevanas évek elején a nem nagyon népszerű csendőrséggel, de a szűkebb értelemben vett magyarországi közbiztonsági viszonyoknak az erdélyrészi közbiztonsági viszonyokkal való összehasonlítása ezt parancsolólag megkövetelte. Az a csendőrség, amely az erdélyi jó közbiztonsági viszonyokat megteremtette és fenntartotta, már 1876 óta magyar királyi volt és bizonyára sokkal jobban hasonlított közvetlen elődjéhez, a német szolgálati nyelvű, de 1868 óta a m. kir. belügyminiszter rendelkezése alatt állott csendőrséghez, mint a szűkebb Magyarország pandurjaihoz. Hiszen 1876 után is nagyrészt olyanok szolgáltak benne, akik már 1876 előtt is csendőrök voltak.

Hogy ebben az 1876 utáni, egyelőre még csak erdélyi m. kir. csendőrségben virtus is volt, azt néhány, Istennek hála, még élő tagja bizonyíthatja. De a virtuson kívül volt kemény fegyelme, tekintélye és csendőrszellem. Mindezt pedig, amivel a

pandurnál különb volt, a katonai szervezete adta meg neki. Ezért semmi túlzás sincs abban, ha azt valljuk, hogy a m. kir. csendőrség csak azért vált be, mert katonailag volt szervezve.

Mikor a nyolevanas évek elején a m. kir. csendőrséget az egész Magyarország területén megszervezték, az erdélyi csendőrség, amelynek semmiféle közössége nem volt a pandurokkal, volt az az anya, amely régi és új fiaival a többi Magyarországot elárasztotta, örökségül adva neki azt a *csendőrszellemet*, amelynek segítségével rövid idő alatt megtörte azt a betyárvilágot, amellyel a pandurok nem tudtak megbirkózni. Aki pandurt felvettek az új csendőrségbe, annak nem az volt a dolga, hogy abban a pandurvirtust, a pandurhagyományt terjessze, hanem hogy a csendőrszellemhez méltóvá hasonuljon. Voltak, akiknek sikerült.

Mint az igazság fényes ábrázata bajnoka jelent meg a csendőr Magyarországon, meg volt hozzá a virtusa is, de nem volt „potomos belü“, sem rezesorrú, nem nézte ki szegény, ki gazdag, nem nézte ki úr, ki szolga, de bűnöst futni nem hagyott, amiért tisztelet és becsület vált osztályrészévé, eredményes munkájával pedig az ország háláját érdemelte ki.

Ezért a m. kir. csendőrségnek a pandurokkal való minden közösségét ünnepélyesen megtagadom.

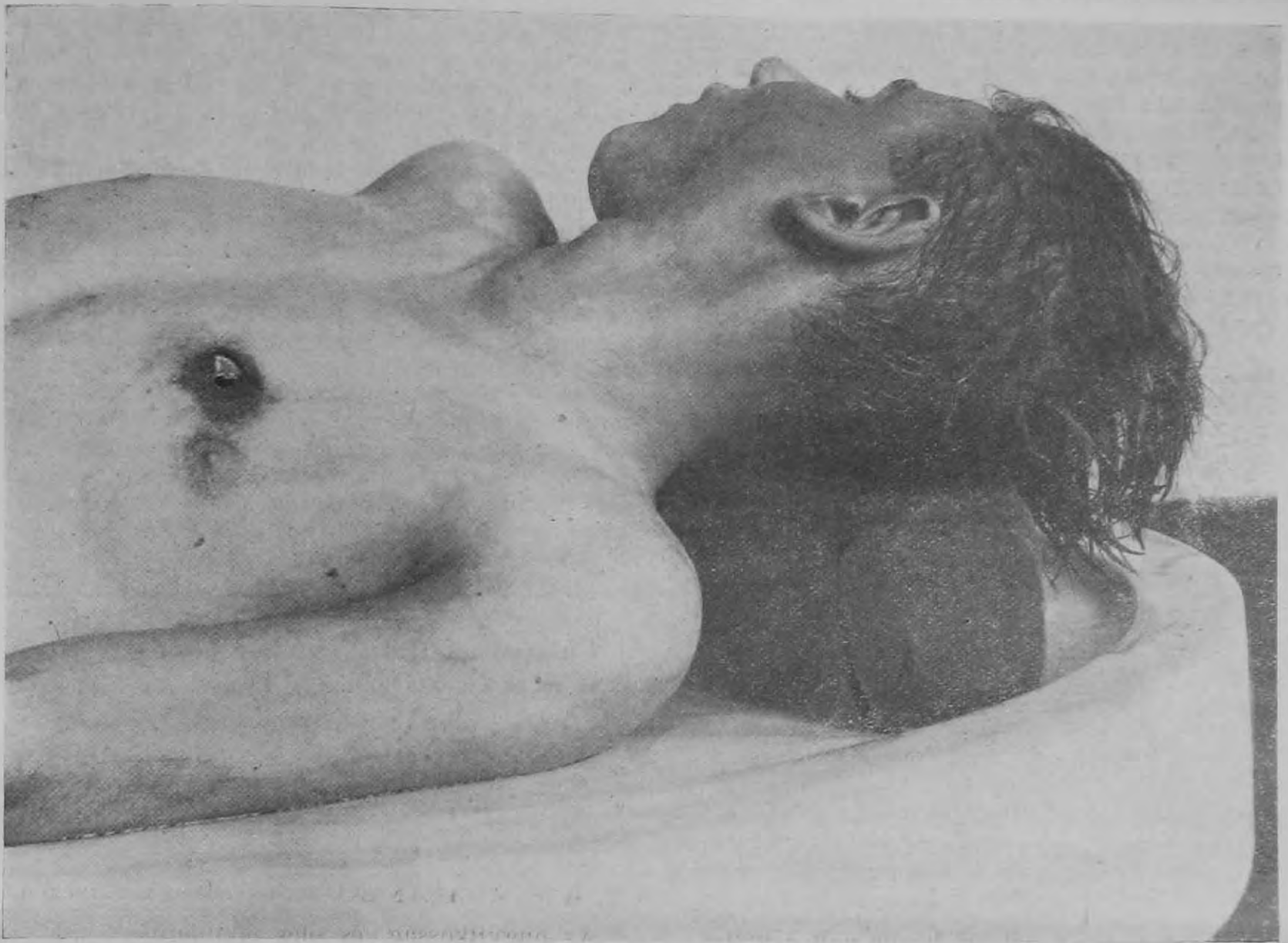
Különös löfegyverrel elkövetett öngyilkosság.

Irta: WIETRICH ANTAL dr. egyetemi tanársegéd.*

Az öngyilkosság és ölés elkülönítése különös jelentőséggel bír a bűnügyi gyakorlatban. Vannak esetek, melyek egyrészt már a halottvizsgálat egymagában is szolgáltat olyan adatokat, melyek alapján egyik vagy másik kérdésre feleletet adhatunk, viszont, szerencsére ritka esetben, az összes adatok figyelembe vétele mellett sem sikerül határozott véleményt nyilvánítani, illetőleg az összes körülmények tekintetbevételével sem tudjuk véleményünket a valószínűség vagy lehetőség határára felül emelni. Ez természetes is, mivel a külső behatásoknál nincsen olyan sérülés és az erőszakos halálnak olyan fajtája, amelyet a gyilkos igénybe ne vehetne, hogy cselekedetét szándékosan, az öngyilkosság leplébe burkolja. Magának az öngyilkosság bizonyítása viszont nagy nehézségekbe ütközik, mert azt a körülményt, hogy a halál előidézője maga az elhalt volt, a halottvizsgálat határozottan, minden kétséget kizáró módon igazolni nem tudja, azaz olyan bizonyítékot, amely a sérülésnek önkezdő eredetét igazolná, csak igen kivételesen szolgáltat. Ámbár az öngyilkosságnak nincsen tárgyi bizonyítéka, a halottvizsgálat, a boncolás, helyszíni szemle és a sértést okozó eszköz vizsgálata szolgáltat olyan bizonyítékokat, melyek összeegyeztetése az öngyilkosság megállapításánál döntő fontossággal bírhat.

Fontos még a nyomozás, illetőleg a vizsgálat megállapítása is, nevezetesen, hogy az elhalt tett-e olyan nyilatkozatot, amelyből öngyilkosságra lehet

* A budapesti kir. m. Pázmány Péter tudományegyetem törvényszéki orvostani intézetének közleménye (igazgató: Kenyeres Balázs dr. egyetemi ny. r. tanár).

1. ábra: A hulla bal mellén jól látható a lőtt seb bemeneti nyílása.

következtetni, volt-e oka tettének elkövetésére, megelőzően nem kísérelt-e meg öngyilkosságot, írt-e végrendeletet, búcsúlevelet, vagy tett-e oly intézkedést, mely elárulja az öngyilkosság szándékát. Sokszor a helyszíni szemle adatai erősítik meg az öngyilkosság gyanúját. Előfordult, hogy a tettes a cselekménye végrehajtására kiválasztott helyet virágokkal szórta be, ünneplő ruhába öltözött, lőfegyverét tükör előtt fordította maga felé stb., néha meg eltüntetni igyekszik azon jeleket, melyekből tettét fel lehetne ismerni.

Az öngyilkosság módja és eszközei változók. Ezt az életkörülmények, a divat, sőt az utánzás is befolyásolja. Az utóbbi igazolására elég, ha az újabban nagy számmal előforduló aszpirinnel történő mérgezésekre utalok.

Az eszköz vizsgálatából gyakran fontos következtetéseket lehet levonni, mert az élet kioltására kevésbé alkalmasnak látszó eszközök u. m. gilettepenge, házilag készített kés, lőfegyver, gyakrabban szerepelnek öngyilkoságnál, mint gyilkosság esetében.

Az alábbiakban idevonatkozó érdekes esetet közölhetek.

Az elmúlt év júniusában egy 17 éves műszerész tanuló átlőtt mellkasú holtteste került intézetünkben boncolásra, amely alkalommal a mellkas bal oldalán az emlőbimbótól 4 cm.-nyire jobbra és az attól húzott vízszintes felett 1 cm.-rel, egy nagyjában tojásdadalakú, 4 cm. hosszú, legnagyobb dom-

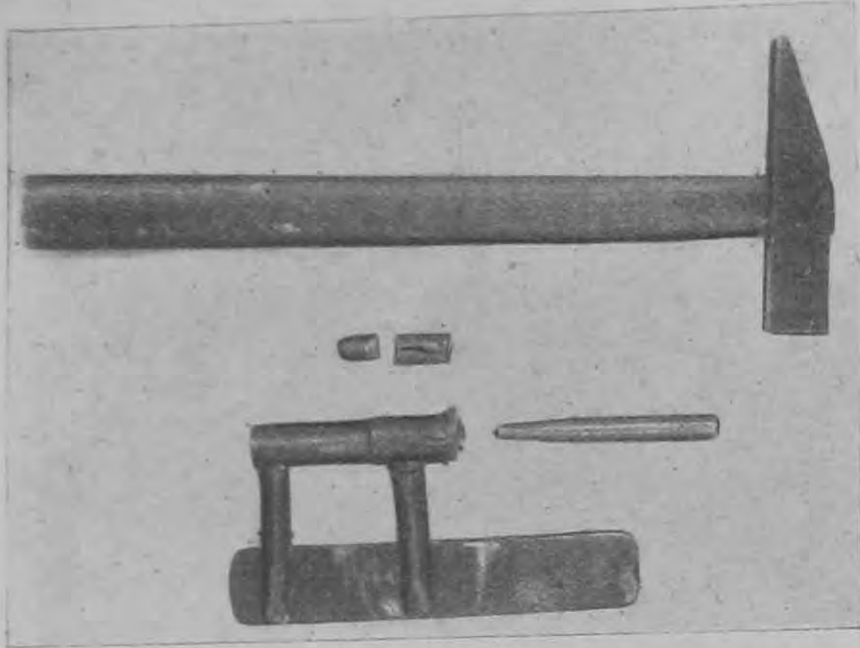
borulatánál 3 cm. magas, fekete színű, füstesapadékos udvart találtunk, melynek jobb széle közepén egy 7 cm. átmérőjű, szabályos köralakú, meredek szélű anyagihiány mutatkozott (bemeneti nyílás). Ezen sérülés bal oldalán, 1 cm. széles körívnek megfelelő területen, a bőr sárgásbarnásan elszínesedett, pergamentszerűen beszáradt és az itt található szőrszálakon perzselés nyomai voltak felismerhetők. A holttest balkezének középső ujj II. ízperce tenyéri felszínén, az orsócsonti oldalra is ráterjedő, háromszögalakú esik képében elhelyeződött füstcsapadéknymot lehetett megállapítani. Egyéb sérülés nyomai fellelhetők nem voltak.

A lőcsatornából vett kaparékból, a görcsövi és vegyi vizsgálat alkalmával közönséges fekete füstű lőporszemcse részecskéket és azoknak részben elégett maradványait lehetett kimutatni. A boncolás alkalmával kitűnt, hogy a lövedék átjárta a szívet és a gerincoszlop VI. háti csigolyájában akadt meg. A halál a szívsérülés következtében állott be.

Az eltávolított lövedék vizsgálatakor kitűnt, hogy az közönséges 7 mm. átmérőjű, kúpalakú ólomlövedék, melynek csúcsa valószínűleg a csontba hatoláskor letompult, hengeres része síma, illetve azon olyan barázdák nyomai, amilyenek vontesövű fegyveren való áthaladáskor a lövedéken rendszerint felfelismerhetők — ninesenek.

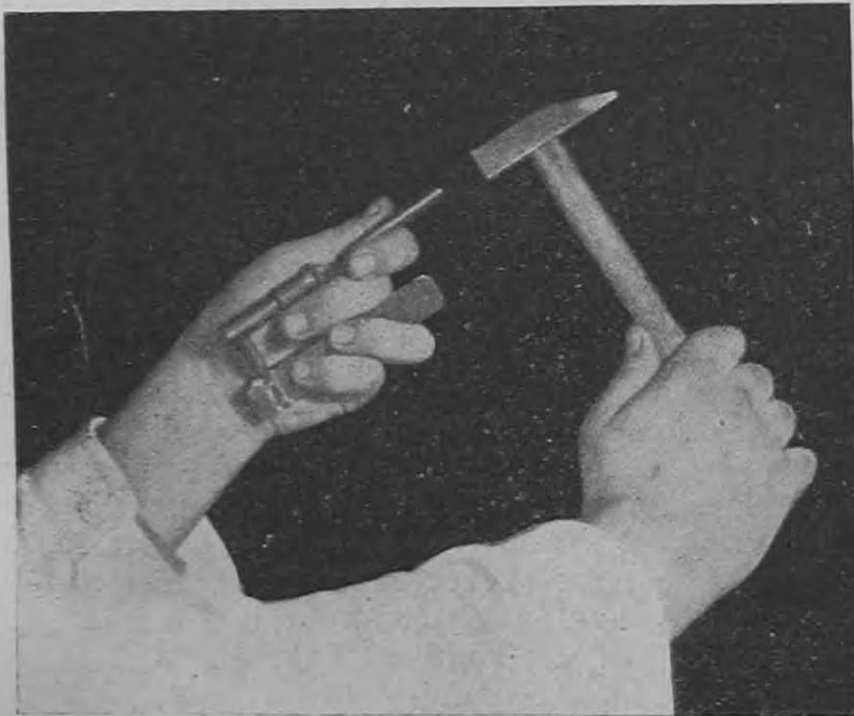
Az eset elbírálásánál meg lehetett állapítani, hogy a lövés közvetlen közélről történt, ezt bizo-

nyítja, hogy a bemeneti nyílás környékén levő szőrszálak perzseltek voltak, hogy a seb körül füst-esapadék volt és a sebben lőporszemese részecskék voltak feltalálhatók. A lövés távolságát ugyanis a lövési tényezők jelenlétéből állapítjuk meg, melyek a fegyver csövét kúp alakban hagyják el. A robbanási gázok csak a testfelületre helyezett eső

2. ábra: A különös lőfegyver.

mellett okoznak elváltozást. Csekély távolságra hatol el a láng, valamivel messzebb a füst, 1—2 m.-ig az ép, vagy részben elégett lőporszemcsék, melyeknek feltalálása esetén közeli lövésről beszélünk, elmentében a távoli lövéstől, amelynél a lövedéken kívül más lövési tényező hatását kimutatni nem lehet.

3. ábra: Így sütötte el az öngyilkos a magakészítette fegyvert.

A meglepetést a lőfegyver vizsgálata okozta, mely szokatlan alakú volt s első pillantásra meg lehetett állapítani, hogy az elhalt azt maga készítette. A különös lőfegyver egy vascsőből, két vas rudacskából és egy lemezből áll. A kész töltény a csőbe helyezve elfordítható gyűrűvel rögzíthető s a működtetése úgy történik, hogy a mellette fekvő kihegyezett rudacskát a töltény gyutacsára he-

lyezve, a rudacskára mért ütésre — amely célra a holttest mellett talált kalapács szolgál — a töltény elsül. A közönséges pisztoly működtetésére szolgáló kakast, tehát az elhalt a kihegyezett rudacskával és kalapáccsal pótolta.

Ezek után az öngyilkosság fenforgása kétségtelenül meg volt állapítható, sőt kizárhattuk a pillanatnyi elhatározás lehetőségét is, mert a fegyver elkészítése napokat, esetleg heteket vehetett igénybe.

Az ilyen különös eszközzel elkövetett öngyilkosság a ritka esetek közé tartozik, azonban a törvényszéki orvostani intézet gyakorlatában már többféle különös eszköz fordult elő. Láttunk már gázvezetőcsőből készített lőfegyvert és egy alkalommal az öngyilkos életét egy hatalmas kapukulccsal oltotta ki oly módon, hogy a kulcs üregébe lőport helyezett, arra ólomgolyót téve, a kulcs végébe reszelővel készített nyíláson át, a lőport gyújtóval robbantotta fel.

Támpontok a csatárkiképzéshez.

Irta: ÜREGDY-NAGY LÁSZLÓ százados.

(Első közlemény.)

Tudom, hogy egy bizonyos mértékben idegen területen mozogok, amikor a Csendőrségi Lapok nasabjam a csatárkiképzéssel foglalkozom. Tudatában vagyok annak, hogy a csendőrségnek, mint kizárólagos közbiztonsági szervnek masok a feladatai, mint a nonveveségnek s természetesnek találom azt is, hogy a csendőrség kiképzésénél egészen más szempontoknak kell érvényesülniök, mint például a honvédség kiképzésénél. A honvédséget kizáróan a háborúra neveljük, a csendőrséget pedig elsősorban a békere: azt hiszem, hogy ezzel nagyjában jeleztem a különbséget is, amelynek a két szerv kiképzésénél érvényesülnie kell.

A honvédségnek nincsen egyéb dolga, mint hogy magát katonai téren, vagyis a hivatásában kepezze és tökéletesítse; a csendőrségnek viszont a közbiztonsági szolgálat, vagyis a maga hivatása minden percét lefoglalja s ezért a maga kiképzésében is a hivatása által nyújtott lehetőségekhez kell alkalmazkonia. Maga a közbiztonsági szolgálatban való kiképzés is óriási munkát ró kiképzőre és kiképzettre egyaránt, ez egymagában elegendő ahhoz, hogy teljesítőképességüket teljesen igénybe vegye, ezért a tulajdonképpen nem hivatásszerű katonai kiképzésre nem lehet nagyobb súlyt helyezni, mint amennyire a közbiztonsági szolgálatban szükség van.

Akkor azonban, amikor ezt elismerjük, meg kell viszont állapítanunk azt is, hogy egy bizonyos mértékű katonai szakismeretre a csendőrségnek a közbiztonsági szolgálatban is szüksége van. A fegyver arra való, hogy verekedjünk vele; akinek fegyvert adok a kezébe, attól elvárom, hogy bánni is tudjon vele. A bánni tudás alatt természetesen nem a fegyver hordozását és elsütését, hanem a hareszerű alkalmazását értem, ennek pedig olyan elemi szabályai vannak, amelyeknek ismerete nélkül nem tudhat senki a fegyverrel bánni, azzal verekedni, vagyis harcolni.

Nem lehet mindent az úgynevezett józan észre bízni; nem lehet azt mondani, hogy az ember már az ösztönénél fogva tud verekedni s azt nem kell külön tanulnia, s hogy ha majd arra kerül a sor, minden csendőr magától is el fogja találni, hogy mit csináljon. Egészen bizonyos, hogy egy-két vagy tíz fegyvertelen emberrel szemben egy felfegyverzett csendőrijárőr meg fogja állani a helyét, hiszen már az is nagy fölényt biztosít számára, hogy tetőtől talpig fel van fegyverkezve, az ellenfele meg nincsen. A testületi szellemből és a katonás nevelésből fakadó önérzet, a személyes bátorság és törvény által nyújtott oltalom tudata mind olyan körülmények, amelyek a járőr részére kétségkívül nagy előnyöket jelentenek.

Csak hogy a csendőrség feladata nem merül ki egy-két vagy tíz ellenszegülőnek alkalmoszerű megfékezésében és tevékenysége nem fejeződik be a két főből álló járőrök tevékenységénél. A közbiztonság és az állam biztossága ma még nem áll olyan szilárd alapon, hogy nagyobb belső zavarokat a lehetetlenségek közé soroljunk és azért azokra egyáltalában elő se készüljünk; nagyobbarányú forradalom nélkül is könnyen el lehet képzelni olyan esetet, ahol a rendesináláshoz már nem két, hanem ötven vagy száz csendőrré van szükség s ahol még ez a nagy létszámú karhatalom is komoly ellentállásra talál. Ilyenkor az egyes csendőrök egyéni tevékenysége mindinkább háttérbe szorul és előtérbe lép a vezetés. Vezetni pedig csak kiképzett embereket lehet. Az egyes járőrök esetleg katonai kiképzés nélkül is kiválóan megfelelhetnek a feladatoknak, de már nagyobb kötelékben egy katonailag legalább szükségszerűen ki nem képzett csendőrség katonai értéke — hangsúlyozom, hogy tisztán közbiztonsági szempontból is — csak minimális lehet.

De egyénileg is sokkal nagyobb önbizalmat ad a csendőrnek az, ha tudja, hogy megtámadtatása esetén hogyan kell védekeznie, esetleg hogyan kell, ha szükséges, támadnia, mintha az eset izgalmában magának kell pillanatnyilag reájönnie mindarra, amit előzőleg nyugodtan és könnyűszerrel megtanulhatott és begyakorolhatott volna.

Egyáltalán nem szükséges, hogy a csendőr katonai képzettség tekintetében a honvéddel versenyezzen, amint hogy a honvéd sem versenyezhetik a csendőrrel a nyomozásban; de a katonai szakismeretek legegyszerűbb alapelemeit a csendőrnek is feltétlenül el kell sajátítania, mert különben a katonai értéke nem lesz nagyobb egy szőlőesőszénél, akinek puskát adnak a kezébe. Az sem szükséges, hogy a csendőrt állandóan katonai kiképzéssel foglalkoztassuk; elég, ha egyszer megtanulja azt, amit tudnia kell, mert azt sohasem fogja elfelejteni, különösen, ha a tanfolyamokban néhánha alkalma van a tanultakat ismételtetni.

Ma a csendőrségnek kell gondoskodnia arról, hogy a maga ujoncait kiképezze, elengedhetetlenül szükséges tehát, hogy a csendőrség ezekhez a változott viszonyokhoz alkalmazkodjék és azokra berendezkedjék.

Ezek a gondolatok adták a kezembe a tollat a következő cikkeim megírásához s az a körülmény, hogy a Csendőrségi Lapok szerkesztősége írásomnak helyet ad, remélnem engedi, hogy nem fogok hiábavaló munkát végezni.

Nem katonai tudományt akarok én itt terjeszteni, hanem csak a csendőr-altiszt bajtársaimnak akarok némiképpen segítségükre lenni a katonai kiképzés nehéz munkájában. Szigorúan csak arról igyekszem írni, amire meggyőződésem szerint a csendőrnek okvetlenül szüksége van; be szeretném bizonyítani, hogy milyen végtelenül egyszerű, természetes, önként értetődő dolog mindaz, amit tudni kell, s hogy mennyire nem olyan új és nehéz dolog mindez, mint amilyennek látszik. És nem nehéz különösen a csendőrnek, akinek hosszú utasításokat, törvényeket, rendeleteket kell betanulnia, aki tehát nemcsak testileg, de szellemileg is feltétlenül sokkal több és jobb képességgel rendelkezik, mint a csapat átlagos legénységi anyaga.

Természetes, hogy a katonai kiképzés súlypontjának a csendőriszkolákon kell fekélnie, mert hiszen tervszerű, rendszeres kiképzésre csak ott van lehetőség. Hogy aztán az őrsök milyen mértékben foglalkozzanak vele, arra nem vagyok hivatott véleményét nyilvánítani. Mindenesetre azt hiszem, hogy nem többet, mint amennyire azt egyéb elfoglaltságuk megengedi, hiszen ott már úgyis csak ismétlésről lehet szó.

A csendőrség különleges elhelyezési viszonyai mellett a tisztí parancsnokoknak nincsen módjukban a legénységükkel személyesen annyit foglalkozni, mint amennyire szükség lenne s ezért a katonai önképzés terén úgy az őrsparancsnok, mint a csendőrök is jórészt a szabályzatokra vannak utalva. Azt hiszem azonban, hogy kissé túlzott volna a követelmény, hogy az őrsparancsnok a szabályzatok rendelkezéseinek tömkelegén önállóan eligazodjék, mert hiszen azokban sokkal több az, amire nincsen szüksége, mint amire szüksége van. A katonai szakkönyvek, kézikönyvek legnagyobb részének szintén nem veheti hasznát, mert azok szinte

kizáróan tiszték számára készülnek és többnyire a magasabb vezetéssel foglalkoznak. Ezt a hiányt is pótolni szeretném.

Meg vagyok győződve róla, hogy az a csendőr-altiszt, aki cikkeimet figyelmesen átolvassa, hamarosan megtanul mindent arról, amit a csatárkiképzésből tudnia kell, az oktató pedig támpontokat nyerhet alárendeltjeinek kiképzéséhez.

Azt hiszem, sokan vagyunk hareteretjárt csapat-tiszték azon a véleményen, hogy csatárkiképzésünk nem all a kor színvonalán, pedig régi igazság, hogy mindennek s így a kiképzésnek is a megalapozása a legfontosabb. A háború tanulságai alapján egyre tökéletesedünk, de az alapvető részleteken átsiklunk s hogy úgy mondjam a csatárkiképzés ma is mestoha gyerek. Ez érthető is, mert e téren állott legkevesebb irányítás és használható segédeszköz a csatártiszt rendeltetésére, ez viszont annak a folyamata, hogy a csatár tudnivalói szabályzatainkban szét vannak szórva és a kiképzésre vonatkozó gyakorlati útmutatás alig van bennük.

Alkalmam volt e fontos kiképzés minden csinjátbinját megismerni a budapesti I. vdd. altisztképző iskolájánál, ahol a gyakorlati kiképzés vezetője voltam. Mindazt, amit leírok, gyakorlatilag is kipróbáltam.

A csatárrá való kiképzés anyaga olyan óriási, hogy annak rendszerbe szedése roppant időt igényel. Nem akarom aprólékosabb, vagy már jobban kialakult részletek kidolgozásával cikkem terjedelmét növelni s ezért kiválasztottam azon legfontosabb fejezeteket, amelyeknek tudása nélkül csatár el sem képzelhető s amelyek gyakorlatilag is a legtöbb hasznot hozzák. Figyelemmel voltam természetesen arra is, hogy mire van a csendőrnek elsősorban szüksége, továbbá, hogy a csendőrség a harceszközök legtöbbszörrel nem rendelkezik. A kiválasztott fejezetek tudását úgy az első kiképzés alatt, mint később az őrsön is teljesen elegendőnek tartom.

Hangsúlyozom, hogy a csatárkiképzés igen alapos, lelkiismeretes és türelmes munkát igényel. Ne aggaszson, ha emiatt különösen az első időben a kiképzéssel lassabban is haladunk, mert amit eleinte időben veszítünk, azt később könnyűszerrel behozzuk majd. Feltétlenül kerüljük az ugynevezett szemre való dolgot, mert ennek a csapat harc kiképzése látja kárát.

Egyénenként változik, hogy ki milyen módon képes tudását vagy annak egy részét alárendeltjeibe átültetni, ezért tehát az oktatás módszerére nézve megkötő szabályokat adni nem lehet, de nem is célszerű. Kétségtelen azonban, hogy olyan embereknél, akik tanulásához szokva nincsenek, legkönnyebben a szemléltető módszerrel érünk el eredményt. E kipróbált oktatási módszert választottam én is, mert a legkönnyebb alkalmazni.

Az oktatásnál igen fontos, hogy amely módszerrel megkezdjük, azzal folytassuk és azzal is fejezzük be a kiképzést. A módszerváltoztatást az oktatandók azonnal észreveszik és könnyen magyarázzák az oktató tudásának hiányosságaira.

Elismerem, hogy e szemléltető módszerrel való oktatás egy kissé hosszadalmas, de kétségbe vonhatatlan, hogy alapos. Sok munkát ad a gyakorlatvezetőnek, de bizonyosan tudom, hogy örömet okoz neki, ha látja fáradságának maradó gyümölcseit.

Az oktatást a következő részekre lehetne felosztani:

1. A gyakorlat előkészítése a segédoktatókkal.
2. A gyakorlat céljának megértetése az ujoncokkal.
3. A képek bemutatása az ujoncoknak és azok alapján oktatás.

4. Az átveendő anyag oktatása a segédoktatók felügyelete alatt.

A képek bemutatásához néhol több embert használnok, különösen akkor, midőn a csatárok tevékenységeit egymással szembe akarom állítani, hogy a helyes végrehajtás annál jobban kidomborodjék. A bemutató emberek és jelzők minden esetben a segédoktatók vagy legalább is kiképzett csendőrök legyenek, mert ezáltal az anyagot ők is helyesen megtanulván,

nyugodtan bizhatjuk kezükre az embereket. Csak, ha nem volna annyi segédoktatónk és jól kiképzett csendőrünk, mint amennyi a bemutatáshoz szükséges, eseréljük ki őket a kiképzés későbbi folyamán ujonccokkal.

Ha alaposan és a gyakorlatokat lelkiismeretesen előkészítve oktatunk, az emberek a kezdet nehézségein átesve maguktól reá fognak jönni a helyes végrehajtásra. Az emberek találékonyságának engedjünk tág teret és támogassuk őket a gondolkodásban. Az oktatás így eredményes és maradandó lesz.

Képek bemutatása az őrsőkön már nehézségbe ütközik, de — már kiképzett csendőrökről lévén szó — nézetem szerint nem is szükséges.

Minden oktatást a terepen tartsunk.

Nekem természetszerűleg sok olyan katonai szakki-fejezést is használnom kell, amelyek tudása a csatár működési területén kívül esik. Ezek természetesen csak az oktatóknak szólnak és a hosszadalmas magyarázatok elkerülése végett használtam a szabályszerű kifejezéseket. Nincs azonban a gyakorlatvezető ezen fogalmak megmagyarázása alól mentesítve, ha e kifejezéseket használni akarja. Ezek betanulását, miután a csatár a gyakorlatok által a fogalommal amúgy is tisztába jön, felesleges erőltetni. Éppen így nem szabad követelnünk, hogy a csatár a maga tevékenységeit aprólékos részletekre felosztani tudja.

I.

Hogyan vezessük be a csatárkiképzést az ujoncok előtt?

Mielőtt a csatárkiképzéshez hozzákezdenénk, szükségesnek tartom, hogy az ujoncoknak a csatárkiképzés fontosságát és szükségességét megmagyarázzuk. Ezzel az oktatással elméleti alapot adunk nekik a későbbiek könnyebb megértéséhez és érdeklődést keltünk bennük a csatárkiképzés iránt.

A szabályzat a puska átadásánál is előír bizonyos formákat és olyan irányú oktatást, mely a puska fontosságát és megbecsülését van hivatva kiemelni, nem lehet tehát ennél kevésbé fontos a csatárkiképzés sem, mely a csendőr hivatásának, ha nem is alapját, de mindenesetre lényeges előfeltételeit képezi.

Szószerinti oktatást adni nem lehet, hiszen minden ujonccsoport más értelmi színvonalon áll. Éppen ezért csak általános példát adok, melynek talán csupán a gondolatmenetét lehet felhasználni, magát az oktatást azonban minden ujonckiképzőnek magának kell az ujoncai értelmi fokának megfelelően átalakítania.

A mai nappal katonai kiképzésünk forduló ponthoz érkezett.

Eddig formákat tanultunk, most meg fogjuk tanulni a lényegét.

A gyakorlótéren különféle gyakorlatokkal kifejlesztettük a testi erőnket és ügyességünket s megtanultuk a testünket fegyelmezni és engedelmissé tett erőnket ügyesen felhasználni.

A laktanyában tartott oktatások és a laktanyarend viszont a katonás és férfias gondolkodáshoz szoktatott bennünket s erkölcsi alapot nyújtott arra, hogy magunkat a fegyelemnek és a függelemnek alávetve megszerezzük mindazokat a katonai erényeket, amelyek nélkül csak martalócok lehetnénk, de magyar csendőrök nem.

A mai naptól kezdve már fegyelmezett testtel és gondolkozással azt fogjuk megtanulni, hogyan kell eleget tennünk egyik legfőbb kötelességünknek, hogyan kell harcolnunk?

Természetes, hogy mindenekelőtt azzal kell tisztába jönnünk, hogy mi a harc?

Mindnyájunk emlékezetében van a 4 éves világhégés, a mai nemzedéknek tehát nem kell sokat magyarázni azt, hogy mi a háború. Mindnyájan tudjuk, hogy ha egy állam létét, vagy javait szomszédjaival szemben békés eszközökkel nem tudja megvédeni, akkor kénytelen erőszakos eszközökhöz, fegyverhez nyulni. Ezt a békés viszonyon kívüli állapotot nevezzük háborúnak. A háborús cél megkívánja, hogy az állam fegyveres erejét képező hadsereg felkeresse az ellenség haderejét, azzal összeütközzék s azt harcképtelenné tegye, megverje, megsemmisítse s ezáltal az ellenséges szándékú államot kényszerítse, hogy igazunkat elismerje, akarataink előtt meghajoljon.

Az a cselekmény, hogy az ellenséget fegyvereink

erejével megközelítjük, vele megütközünk, harcképtelenné tesszük és megsemmisítjük, ez a cselekmény maga a harc.

A harc ősidők óta az emberiség elmaradhatatlan életnyilvánulása. Az ősember egész életét a harcok szakadatlan láncolata töltötte ki. Hol a barlangját, hol a vadászó területét, hol pedig élelmet adó területét kellett a betolakodók ellen megvédenie, vagy pedig ő kívánta meg szomszédjának vadban gazdagabb területét s akkor neki kellett támadnia. Ha a régi helyén nem tudott már megélni, nem maradt más hátra, kezébe vette a fegyverét, egy erős dorongot, megleste, megközelítette az ellenfelét, ráugrott és fejbevágta. Ha az ellenfél óvatos és ügyes volt s ő is dorongot ragadott, akkor addig verekedtek, míg az egyik a küzdőtéren maradt s a győző most már szabadon tehetette azt, amit jónak látott. Ez volt az ősember harca.

És a mai műveltségi fokunk mellett, bármilyen rettenetesnek is látszik az emberiség ősenek élete, akinek így kellett harcolnia a minden napi megélhetésért, ha jobban szemügyre vesszük az ő harcát, azt látjuk, hogy annak a lényege tökéletesen ugyanaz, mint a mai harcé. Az egyes elemek változtak csak meg. Az otthont és védelmet nyújtó barlangból fejlődött ki hosszú évezredek folyamán a hazának mindennél szentebb fogalma, az állati sorban élő ősemberből nőtt ki a legmagasabb emberi közösség: a nemzet, az ormótlan dorongból ezerféle csavarra járó öldöklő szerszám, fegyver és gép keletkezett. De a harc lényege ma is ugyanaz, mint — mondjuk — 50.000 évvel ezelőtt. Ha a barlagunk veszélyben forog, akkor bunkót fogunk, az ellenséget felkeresünk, rá rontunk és — fejbevágjuk.

A harc tehát nem egyes emberek, vagy néhány ember kedvtelése, vagy gonosztette, hanem éppúgy életmegnyilvánulás, mint a lélekzés, vagy a táplálkozás, melyet ugyancsak úgy végzünk, mint annak idején az ősember. Jegyezzük meg magunknak ezt azért is, mert ez a döntő bizonyítéka annak, hogy a „világbéke“, ahogy Moltke, a nagy német hadvezér mondotta: „Még a szép álmnál is kevesebb“. Az emberiség haladása és fejlődése sokszor elodáztatja a háborút, de azt teljesen kiküszöbölni és az örök békét megteremteni az ember nem lesz képes sohasem.

Ez tehát a lényegében évezredek óta változatlan, fajunk és létünk fenntartásáért vívott küzdelem: a harc.

Ha a harc alapeszméje nem is változott az évezredek folyamán, annál inkább változott a harc megvívásának a külső formája, vagy ahogy mai nevén a harc tudományát nevezzük: a harcászat. Hogy ez változott, az természetes is, mert hiszen mindenféle eszközzel másképp kell bánni. Pusztá kézzel egészen másképpen megyünk neki valakinek, mintha egy jó furkós bot van a kezünkben és ismét másképp viselkedünk, ha szuronyos puska a segítségünk. De azt sem szabad elfelejtenünk, hogy más módon közelítünk meg egy bottal védekező ellenfelét, mint azt, aki egy rejtekhelyről lövöldöz reánk.

Látjuk tehát, hogy a harc formája mindig aszerint változik, amilyenek a harc megvívására rendelkezésre álló támadó és védő fegyverek. Miután pedig az emberi leleményesség egyre újabb fegyvereket állított harcba, ennél fogva a harc végrehajtásának módzatai is folytonosan változtak. Ha az egyik fél egy újabb fegyvert talált ki, a másik fél viszont hamar rájött a védekezés módjára. Ez az örökös versengés akkor kezdődött, amikor az ősember a dorongot elvetve szikladarabokat kezdett hajítani ellenfelére, azóta szakadatlanul tartott és tart ma is. A fegyverek változásával mindig velejár a harcalkatoknak, a harcosok mozgásának és a harcolás módjának a változása is.

A régi görögök például, akik hosszú dárdával támadtak és paizzsal védekeztek, szoroson egymáshoz zárkózva, zárt tömegben — phalanxban — támadtak. Ez a nehézkes alakzat azonban nem sokáig maradt meg eredeti alakjában s részben a könnyebb mozgás érdekében, részben pedig az íjjak kihasználása és a nyilak elleni védekezés céljából több kisebb phalanxra bontották. A rómaiaknak már többféle fegyverük s ehhez képest már harcászatuk is változatosabb volt. Itt már a támadásnál könnyű gyalogságból álló csatárlánc haladt elől, mely rendszerint íjjal, parittyával vezette be a harcot (veli-

A nyiregyházi csendőriskola legénységének kiképzése az evezésben és a vízbőlmentésben.

tes). Utánuk nehezebb gyalogosok (hastati) következtek, akik pajzsot és kardot, döfő és vető lándzsát hordtak. Ezek az ellenséget rövid távolságról futva közelítették meg s lándzsájukat feléje vetették, azután pedig kardjukat használták. Harmadik harcvonalba, tehát mintegy tartalékban következtek a triáriusok, a legmegbízhatóbb nehéz gyalogság. Ezek nehéz pajzsral, sisakkal, vértel, karddal és dárdákkal voltak felfegyverezve.

A többi ókori népnél nagyjában ilyen, vagy ehhez hasonló harcászat fejlődött ki, melyet tömeg harcászatnak nevezünk.

A középkorban a nyugati államokban, ahol az ország védelmét a lovagok látták el, ismét más harcászat alakult ki. A hadseregek zömét a nehéz lovasok képezték. Az elenyészően csekély számú gyalogság íjjászokból állott, míg a nehéz páncélba öltözött, lándzsával és karddal felfegyverkezett lovasok zárt tömegekben támadtak.

A lőpor feltalálása és a lőfegyverek behozatala következtében a harcászat gyökeres változásokon ment át. Eleinte az új formák még a régiakkal keveredve szerepelnek, később azonban az új rend végleg győzedelmeskedik s ez abból állott, hogy a csatasorba felállított csapatok mélysége egyre csökkent úgy, hogy a gyalogság előbb 6, majd 4 és végül csak 3 sorban állott fel. (Szorosan egymás mögött).

Ezelőtt körülbelül 200 évvel (a XVIII. században) alakult ki a vonalharcászat, mely a lőfegyver előnyös kihasználását célozta. Ennek főharc eszköze a zárt osztagok gyalogsági tüzeiből állott. A gyalogság hosszú fejlődött vonalakban állott fel s ösztüzekkel igyekezett az ellenséget úgy megrendíteni, hogy a szuronyrohamnak, vagy a lovasság támadásának ne legyen képes ellenállni. Ez a harcászat (mellyel II. Frigyes porosz király sikereit elérte) Európa minden országában általánossá vált.

A francia forradalmi csapatok alkalmazták először az új harcmodornak kezdeti formáit, melyet aztán Napoleon fejlesztett a legnagyobb tökélyre. (Roham harcászat). Ennek az úgynevezett rajharcászatnak alap gondolata az volt, hogy a szétszórt alakzatban, megszakítás nélkül folytatott tüzelés által az ellenség megrendíttessék, hogy azután abba mély, zárt tömegben (oszlopban) a betörés lehetővé váljék.

A napoleoni háborúk után ez a harcászat teljesen merev formákat vett fel. A csatárlánc kiigazodva és lépést tartva nyomult előre s az utána jövő osztagok sok vezényszóval vezetve, nehézkesen mozogtak.

Ez a merev harcászat rövidesen megbukott (1866-ban a porosz szétszórt harcmodorral szemben) s ettől kezdve a szétszórt, laza vonalharcászat nyert általános alkalmazást. Ennek lényege abban állott, hogy a gyalogság legnagyobb részét szétszórt alakzatban tüzharcra rendelték s az erős rajvonat után csak kisebb zárt osztagok következtek.

Ezzel a harcmodorral indultunk még a világháborúba is. A világháború folyamán azonban olyan sok új harceszközt állítottak csatasorba a küzdőfelek, hogy ez a harcászatra nézve nem maradhatott hatás nélkül. Így alakult ki a hullámharcászat, melynek lényege, hogy a tüzharcot a gépek vívják. A támadó gyalogság éppen a gépek hatása miatt szétszórt, laza, több egymást követő hullámban közelíti meg az ellenséget és szakadatlan közelharcban töri meg az ugyancsak a gépek hatása miatt több vonalban, térközökkel elhelyezkedni kényszerült védő ellenállását. A világháború óta, annak tanulságai alapján ez a harcmodor mindenütt általánossá vált.

A most következő kiképzési időszakban mi is ennek a harcászatnak az elvei alapján fogjuk megtanulni azt, hogy miként kell harcolnunk.

Természetes, hogy ez a miként, tehát az ellenség legyőzésének a mestersége éppen a harcban felhasználható fegyverek és eszközök sokfélesége folytán nem olyan egyszerű, mint régen. Ennélfogva sokat kell tanulnunk, el kell sajátítanunk a hadakozásnak minden fortélyát, hogy ekként magas tudással, ahhoz méltó erkölcsi erővel és magyar vitézséggel megfelelhessünk azoknak a követelményeknek, amelyeket velünk szemben a Haza támasztani fog.

Mi esendőrök vagyunk ugyan és nem az a főfeladatunk, hogy a hazának az ellenséggel harcolva tegyünk szolgálatot, harcolni azonban mégis tudnunk kell, mert mi is ellenséggel harcolunk, nem a külső, hanem a belső ellenséggel, amely azonban a hazára éppen olyan veszedelmes lehet, mint a külső ellenség. A puskát nem azért adták a kezünkbe, hogy azt a hátunkon hordozzuk, hanem, hogy ha szükség van rá, azt fel is tudjuk hasz-

nálni. Ezt pedig nekünk is éppen úgy meg kell tanulnunk, mint a honvédnek.

A mi magasztos feladatunk, hogy a törvény és a jog uralmát biztosítsuk, amíg lehet szép szóval, ha pedig másként nem lehet, akkor fegyverrel. Az állam rendkívül nagy jogot ad a csendőr kezébe, mert megbízik benne, hogy azzal nem fog visszaélni, de megbízik abban is, hogy az ország rendjét minden körülmények között, ha kell, az élete feláldozásával is meg fogja védeni. Erre a bizalomra azonban csak akkor leszünk méltók, ha magunkat az ország rendjének megvédésére képesekké is tesszük, ezt a képességet pedig csakis a kiképzés nyújthatja.

A csendőrnek nem kell külön katonának is lennie, mert abban a szóban, hogy „csendőr“ már benne van a katona és pedig a jó katona fogalma is. Már pedig jó katona nem lehet az, aki nem tud harcolni s aki nem tudja megállani a helyét, ha megtámadják, vagy ha neki kell támadnia. A festi erő és a személyes bátorság nagy értékek, de ha nem tanuljuk meg, hogy miként kell azokat kihasználnunk és értékesítenünk, nem érünk többet velük, mint az a bika, amelyet sokszor még a bojtárgyerek is megver.

Kísérje mindenki figyelemmel az oktatás menetét, mert arra, amit most megtanul, az egész csendőrségi pályáján szüksége lesz. Amit most elmulaszt, később már nehezen lesz alkalmas pótolni. Az amit tanulni fogunk, nem száraz iskolatudomány, hanem testet és elmét frissítő, érdekes dolog, ahol mindenkinek alkalma van arra, hogy ügyességét és rátermettségét beigazolja.

II.

Legfontosabb harcrendi határozványok, harcalkazatok.

Most már tisztában vagyunk azzal, hogy zártrendű alakzatokban harcolni nem lehet. Nem lehet pedig azért, mert zártrendben az emberek olyan közel vannak egymáshoz, hogy az ellenség gépjeivel már nagy távolságról is olyan veszteségeket okozna nekünk, melyek lehetlenné tennék azt, hogy az ellenségig eljussunk. Már pedig nekünk el kell jutnunk az ellenséghez, hogy közelharcban, vagyis az ember-ember elleni tusában megsemmisíthessük. Hogy tehát az ellenségig eljuthassunk, olyan alakzatokat kell felvinnünk, melyekben lehetőleg észrevétlenül tudjuk megközelíteni az ellenséget, de amelyekben az ellenség, ha fel is fedez bennünket, csak kevés veszteséget okozhat nekünk.

A félrajoszlopnál jobb az oszlop kettésével, ennél még jobb az oszlop egyesével egyrészt, mert nehezebben vehető észre messziről, mint az előbbi alakzatok, másrészt, mert ellenséges hatás esetén is utóbbiban legkevesebb veszteségünk lesz, miután az emberek nagyobb területen vannak eloszolva.

Harcban azt az alakzatot, mely úgy néz ki, mint az oszlop egyesével: csatároszlopnak hívjuk.

Ebben az alakzatban azonban csak az első ember tud lőni s épen ezért főképen az ellenség megközelítésére használjuk.

A harcban minden embernek tudnia kell használni a puskáját; ez azonban csak akkor lehetséges, ha az embereket egymás mellé állítjuk. Az egysoros vonalban mindenki tudna előre lőni, ámde az emberek még itt is olyan sűrűn vannak egymás mellett, hogy egyetlen ágyúlövéssel el lehetne pusztítani az egész rajt.

Ha az egysoros vonalban az embereket 5—10 lépésre nyitództatjuk egymástól, akkor a nyitódott egysoros vonal keletkezik, melyben az emberek mindannyian tudnak előre lőni és olyan távol vannak egymástól, hogy csak több lövéssel lehetne eltalálni a raj minden emberét. A nyitódott egysoros vonal már majdnem csatárlánc. Külső képében csak abban különbözik a csatárlánctól, hogy a csatárlánccal az emberek négyesenek kiigazodva és négyesenek pontosan egyforma távolságra egymástól. Legjobb volna, ha az embereket 100 lépésre tudnók széjjel vonni egymástól, mert akkor nemcsak hogy minden ember használhatná puskáját előre felé, hanem az ellenség által okozott veszteségeink is igen kicsinyek lehetnének. De ebben az esetben az emberek olyan messze volnának egymástól, hogy nem lehetne őket vezetni és a rajnak nem volna harcereje. Meg kell tehát elégednünk akkora távolsággal, amekkora lehe-

lővé teszi még az egységes vezetést s az emberek együtt tartását. Ez a távolság emberenként körülbelül 5—10 lépés.

A csatárlánc tehát mindazoknak a követelményeknek megfelel, amelyet egy alakzattal szemben harcban támasztunk s így joggal mondhatjuk, hogy a csatárlánc a támadás, a tüzelés alakzata.

Harcban még egy harmadik fajta alakzatot is használunk és ez a csatárcsoport. Csatárcsoportban az emberek egymás mögött és egymás mellett rendszertelenül vannak elhelyezkedve. Ennél az alakzatnál is fontos az, hogy az emberek ne legyenek túl közel egymáshoz, hanem minden irányban legalább 5 lépésnyire egymástól.

Ebben az alakzatban a raj, tehát az erő együtt van, jórésze a puskáját azonnal tudja használni s ezért a legjobb alakzat az ellenségbe való betörésre.

(Ugy a zárt, mint a harcalkazatok szembe állítva egymással, magyarázat közben az ujoncoknak bemutatandók).

III.

Harcmodok és a harc eljárás lényege.

Hogy a mai harc lefolyásáról fogalmuk legyen, bemutatom:

(A bemutató csapat a gyakorlatvezető által már előre fel legyen állítva a megindulási helyzetbe. Olyan terepet kell választani, hogy egy kiválasztott pontról úgy a védők, mint a támadók egész munkája látható legyen.

A feltevést az ujoncoknak egy pár szóval meg kell magyarázni, hogy tudják, hogyan jutott a két csapat a megindulási helyzetbe. Mindkét csoport kötelékben legyen.

Szabályzataink — helyesen — tiltják a haregyakorlatok besúlykolását, mégis a gyakorlati tapasztalat azt mutatja, hogy ha nem is kell besúlykolni, de kétszer-háromszor okvetlen végre kell előzőleg a bemutató-gyakorlatot hajtani, hogy az a tökéletességig szabatos legyen.

Ujoncoknál az első benyomás a legmaradandóbb s ha helytelen kép marad meg az emlékezetükben, azt később csak nagy munkával lehet onnan kitörölni.

A támadó és védő közötti távolság legyen olyan nagy, hogy a megközelítést is be tudjuk mutatni.

Igen jó, ha a tüzéségi tüzet a védőnél rögzített támadó kézigránatokkal, a támadónál puffancsokkal megfelelően jelezni lehet).

Kétféle harcmodot ismerünk: támadást és védelmet.

A támadás lényege: az ellenséget úgy kell megközelítenünk, hogy gyalogságunk minél kevesebb veszteséget szenvedjen és minél jobb erőben jussón a közelharcba.

A védelem lényege: az ellenséget a terepen berendezkedve bevárjuk, erejét felmorzsoljuk, hogy a reá következő támadással legyőzhessük.

Az ellenséget megsemmisíteni csak támadásban tudjuk s éppen ezért csak akkor védekezünk ideiglenesen, ha a túlerős ellenséget a siker reményével meg nem támadhatjuk. Ahelyett tehát, hogy kitennők magunkat annak a veszélynek, hogy az ellenség megverjen, megállunk, beássuk magunkat és úgy helyezkedünk el szélességben és mélységben, hogy egy áthatolhatatlan tűzfalat tudjunk létesíteni.

A védőállás legjobban egy pókhálóhoz hasonlítható. Minél beljebb jön ebbe a pókhálóba a támadó, annál tájékozatlanabb az új helyzetben, annál több oldalról tudunk reá tüzelni és annál inkább fenyegeti az a veszély, hogy megsemmisítjük.

(A gyakorlatvezető a védelem megmagyarázásánál a védőket állíttassa fel, hogy az ujoncok a mondottakat lássák is).

Jel a gyakorlat kezdetére!

Azt már tudjuk, hogy harcolni csak harcalkazatokban lehet. Háromféle harcalkazatot már ismerünk. Látni fogjuk, hogy a támadók ezeket felváltva alkalmazták, aszerint, amint az a cél, hogy az ellenség megfigyelése elől elbújjanak, megköveteli. A támadónak az ellenség megközelítésekor annyira el kell rejtőznie, hogy a védő a támadót ne vegye észre, ne lássa s így ne tudjon reá tüzelni sem. Másszóval a megközelítésnél főfeladatunk az ellenség szemé elől elbújni s így rejtőzve

A nyiregyházi esendőriskola legénységének kiképzése az evezésben és a vízbőlmentésben.

minél gyorsabban oda jutni hozzá. Ebből a szempontból a támadó különféle alakzatokat is használ. Míg az egyik raj csatáresoportban nyomul elő, addig a másik csatáresoportban, sőt csatárláncban közelíti meg az ellenséget, aszerint, hogy melyikben lehet legkevésbé észrevenni.

Az emberek sehol sincsenek kiigazodva és nem is fedeznek egymásra. Ez azért van, hogy egy kis furfanggal minden csatár ki tudja használni a föld felszínének, a fáknak, bokroknak stb. előnyeit abból a célból, nehogy a védő észrevegye vagy megfigyelhesse őket. Amellett tehát, hogy a rajok összefüggése mindenütt megvan, a csatároknak szabadságukban áll, sőt kötelességük a föld felszínén a rejtőzés szempontjából található előnyöket kihasználni. Ez eredményezi a látszólagos rendtelenséget. Ennek a látszólagos rendszertelenségnek az oka még az is, hogy ha a védekező ellenség fel is fedezné a támadót, nehezen tudná előnyömlésében megakasztani, mert az egyik ember előbbre, a másik hátrább van. Ilyenformán minden embert külön kellene lelőnie, vagy megsebesítenie, mert még a géppuska is csak egy távolságra tud percenként 500-at lőni. Ha tehát egy előbbre, vagy egy hátrább levő embert, illetve rajt akar tűz alá fogni, úgy mindkét esetben más irányzékot kell használnia. Ez a géppuskának idővesztés, mely alatt a támadó közelebb jut a védőhöz.

A támadó sehol sem nyomul elő egy összefüggő vonalban vagy oszlopban, sőt az első vonalban lévő rajok élei is különböző magasságban vannak. Ha az előnyomuló rajok élei egyvonalban volnának, vagy egy soros vonalat mutatnának, ez feltűnő lenne s nagyon megkönnyítené a támadó felfedezését s ezzel együtt a reá való tüzelést is, tehát növelné a támadó fél veszteségeit.

Az előnyomuló rajok tehát különböző magasságban levő kis csoportokban közelednek az ellenséghez. E kis csoportok (rajok) között hézagok vannak. Ezek a hézagok arra valók, hogy a támadónak az ellenség részéről láthatatlan előnyomulását megkönnyítsék s ezáltal az ellenséges tűzhatás erejét is esökkentsék, továbbá, hogy lehetővé tegyék saját gépeinknek ezeken a hézagokon keresztül a tüzelést. A gépek hézagtüzéssel a támadó el-

éri azt, hogy a gyalogságát mentesíti a tüzeléstől s így az annál hamarabb érhet az ellenséghez.

A védőnek éppen ellenkező a célja, vagyis, hogy minél lassabban engedje magához a támadót és hogy azt az előnyomulása alatt annyira megdolgozza, hogy a közelharcban fölényel vehesse fel vele a küzdelmet. Ezért a védő, amint megfelelő cél mutatkozott, a gépeivel megkezdte a tüzet. Megfelelő cél alatt azt a céltárgyat, vagy célcsoportot értjük, amelyre hatásosan tudunk lőni; amikor az eltüzelt töltények száma arányban áll az ellenségnél beálló veszteséggel, tehát a célban elérhető veszteségek megérik a rája kilőtt töltényeket.

Mikor a támadó olyan közel ér a védőhöz, hogy tovább előnyomulni egyfolytában már nem tud az ellenséges tűzhatás miatt, hogy a védő tűzhatását gyengítsék, egyes puskás rajok is megkezdik a tüzelést. Ezek rendszerint azok a rajok lesznek, amelyek nem tudnak elrejtőzni az ellenség szeme elől, míg azok a rajok, melyeket az ellenség sem láthat, mivel reájuk célozva tüzelni amúgy sem lehet, tovább folytatják az ellenség megközelítését. Ely, hogy a gyalogság minél később kezdje meg a tüzet, sőt ha lehetséges, a rohamig egyáltalán ne tüzeljen, még pedig azért, mert egyrészt a tüzelés fárasztja a csatárokat s így a közelharcot kevesebb erővel kell, hogy megvívják, másrészt a tüzeléshez való megállások késleltetik az ellenség gyors megközelítését.

Az eddig mondottakból kiviláglik, hogy a támadás két legfontosabb eleme a tűz és a mozgás.

A tűz célja, hogy a mozgást lehetővé tegye, illetve elősegítse;

a mozgás célja, hogy a gyalogságot támadás közben a közelharcba juttassa.

A kettőnek helyes és összhangzó alkalmazása a támadás alapvető tényezője.

Ha a támadó olyan közel küzdötte magát a védőhöz, hogy azt egy szusszal elérí, akkor az ellenségbe betör. A harcuk ezt a részét rohamnak hívjuk. Rohamnál a támadó rendszerint csatáresoportban tör be az ellenségbe, miután ez a legmegfelelőbb alakzat a testi erő kifejtésére s a rohamra következő közelharcban ebben

az alakzatban támogatják legjobban egymást a csatárok.

Ha a támadónak sikerült betörni az ellenségbe, akkor legfőbb gondja, hogy a védő által szótt pókháló-ból minél hamarabb kijusson. Ezt a feladatot legsikeresebben úgy oldhatja meg, ha a védő állásán a védő csoportok (fészkek) között átszivárog. Ezért látjuk, hogy a legelől levő raj nem támadja meg a tőle jobbra-balra levő ellenséges csoportokat, hanem igyekszik harc nélkül, minél tovább előre jutni. A mögötte jövő rajok kötelessége, hogy az első rajt mentesítsék a haretől azáltal, hogy a védő csoportok reá rontanak.

Ezzel szemben a védő igyekszik a támadót megsemmisíteni, vagy legalább is visszavetni az állásaiból. Ez az oka azoknak az ellenlökéseknek, melyeket a védő részéről a támadóval szemben látunk.

Gyakorlat vége!

IV.

Terepmegítélés, terepfelhasználás.

A föld felületét, úgy ahogy látjuk, természetes és mesterséges részleteivel együtt, katonai nyelven terepnek hívjuk.

A föld felületén levő természetes alakulások (emelkedések, mélyedések, vizek, árkok) a *tereprészek*, a mesterséges eredetűek (házak, utak, hidak, kútak, kerítések stb.) pedig a *tereptárgyak*. Mindazt, ami a föld felületét borítja, legyen az növényzet, vagy tereptárgy, gyűjtő névvel *terepfedezetnek* nevezzük.

Jól tudjuk, hogy a terep nem egyforma, hanem mindenütt más és más jellemző vonásai vannak. A terep jellemző vonásai szerint terepjellegeket különböztetünk meg. Például:

Nyílt terep az, ahol az áttekintést és a tűzhatást a terepfödözlet nem gátolja.

Sík terep, hol szembetűnő emelkedések vagy mélyedések nincsenek.

Födött terep az, ahol sok terepfedezet van és az az áttekintést korlátozza.

Átszeldelt terep, ahol árkok, vizek, töltések, csatornák nagy számban fordulnak elő.

Hullámos terep a kisebb terepegyenetlenségekkel váltakozó sík terep.

Hegyes terep az, ahol erősen szembetűnő hegyek és völgyek vannak.

A terepnek egy olyan részét, melyen belül a terep jellege nagyjában egyforma, *terepszakasznak* nevezzük. Terepszakasza pl. egy erdő, helység, nagyobb kiterjedésű homokos terület stb.

A terep kiemelkedő részeit terepemelkedéseknek, bemélyedő részeit pedig terepmélyedéseknek nevezzük, tekintet nélkül arra, hogy azok milyen nagyságúak.

A terepemelkedéseket vidékek szerint különbözőképen szokás megjelölni a domb, vagy hegy elnevezéssel. Ez egész természetes is, mert pl. a hegyhez nem szokott alföldi ember már a kis emelkedést is hegynek nevezni. Hogy mégis legyen egységes mértékünk a terepemelkedések nagyságának megjelöléséhez, tartsuk magunkat ahhoz, hogy körülbelül 100 méternél kisebb emelkedéseket dombnak, vagy halomnak, ennél magasabbakat pedig hegynek nevezzünk. Nagy kiterjedésű hegyes területnek a neve: hegység.

Egész kis emelkedéseket, melyek még alakjukban is hasonlítanak a víz hullámaihoz, terephullámnak nevezünk.

A terepmélyedések a völgyek. A nagyon kis kiterjedésű és szűk völgyek: teknők.

A terepemelkedéseken megkülönböztethető részek: a tető, mely az emelkedés legfelsőbb része. Ha a tető hosszúra nyúlik és széles, akkor hegyhát, ha keskeny, akkor hegygerinc a neve. Ha a hegytető kerek, akkor kúpnak hívjuk;

a hegyoldal, mely a hegynek a tető és hegy láb közé eső középső része és végül

a hegyláb, amely az emelkedés legalsóbb része.

Szükséges még, hogy egynéhány terepidom elnevezésével tisztába jöjjünk, mert ezekre a terepmegítélésnél és felhasználásnál mulhatatlan szükségünk lesz, másrészt majd a célok megjelölésénél vesszük nagy hasznát.

Vízmosás az olyan idom, melyet a lefolyó víz vájt magának, de nem mélyebb 1 méternél.

Vízszakadás a vízmosásból akkor keletkezik, ha a vízmosás mélysége nagyobb, mint 1 méter, amellyel tehát mint kisebb akadállyal is számolnunk kell.

A hegyoldalakon előforduló vízszintes terepidomokat pihenőknek hívjuk.

Nyereg az olyan behajló terepidom, amely két egymáshoz közel eső hegykúp között terül el.

Tereplépcsők azok az idomok, melyek egy hegyoldal egyenletes lejtjét hirtelen megszakítják. Külső formájukban tökéletesen hasonlítanak egy rendes lépcsőhöz, de több méter magasak.

Feltétlenül reá kell szánni néhány délutánt, még a csatárképzés megkezdése előtt, hogy az ujoncnak az előbb ismertetett alapfogalmakat megtanítsuk. De ezekből csak azt szabad oktatnunk, amit az állomáshelyünkhöz közeleső terepen be is tudunk mutatni. Éppen ezért, ilyenkor más és más terepre vonuljunk ki, hogy az ujoncnak a látott kép után vésődjenek a nevek emlékezetükbe.

Az alapfogalmak elméleti betanítása kárba veszett munka.

Amint az ujoncok az alapfogalmakkal nagyjában tisztában vannak, áttérhetünk a terepmegítélésre.

Amint már tudjuk, a támadás legfontosabb elemei: a tűz és a mozgás.

A terepet tehát, amelyen át támadnunk kell, megbiráljuk:

A) *Tűz tekintetében:*

1. a tüzelőállás helyes megválasztása,
2. a rejtőzés,
3. a tüzelőállás megjavítása és
4. az ellenséges tűzhatás csökkentése szempontjából.

B) *Mozgás tekintetében:*

1. a rejtett és
2. a fedett mozgás lehetőségének szempontjából.

A terepnek a fenti szempontok szerint való megbirálása képezi a *terepmegítélést*. Más szóval terepmegítélésnek nevezzük annak a megállapítását, hogy a támadás végrehajtásakor melyek lesznek a terep előnyei és melyek a hátrányai.

A terepmegítélésben olyan gyakorlatra kell szert tennünk, hogy egy pillantás elég legyen a terep helyes megbirálására, mert, csak ha a terep helyes megítélése alapján az előnyöket mind felhasználjuk, a hátrányokat pedig mind kikerüljük, fogunk tudni kevés veszteséggel az ellenséghez oly közel jutni, hogy közelharcban fegyvereinket és a csatárok vitézségét érvényesíthetjük.

Tehát a terepmegítélés alapján a terep előnyeinek a felhasználása és hátrányainak elkerülése képezi a *terepfelhasználást*.

A) **Terepmegítélés és felhasználás a tűz tekintetében.**

1. A tüzelőállás helyes megválasztása.

a) Általában.

Első kép. Több jelző középtávolságon a terepen élesen elütő út, faszor, töltés, erdőszegély, növény stb. széléről, fedezékből, vagy rejtőzésből tüzel az ujoncok felé.

Második kép. Ugyanannyi csatár a terepen nem feltűnő, de *egy* vonalban helyezkedik el és tüzel az ujoncok felé.

Harmadik kép: Jelzők a terepen szétszórtan, nem egy vonalból, rejtőzés nélkül tüzelnek az ujoncok felé.

Negyedik kép: Jelzők egy aljfás, bokros terepszakaszon igen jól rejtőzve tüzelnek az ujoncok felé.

Oktatás: Élesen szembeötlő, vagy a térképe berajzolt terepvonalak mentén levő célok könnyen felfedezhetők, mert az ellenség is önkénytelenül azok környékén keresi a célokat. De, ha a tökéletes rejtőzés miatt a célokat nem is látná, lövésnél a figyelme a hang után odairányul és az említett feltűnő terepvonal a célzást, valamint a lövés hatásának a megfigyelését megkönnyíti.

Ugyancsak könnyen megfigyelhető az arcvonalban elhelyezkedett csatárok vonala is, miután az egyenes vonalak a terepből kiugranak.

(Folytatjuk.)

Tudni, mit kelljen elhallgatni s tudni, mit kelljen kimondani: ezt nevezzük jó ízlésnek s helyes tapintatnak.

Balzac.

A nyiregyházi csendőriskola legénységének kiképzése az evezésben és a vízbőlmentésben.

A csendőrfamilia.

Írta: SZENKOVITS ANTAL tiszthelyettes.

Azt is írhattam volna, hogy „csendőrcsalád“. Mégis inkább a csendőrfamilia címet választottam, dacára, hogy a család és a familia szó tulajdonképpen ugyanazt fejezi ki. Tettem ezt azért, mert valahogyan úgy érzem, mintha a familia szó egy tágabb és mégis bensőségesebb, melegebb együvé tartozást, egy szorosabb meghittebb köteléket jelentene.

Nem arról a családról akarok írni, amelyet férfi és a nő létesít s amely a kölcsönös szeretet melegével a jövő generációról, a nemzet fennmaradásáról gondoskodik. Arról a családról szeretnék beszélni, amelyet a csendőrségnél különösen az őrs képez. Testületünkben ez a legkisebb, de egyúttal a legfontosabb egység; a hatalmas gépnek kis csavarjai.

Az őrs a végrehajtó hatalom pillére. Hogy feladatának megfelelően, szolgálatkörére vonatkozó ismeretekben és a fegyelmezettségben kívül még sok más tulajdonsággal is kell rendelkeznie. Ezeket a tulajdonságokat egyetlen cikk keretében felsorolni nem is lehet, ezért ezúttal csak egyet ragadok ki a sok közül: a kölcsönös szeretetet, amely nézetem szerint elsősorban képezi alapját az őrs harmonikus együttműködésének s amely egyedül alkalmas arra, hogy valóságos családdá, familiává avassa az őrsöt.

Magát a kölcsönös szeretetet s az ennek következtében kialakuló familiáris életet nem nevezhetjük olyan tulajdonságnak, amelytől függ az őrs szilárdsága és működése. De az tagadhatatlan, hogy nagy hatása van az őrs működésére, belső életére, az egyes csendőrök erkölcsi felfogásának, lelkivilágának kialakulására, sőt még ezen túl is, a lakosságra.

Cikkemben foglalkozni kívánok egyrészt az őrs nélküli legénysége, másrészt a nős csendőrök által alkotott familiával és ennek életével. Ennek keretében pedig pár szóval kitérek egy ilyen őrs felügyeleti területén élő lakosság és a csendőrök közötti viszonyra is.

Csendőrségi szolgálati időm alatt több őrsön teljesítettem szolgálatot és még több őrsön fordultam meg szolgálatban. Voltam jó és kevésbé jó anyagi viszonyok között levő őrsön. Szolgáltam csendes és szinte

megközelíthetetlen, úgynevezett „eldugott“ és szemelőtt levő, forgalmas őrsön. Voltam mindenre kérés járőr-társ és járőrvezető. Tanítottak és tanítottam. Idővel bekerültem az őrsparancsnokhelyettesi, majd az őrsparancsnoki csoportba. A csendőrségi preventív és végrehajtó szolgálat majdnem valamennyi jelentősebb ágazatában tevékenykedtem. Nagyon sok csendőrrel érintkeztem ezen alkalmakkor úgy a szolgálattal kapcsolatosan, mint a magánéletben is.

Amennyire tapintatlanság nélkül tehettem, igyekeztem behatolni bajtársaim lelkivilágába és — kevés kivétellel — azt vettem észre, hogy sokan — talán tudatalatti akarattal, ösztönszerűen — közvetlenebb, bensőségesebb, melegebb lelkikapocs után vágyódnak, mint aminőben sok őrsön részük van. Mi lehet ez a lelkikapocs? Nézetem szerint a szeretet és az ebből folyó tisztelet. Ha a csendőrséget nagyszerű géphez hasonlítjuk, méltán nevezhetjük a szeretetet és az ebből fakadó tiszteletet olajnak, amely a gép zavartalan, zajtalan és síma működését biztosítja.

Ha ezt az olajat, a szeretetet átültetjük minden bajtársunk lelkébe, a nehéz szolgálat azonnal könnyebb lesz s annak terhes oldalát nem fogja érezni senki sem. Egyúttal azonban nagyobb és pontosabb is lesz ténykedésünk eredménye, mert az olyan munka, amely kölcsönös szeretetre van építve, hihetetlen eredményeket képes felmutatni.

Az őrs legénysége által alkotott familia feje természetesen az őrsparancsnok. Ő a családfő. Miután az ember jellemvonásai, természete és szokásai elsősorban szűkebb környezetének hatása alatt alakulnak ki, bátran mondhatjuk, hogy amilyen az őrsparancsnok, olyan az őrs és annak legénysége is. A csendőr, szolgálati alárendeltsége és az emberi természetben gyökeredző fogékonysága következtében, nemcsak cselekedeteiben lesz hű követője parancsnokának, hanem még gondolkodásmódjában is. Végtelenül fontos tehát, hogy az őrsparancsnok nemcsak rendfokozatánál, de egyéniségénél fogva is első ember legyen az őrsön.

Alárendeltjei iránti szeretete a bánásmódban jusszon kifejezésre és minden kínálkozó alkalmat használjon fel arra, hogy alárendeltjei is ennek megfelelő módon érintkezzenek egymással.

Igyekezni fogok ezt egy példával kissé megvilágítani. Olyan parancsoknál és általában minden rendelkezésnél, stb., ahol ezt meg lehet tenni, a rendelkezést úgy kell kiadni, hogy abból mindig kitűnjék a cél, amelynek érdekében a végrehajtást követeljük. Például: A katonai kiképzésen keresztülment próbacsendőrt egyik őrsre osztják be, hogy fogalma legyen a csendőrség preventív és végrehajtó szolgálatáról, mielőtt még elméleti kiképzése kezdetét venné. Kivezénylik szolgálatba. Pár órai portyázás után járőrvezetője egyszer csak egy helyen megáll, tovább nem megy, szinte úgy néz ki, mintha megesőkönnyösödött volna és a les helyén kijelenti, hogy: „Innen egy óráig nem mozdulunk, maga meg öcsém, figyeljen!”

Ezt olyan hangon mondja, hogy a járőrtárs semmit nem mer kérdezni. Na már most a csapongó fantáziájú próbacsendőr mit csinál? Nem tudja megérteni, hogy itt vajjon miért kell egyhelyben, szótlánul és mocsanás nélkül egy órát várni. Semmi esetre sem gondol jóra, hanem arra, hogy az öreg csendőr őt vagy megtréfálni, vagy kifárasztani akarja, hogy emlékezetessé tegye számára ezt az első portyázást. Ezen aztán addig töpreng, amíg aztán végre kialakul benne az a nézet, hogy ő *fölöslegesen* fárad, fázik és talán ázik is. A portyázás kezdetén a szolgálat iránt szinte ösztönszerűen felébredt szimpátia, együttérzés lassanként átalakul *közömbösséggé*. Ha a járőrvezető felvilágosította volna járőrtársát, hogy miért kell egy egész óra hosszáig egy helyben állni, a próbacsendőrből ez az átalakulás nem következett volna be.

Igy vagyunk többé-kevésbé mindennel. Anélkül, hogy a szabályok, rendeletek, stb. ellen véténénk, alárendeltjeinkkel szemben bánásmódunk kétféle lehet.

Az egyikkel a feltétlen engedelmisség mellett szeretettel és tisztelettel adózó alárendeltet nevelünk, akik nemcsak kötelelességből és mert fegyelmezettek, de kifejezetten személyünk iránt érzett szeretetből is támogatni fognak a legváltóságosabb pillanatokban is és életüket is készek bármikor habozás nélkül feláldozni előljárójukért.

A másik bánásmódunkkal is fegyelmezett, a parancsokat szemrebbenés nélkül végrehajtó alárendeltet nevelünk, de itt már az engedelmisség alapja *kizáróan* a fegyelem lesz és kérdéses, hogy vajjon arra a kötelelenség határán túl is számíthatunk-e.

Az őrsparancsnok bánásmódja legyen olyan, hogy alárendeltjei a szigorú és igazságos *előljárón* túl benne pártfogót, róluk minden tekintetben gondoskodó, velük együttérző *bajtársat* is tisztelhesse. Legyen olyan, mint egy gondos családapa, aki megértő szívvel kezeli a rábízott, a neki alárendelt csendőrök ügyeit. Ne csak szolgálatban, de azon kívül is érintkezzék az őrs tagjaival. Mutasson érdeklődést alárendeltjeinek ügyes-bajos dolgai iránt, legyen azokban nekik segítségükre. Minden intézkedését a jóindulat kísérje még akkor is, ha fel kell jelentenie alárendeltjét valamely szabálytalanságáért. Nem nagy, de kis hibákkal szemben sem szabad elnézőnek lennie. Vegyen jelentéktelen mulasztásokat is észre, anélkül, hogy azokat erőszakosan keresné.

Alárendeltjeit a hibákról igyekezzék addig, amíg lehet, szép szóval leszoktatni. Ha az nem használ, jöhet az erősebb eszköz. Legyen közvetlen mindenkivel szemben és az önzetlenség jellemezze ténykedéseit. Ne hássza a díszetlet és az elismerést, ne nézze le alárendeltjeit, inkább emelje azokat magához. Itt azután természetesen az egyéni tapintattól és rátermettségtől függ, hogy ki tudja eltalálni az alárendelttel való érintkezés helyes mértékét és ki nem. Mert amilyen káros a merev elzárkózottság, viszont éppen olyan, sőt talán még károsabb lehet az alárendelttel való túlságos pártáskodás, mert könnyen arra vezet, hogy az alárendelt megfélemedjen a köteles tiszteletéről, különösen olyankor, amikor az alárendelt és az őrsparancsnok között nincsen nagy rangkülönbség. Helyes magatartás mellett az alárendelt mindig megtiszteltetésnek fogja venni, ha őrsparancsnoka vele a magánéletben is érintkezik, ha legénységével együtt szórakozik, stb.

Itt említtem meg, hogy a nyakra-főre való tegezésnek nem vagyok barátja. A fiatal legénységet az őrsparancsnok semmi esetre se tegezze; nem baj, ha az idősebbeket sem tegezi. Azt pedig, hogy valaki az őrsre beosztottak közül az őrsparancsnokot visszategezze,

egyáltalán nem tartom helyénvalónak. Igaz, hogy a magyar ember általában tegezni szokta azt, aki őt is tegezi, ebben a tekintetben azonban a katonai előljárókkal és fellebbvalókkal a szokás kivételt létesített; éppen azzal mutatja ki az alárendelt az előljárójával szemben érzett tiszteletét, hogy nem él a visszategezésre megadott felhatalmazással.

Egyébként, mint mindenben, úgy itt is az egyéni bánásmód a leghelyesebb. Azzal szemben, aki parancsnoka baráti közeledésével nem él vissza, aki nem feledkezik meg a fiatalabbat mindig kötelező szerénységről, az őrsparancsnok nyugodtan fog közvetlenebbül viselkedni, míg viszont annak, akiről észreveszi, hogy olyan „szervusz öregem” módon próbál vele szemben viselkedni, hamarosan megmondja a véleményét magyarul.

Az őrs feladatkörében egyesül az orvos, a pap és igen sokszor a tanító tennivalója is. Ezeknek pedig csak úgy lesz képes megfelelni, ha az idevonatkozó ismereteken kívül abban a kis körben, ahol működik, meg tudja teremteni a lelkek harmóniáját. Ez nehéz feladat, máról-holnapra megvalósítani nem lehet és rögzös úton kell járnia annak, aki ezt megvalósítani akarja. De ha csak részben sikerül is, jótékony hatását érezni fogjuk az emberek egymásközti barátságos érintkezésében, a közbiztonsági állapotok megjavulásában és abban a törekvésben, hogy az ember minden cselekvésének alapja az erkölcs legyen.

Kérdezhetné valaki, hogy mi szüksége van az egyesnek, az egyénnek szeretetre? Mondhatná, hogy ha elvégezte a ráháramló feladatokat és eleget tett kötelességének, nincs szüksége szeretetre. Ha nem volnánk igen sok tekintetben embertársainkra utalva, ha nem szorulnánk ügyes-bajos dolgainkban felebarátaink védelmére vagy segítségére, akkor *talán* tényleg nem lenne szükség kölcsönös szeretetre. De a tényleges helyzet az, hogy az állam által intézményesen fenntartott jogi rend keretén belül az egymás mellett élő emberi csoportok s különösen az ugyanazon érdekek által összekötött, az ugyanazon irányban elfoglalt egyének nagyon is egymásra vannak utalva.

Tág értelemben véve rá vagyunk utalva az iparosra, aki az őstermelő által előállított anyagot átalakítja olyan cikké, amilyenre szükségünk van; a kereskedőre, aki az őstermelő és iparos által előállított kész anyagot a fogyasztóhoz viszi; nem lehet mindenki a maga iparosa és kereskedője.

Egészen szűkkörű értelmezés szerint az őrs tagjai is egymásra vannak utalva. Egyik csendőr segít a másiknak a tanulásban, megmagyarázza a másik előtt homályos leckét; útbaigazítást ad egy számtani, vagy történelmi feladat megoldásánál. A másik csendőr viszont zasképpen ott van bajtársának segítségére, ahol ez gyengébb. Ha az egyik csendőr gyengélkedik vagy beteg, bajtársa őt szeretettel ápolja s tőle telhetően elősegíti, hogy az mielőbb felgyógyuljon.

Szolgálatból való hazatérésnél, különösen éjjel, mikor az őrs legénysége már alszik, minden zaj nélkül rakja el szerelvényét és fegyverzetét, nehogy bajtársai éjjeli nyugalma zavarája. Esős idő alkalmával, vagy nagy hófúvaskor a portyázásból hazatérő járőrnek segédkezik, hogy magát rövid idő alatt és könnyen megszabadíthassa az átázott ruházattól.

A hozzá felvilágosításért forduló bajtársának nem mondja azt, hogy a kért dolgot idővel úgyis hallani fogja, most őt ne zavarja, hanem készségesen és azonnal felvilágosítja az érdeklődőt. Ha felvilágosítani nem tudja, megmondja, hogy ebből a célból kihez vagy hová forduljon.

Mindezek természetesen olyan dolgok, amelyek utasításban szabályozva nincsenek és ha némelyik ott esetleg mégis lefektetve lenne, az csak általános elvi szabályozás, amelybe lelket az azt alkalmazó parancsnok, vagy csendőr önt.

Csak egy esetet említek fel annak igazolására, hogy a szabályok szigorú betartásával kétféleképpen lehet az alárendelttel bánni. Hogy melyik a helyesebb, azt olvasóim döntésére bízom.

Kiss János csendőrt áthelyezik az x -i őrsről az y -i őrsre, ahova bevonul. Megérkezik az őrs laktanyába. Belép az őrsirodába és az őrsparancsnoknál jelentkezik. Jelentkezés után az őrsparancsnok a következő módon veszi tudomásul bevonulását: „Isten hozta önt, Kiss csendőr! Sok jót hallottam már önről. Örömmel veszem tudomásul előljáróink rendelkezését,

amelynek folytán ön hozzánk lett helyezve. Érezze magát nálunk jól és igyekezzék képességeit a szolgálat érdekében ezen az örsön még fokozottabb mértékben kifejteni. Most jöjjön velem, ki fogom jelölni az ágyát.

Az otthon levő bajtársak pedig nem mint idegen jövevényt, hanem mint bajtársat, szeretettel fogadják őt. Az áthelyezettnél fiatalabb s egyenlőrangú bajtársak segédkeznek a kicsomagolásnál s egyáltalában mindent elkövetnek, hogy az örs, a család új tagja minden tekintetben otthonosan érezze magát. Tájékoztadják a ráháruló feladatokról, az örskörlet közbiztonsági, stb. viszonyairól.

Ebben az esetben az örsparancsnok és a többi bajtársak mintegy előlegezik az áthelyezett részére azt a bizalmat és szeretetet, amelyet csak később fog kiérdemelni. De mert látja, hogy őt szeretettel övezik s megbecsülik benne a jó esendőrt, arra fog törekedni, hogy a bizalmat és szeretetet kiérdemlje és féltékenyen fog óvakodni olyan dolgot elkövetni, amely a szeretet és bizalom csökkenését vonná maga után.

A másik esetben az áthelyezett esendőrt úgy az önsparancsnok, mint az örs legénysége tartózkodóan fogadják, egy megértő szót hozzá nem szólnak, rá sem néznek, teljesen magára hagyják. Szinte látom, hogy ilyen esetben az újonnan jött esendőr minden új dolog iránt érzéketlen; mélységes közömbösség lesz rajta urrá. Kötelességét teljesíti ugyan, de minden ambíció nélkül. Az örsön egy emberrel többet jelent, semmi egyebet.

Szorosan összefügg ezekkel a kérdésekkel az örs tagjainak személyével kapcsolatos események szokásos megünneplése. Ebbe a kategóriába sorolom be: a ki nevezést, az előléptetést, a név- és születésnapot, valamint a disznótort. Ilyen ünnepeken magam is több örsön vettem részt s épen ez készítet arra, hogy néhány szóval kitérjek erre is.

Ezeknek az eseményeknek megünneplése elsősorban az érdekelt és az örs közzgazdálkodásának anyagi erejétől, másodsorban pedig a szolgálati viszonyoktól függ. Nagy, költséges mulatozássá persze sohasem szabad a dolognak fajulnia. Az érdekeltek ezt a két szempontot rendszerint össze szokták egyeztetni és az örsparancsnok engedélyének kikérése után egyik kedvező napon megtartják az ünnepélyt. Szolgálaton kívüli viszonyban különösen ez az alkalom az, amelyben kifejezésre jut az örs családi mivolta. Mindnyájan jelen vannak, a családfő sem hiányzik. Az ő jelenléte megnyugtató biztosíték arra, hogy az ünnepély mindvégig megtartja azt a színvonalát, amellyel az emberi méltóságnak és a esendőr névnek tartozunk.

Víg kedély és bajtársi szeretet jellemezze ilyenkor az örs tagjait. Kellemes csevegés keretében elevenítsék fel a esendőrségi szolgálatuk kiemelkedőbb mozzanatait, nevezetesebb és veszélyesebb ténykedéseiket.

A legtöbb kívánni való van a familiáris élet terén az örsön lévő nős esendőrök és ezek családtagjai által alkotott családnál. Igen sok örsön még nem ismerték fel az együttérzés és az együttműködés ezirányú szükségességét. Ezen a téren a helyzet a legtöbb helyen az, hogy mindegyik nős esendőr arra törekszik, hogy a polgári társadalom különböző rétegeiben egyéniségének megfelelő kis kört biztosítson magának, ahelyett, hogy ezt a kört elsősorban nős bajtársai bevonásával teremtené meg.

Félreértene az, aki azt tétélezné fel rólam, hogy helytelennek minősítem a polgári társadalom tagjaival való együttműködést és az ebből folyó társadalmi kötelezettségek teljesítését. Csak azt kívánom hangsúlyozni, hogy elsősorban a nős esendőrök családtagjaikkal együtt alkossák meg ezt a szorosabb és szeretettől áthatott köteléket. Ezt azután megválogatott és arra minden tekintetben alkalmas és érdemes polgári családok bevonásával ki lehet egészíteni.

Az örsparancsnokra és nejeire hárul a feladat, megvalósítani a nősök familiáját. Kettőjükön mulik létrehozni az élethívátás, a esendőrségi szolgálat által egybekapcsolt nős esendőrök harmóniáját a magánélet terén is.

Nagyon kívánatosnak tartom azt, hogy a nős esendőrök feleségeikkel együtt, — rendfokozatra való tekintet nélkül — megértő egyetértésben, szeretetben éljenek s egymást a körülményekhez képest felkeressék, szóval, hogy kifejezett társadalmi életet éljenek. Az

általuk alkotott körbe idővel be lehet vonni a köztisztületnek örvendő és jobb módú kisgazda-, iparos- és kereskedőcsaládokat.

Az örs legénységének magánélete hatását érezteti nemcsak a szolgálat terén, hanem az örs működési területén élő lakosság körében is. A esendőrörsök kevés kivétellel olyan területen működnek, ahol a lakosság zöme östermeléssel és főleg ennek egyik ágával, a mezőgazdasággal foglalkozik. Ez megkönnyíti a esendőrök munkáját s ha jó példával járnak elől, a lakosság is lassankint a esendőrörs által mutatott példát követi. Mi esendőrök hivatva vagyunk arra, hogy életmódunkkal, viselkedésünkkel s általában véve minden ténykedésünkkel mindenkinek követendő példát mutassunk.

Ellenségeink elvehették hazánk területének és népességének nagyban-egészben kétharmadát, tönkre tehettek anyagilag, még sem fogják megérni, hogy kedvük és óhajuk szerint megszünjünk létezni, ha él bennünk fajunk szeretete és felismerjük az összetartás, az együttérzés szükségességét.

A betöréses lopások fajtái és azok nyomozása.

Irta: KISS ALADÁR főhadnagy.

Az embernek természetes ösztöne, hogy a tulajdonát képező tárgyakat idegenek jogtalan elsajátításától félti. Féltése rendszerint a tárgy értékével növekszik s minél nagyobb értéket képvisel a kérdéses tárgy, annál fokozottabb védelemben igyekszik is azt részesíteni. Védelmének módja a rendelkezésére álló védelmi eszköztől, eredményessége pedig — legalább is látszólag — a védelmi eszközök modernségétől függ.

Ez a védekezés azonban, miként azt az alábbiakban látni fogjuk, egyiknél sem bizonyul elegendőnek. A mai kor betörője ugyanis több-kevesebb fáradsággal, egyszerűbb, vagy modernebb eszközökkel épügy hozzáfér a ládában levő pénzhez, mint a páncélszekrény vagyonaéhoz. Más védekezésre lesz tehát szükség, hogy a vagyon biztonságban legyen. Tapasztalat szerint leghatásosabb védekezési mód esendőreink ébersége és ügyessége, kik egyrészt a megelőző szolgálat lelkiismeretes végzése, másrészt az ügyes nyomozás által a betöréseknek elejét vehetik, vagy legalább is számát csökkenthetik. — Szükséges lesz azonban, hogy esendőreink a betörők egyéniségét, munkálkodásuk módját közelebbről is megismerjék, mert adott esetben ezen ismeretek felhasználásával könnyebben tudják nyomozásuk sikerét biztosítani.

A lopás a jogtalan vagyonszerzés egyik legkönnyebb módja s épen ezért a leggyakoribb büncselekmény is. Végrehajtása, különösen az egyszerű lopásoknál, sem nagyobb ügyességet, sem furfangot nem igényel és igen sok esetben a kínálkozó alkalom szüli a tolvajt.

A hivatásos tolvajok közé tartoznak s azoknak is a legveszedelmesebb csoportját képezik a betörők. Ezek már meggondoltan, tervszerűen s legtöbbször többen együtt dolgoznak, ami által nem csak nagy eredményeket képesek elérni, hanem a rettegett tettenérést is elkerülhetik. Magukat szakértelmük miatt a tolvajtársadalom legmagasabb osztályába sorolják, s a közönséges tolvajokat — kiket lekicsinylően pipatisztítójuknak is szoktak nevezni — lenézik. Legtöbbször a kézműves emberek, főleg a lakatosok sorából kerülnek elő, kik aztán a szakmájukban szerzett ügyességüket betörések végrehajtásánál igen jól érvényesítik. Emellett azonban a társadalom sok más rétegével is találkozunk a betörők között. Hazánk legveszedelmesebb és legügyesebbnek ismert betörője — Mezei Endre Árpád — egyszerű borbélymester volt. Mesterségüket szenvedéllyel, a bűnözés ösztönétől hajtva űzik s nincs az az akadály, melynek leküzdésétől visszariadnának, ha jó zsákmányra van kilátásuk. Elszántak, bátrak, sokszor vakmerőek. Rendszerint biztos prédára mennek s előzetes puhatolás után legtöbbször csak ott dolgoznak, ahol busás hasznot remélnek. Tervüket előzőleg mindig lehetőleg a legapróbb részletekig megbeszéli s azokat a legnagyobb titokban tartják. Munká-

jukat a rátermettséghez mértén egymás között felosztva végzik. A tettenérés elkerülésére a büntetéstől való félelem miatt minden alkalommal különösen nagy gondot fordítanak, s ha ez öberségük dacára is bekövetkezne, megmenekülésük vagy társaik megmentése érdekében ölni is készek. Megzavarás esetén a munkát gyorsan abbahagyva különböző irányokba menekülnek és csak az esetben térnek vissza, ha a felfedezést kizártnak tartják. Egymást soha el nem árulják s ha kell, a legjobb barátot is megtagadják. Legtöbbször a kipróbált és sikerrel alkalmazott, mesterségüknek megfelelő módszerrel dolgoznak s egyes szokásokhoz — ami pedig igen gyakran árulójuk — babonásan ragaszkodnak. Rendelkezésükre álló modern szerszámaik és nagy ügyességük gyors munkát tesz lehetővé s erre minden alkalommal törekednek is. Mindig a legegyszerűbb véghezviteli módot választják, mert ezzel legkönnyebben célhoz érnek. Lopásuk tárgya minden dolog, mely reájuk nézve értékkel bír s ami általuk értékesíthető. Főleg azonban csak a nagyobb értékkel bíró tárgyakra — pénz, ékszer, ezüstnemű — pályáznak és rendszerint csak ezek hiányában vetemednek kisebb értékek elvitelére. A nagy kiterjedésű tárgyakat nem szívesen viszik el, mert azok cipelése feltűnő s igen könnyen reájuk tereli a gyanút. Az elkövetési helyben nem igen válogatnak s épüget nem kímélik meg a szegény ember kunyhóját, mint ahogy betörnek templomokba is. Természetesen leggyakrabban bankokba, üzlethelyiségekbe, lakásokba törnek be, mert itt remélik a legnagyobb hasznot. Emellett azonban igen gyakoriak még a műhelyekbe, raktárakba, kamrákba, sőt a kriptákba való betörések is.

Időpont tekintetében az éjjel körüli időt kedvelik legjobban, ha azonban üresen álló lakásra találnak, a nappali munkálkodástól sem riadnak vissza. Üzletek feltörésére előszeretettel használják fel a déli órák szünidejét is. Nyáron főleg az elhagyott lakásokat, télen a lakatlan nyári lakásokat, nyaralókat törnek fel, míg az üzletekbe és lakásokba való betörés főidőszaka a téli és őszi — novembertől márciusig — időre esik.

A jól végzett munka után igyekeznek gyorsan eltűnni anélkül, hogy nagyobb csomagok cipelésével magukat gyanússá tennék. Kis csomag, nagy érték, ez a jelszavuk. Egymást az eltűnésnél is segítik. Szerszámaikat rendszerint egy kis táskában viszik, míg a lopott tárgyakat igen sokszor csinos kiállítású bőröndbe csomagolva szállítják el akként, hogy egyik az úr szerepét adja, kit a csomagot cipelő inasa követ. Első útjuk rendszerint az orgazdálhoz vezet, ki bizalmasuk és sokszor jóbarátjuk. Itt a zsákmányt lerakva eltűnnek és megint csak akkor kerülnek elő, ha a körülményeket biztonságosnak látják. A betörő egyedül nem szeret dolgozni s ha erre mégis kényszerül, akkor még óvatosabb. Ilyenkor különösen tart a csendőrtől s ha ez meglepi, megmenekülése érdekében szembe is száll vele.

A kezdő, a betöréssel csak egyszer-kétszer próbálkozó betörő, rendszerint kezdetleges eszközökkel, főleg nyers erőszakkal dolgozik. Munkáját ideges kapkodás, tervszerűtlenség jellemzi. Fél a zajcsinálástól, fél a tettenkapástól s nem törődik azzal, hogy nyomokat hagy hátra. Igyekszik mielőbb továbbállni, sokszor értékes tárgyak visszahagyása árán is. Ha azonban betörései sikerülnek és sem a tettenérés, sem az eredményes nyomozás nem következik be, csakhamar bátorságot nyer a kezdő is és rövidesen az örskörlet vagy egész vidék rettegett betörője lesz.

A betöréses lopás fogalmát büntetőtörvénykönyvünk (Btkv.) 336. §-nak 3. és 4. pontjában tárgyalta lopási mód meríti ki. Ezek szerint a törvény az olyan lopást, mely épületben, bekerített helyen, vagy hajón követtetik el, hova a tolvaj betörés, vagy bemászás által jutott, vagy ha a lopás céljából a zár, vagy egyéb készülék feltörött, vagy ha a felnyitásra hamis, vagy ellopott kulcs használtatik, az értékhatárra való tekintet nélkül büntettnak minősíti. A súlyosabb minősítés oka abban rejlik, hogy a tettes a lopás elkövetésénél a felmerülő akadályok leküzdése, illetve elhárítása által nagyfokú elvetemültségről tesz bizonyosságot. Ez az elvetemültség jellemző tulajdonsága, munkájában kísérelője is marad az ily módon — betörés, bemászás, feltörés és felnyitás útján — dolgozó tolvajnak, kit

betörő néven ismerünk, cselekményét pedig betöréses lopásnak nevezzük.

A betöréses lopások a Btkv. idézett soraiban foglaltak alapján elkövetési módjuknál fogva négy csoportba oszthatók. Első és második csoportba az épületben, bekerített helyen vagy hajón elkövetett lopások tartoznak, hová a tettes betörés, illetve bemászás által jutott be. A harmadik csoportot a feltöréses, míg a negyediket a felnyitás által véghez vitt lopások képezik.

Betörés alatt valamely épületbe vagy helyiségbe erőszak alkalmazásával való behatolást értjük. Az erőszakot a megőrzésre szolgáló kapunak, kerítésnek vagy az elzárást eszközöző zárnak vagy más eszköznek oly állapotba való helyezésére alkalmazza a betörő, hogy az a bejutását ne akadályozza. A személyek ellen alkalmazott erőszakkal elkövetett eltulajdonítás már nem tartozik a lopás fogalomkörébe. Különböztetve az erőszak alkalmazása bármely — a bejutást akadályozó — tárgy ellen irányulhat, lényeg az, hogy a tolvajnak a bejutás érdekében valamely nehézséget kell legyőznie. Ugyancsak akadály legyőzése szükséges a bemászáshoz is, ami alatt a bejutás rendes módjának elkerülésével eszközölt behatolást értjük. Ez történhet az akadály átugrása, átmászása avagy úszás által.

Úgy a betörést, mint a bemászást a lopás színhelyére való jutás végett alkalmazza a tolvaj. Ez a színhely épület, bekerített birtok vagy hajó lehet. Épület alatt itt nemcsak szorosán vett lakóházat, hanem annak minden tartozékát, a gazdasági épületeket, valamint minden egyedül álló olyan építményt kell érteni, amelynél a tolvajnak az abba való bejutás végett akadályt kell legyőznie. Ha a tolvaj a helyiségbe erőszak nélkül jutott be és a helyiségben talált záros szekrényt, asztalt vagy ládát tör fel, cselekménye a feltörés által elkövetett betöréses lopást képezi. Bekerített hely alatt a látható módon körülvevett és a szomszédos résztől elválasztott területrészt kell érteni. A körülkerítés módja, illetve eszköze nem lényeges, fontos csak az, hogy külsőleg is felismerhető legyen. Hajó alatt bármely vízi járóművet értünk.

Épületbe rendszerint az ajtón keresztül hatol be a tolvaj. Ez a legelterjedtebb és sokszor a legkönnyebb bejutási mód. Az egyszerűbb vagy gyengébb szerkezetű ajtókat feszítő vas segítségével benyomják vagy sarkai-ból kiemelik. Az asztalos mesterségük főleg az ajtó betétlapjának kifűrészelése által keletkezett nyílást szokták a bejutásra felhasználni. A lakatokkal elzárt ajtókról előbb a lakatokat távolítják el, ami a lakatot tartó retesz kihúzásával, a lakat fedelének kalapáccsal való leverésével vagy a lakat fülébe dugott kis vasrúd segítségével történik. Ha ezek a módok nem vezetnek eredményhez vagy nem mutatkoznak célszerűnek, akkor a zár kifeszítésével vagy kinyitásával próbálkoznak meg. Ha kulcs, vagy az újabban igen gyakran használni szokott biztonsági zárbetét van a zárbán, azt előbb egy kulcsfordító segítségével abból kiveszik és az így szabaddá tett zárat tolvaj- vagy álkulccsal kinyitják.

Tolvajkulcs bőségesen áll minden szakavatott betörő rendelkezésére s az nem más, mint egy megörbített hegyű vasdrót, mellyel a zár könnyen felnyitható. Álkulcsot az előzőleg eszközölt lerajzolás vagy viaszlenyomat alapján a vaskereskedésben vett kidolgozatlan kulcsból készíti el a tolvaj, s annak tollát alkalmazásakor korommal keni be. Így megtudja, hogy hol kell még a kulcson reszelnie, mert a kérdéses helyen a korom a surlódás következtében lekopik. A reszelést a helyszínen pillanat alatt elvégzik és kinyitva a zárt, bejutnak a helyiségbe, ahol rövid tájékozódás után az értékes dolgok összeszedéséhez látnak.

Igen kedvelt módja még az épületbe való behatolásnak az ablakon keresztül való bejutás is, bár itt az ablaktáblák mellett igen gyakran vasrácsok is akadályozzák a bejutást. A rácsokat rendszerint hévér segítségével emelik ki, esetleg vasfűrésszel elfűrészelik vagy vasrudakkal elgörbítik. A felesleges fáradozás elkerülése végett sohasem csinálnak nagyobb nyílást, mint amennyi a bejutáshoz szükséges. Ezek kicsinyisége sokszor meg is tévesztheti a nyomozó csendőrt. Ily esetekben szükséges lesz a bejutás lehetőségének a kipróbálása is.

Az ablaküvegeket enyvvel beragasztott vászon-darabbal vagy papírral terítik be és így benyomva a csörömpölés zaját felfogják. Gyakori eset az is, hogy az üvegeket már előzőleg kövekkel beverik. Gyakran próbálkoznak még a gitt leszedésével is, ami után az apró szegek eltávolításával az ablaküveg könnyen kiemelhető. Ezt a módszert különösen akkor alkalmazzák sikeresen, ha a gitt friss vagy már töredezett.

Ott, ahol az ajtón vagy ablakon való bejutás különösebb nehézségbe ütközik, a fal kibontásával próbálkozik meg a betörő. Ezt rendszerint a szomszédos helyiségből vagy a padlásról végzik és a nagy munkától a siker reményében sem riadnak vissza. A kibontás megkezdése előtt a helyszínen tájékozódva helyi ismereteket szereznek, nehogy a falnak rossz helyen való kibontásával eredménytelen munkát végezzenek. E célra gyakran a szomszédos szobákat, helyiségeket ki is bérlik. Itt kezdik aztán meg a bontást természetesen a fal legkeskenyebb részén. A mennyezetek bontásánál különösen nagy gondot fordítanak arra, hogy a lehulló törmelékek zajt ne csináljanak, amit az első téglá kivevése által keletkezett nyíláson átdugott és kifeszített erős ernyő segítségével el is érnek. Igen ügyelnek arra is, hogy a bontást leplezzék, miért is azt igen gyakran nagyobb butordarabok mögött kezdik meg.

A behatolásra — különösen faluhelyeken a nyitott kéményeknél — alkalmasnak látszik még a kéményen, valamint a gyakran nyitva tartani szokott árnyékszékek ablakain, esetleg a padláslyukakon keresztül való bejutás is, aminek keresztülvitelére kötelek, esetleg létrát szoktak használni. A kötelek rendszerint magukkal hozzák, a létrát pedig a helyszínről vagy a szomszédból kerítik elő.

A felsorolt módok valamelyikével a lakásba, üzlet-helyiségbe stb. bejutott tolvaj igen gyakran kerül abba a helyzetbe, hogy munkájának jutalmához, a pénzhez, melynek megszerzése vezérli, csak újabb fizikai munka kifejtése árán juthat. Ennek, — miként cikkem elején kifejtettem — természetes oka az, hogy úgy a magánosok, mint társulatok és bankok igyekeznek értéktárgyaikat oly helyre és úgy elhelyezni, hogy ahhoz avatatlan kezek hozzá ne férközhessenek. Ilyen helyek lesznek a záros szekrények, melyek a szükség szerint egyszerűbbek vagy modern páncélszekrények. Ezek egyrészt záruk komplikáltsága, másrészt falazatuk erőssége folytán elegendő védelmet látszanak nyújtani s sokszor ugyancsak próbára is teszik a betörő ügyességét. Sok esetben itt kezdődik tehát a betörő nehezebb munkája, amit az a zárnak vagy megőrzésre szolgáló egyéb készüléknek feltörése által próbál elvégezni.

Feltörés alatt a zárnak vagy készüléknek erőszak útján való felnyitását értjük. Ez a felnyitás bármely eszközzel s a helyszíntől távol is történhet, fontos csupán az, hogy a tettes erőszakot fejtson ki és a feltörést a lopás véghezvitele végett eszközölje. Legismertebb módszerei:

1. A szekrény vagy tartály zárszerkezetének eltávolítása.
2. Az oldalfalak szétbontása vagy kifeszítése.
3. Az olvasztás vagy robbantás által elkövetett feltörések.

Egyszerűbb szekrények zárának eltávolítása a betörő részéről nem igényel nagyobb fáradságot, mert azt kifeszítéssel, lakatokat pedig a tartó vas kihúzásával vagy a lakat fülébe dugott kis vasrúd segítségével könnyen eltávolítja. Másként áll azonban a helyzet az u. n. Wertheim-szekrényeknél, melyek erős falazatuk mellett igen modern — sok kettő, három — zárral vannak ellátva. Ezek feltöréséhez már különleges szerszámok, nagy szakértelem és fizikai erő szükségesek. A szekrényeknek rendszerint az elülső fala készül a legerősebbnek s hogy mégis itt próbálkoznak legtöbbször a feltöréssel, az azzal magyarázható meg, hogy biztos eredményt csak az itt elhelyezett zárszerkezet eltávolítása által remélnek, mert ezek kivételével nyitva áll az út a szekrény belsejéhez. A zárhoz akként próbálkoznak hozzáférni, hogy körülötte erős fűrógéppel apró lyukakat fúrnak, melyek közeit hidegvágóval összeszaggatják. Az ekként nyert nyílást aztán feszítővassal a szükséghatárig tágítják. A zárbontás a zárok száma szerint 1—2—3-as zárbontás lehet. A

munkát annak nehézsége és fárasztó volta miatt rendszerint ketten felváltva végzik s az a kassza erőssége és a rendelkezésre álló szerszámokhoz mérten fél órától 5—6 órát vesz igénybe.

Jobb eszközök hiányában az oldalfalak vagy a szekrény tetejének kibontásával próbálkozik meg a betörő. Ezeket a falak gyengébb volta miatt könnyebben ki is tudják bontani, de igen gyakran ki vannak téve annak, hogy a kibontás után még mindig nem juthanak a trezorhoz. A kibontás az előfalakéhoz hasonlóan történik, csupán a gyengébb szerkezetű szekrényeknél próbálkoznak meg a hátsó- vagy fedőlap kifeszítésével.

A kasszafeltörés legegyszerűbb alakja a cigányok által előszeretettel használni szokott feltörési mód. Ez abban áll, hogy a szekrényt a helyszínéről szekéren elszállítják és a füzesekben vagy más félreeső helyen csákányokkal és fejszékkel szétverik. Ezen módszer előnye az, hogy a tolvaj keveset időzik a helyszínen és a szétverés nehéz munkáját akadálytalanul végezheti.

A legmodernebb — nálunk azonban még kevésbé használt — feltörési módok az olvasztás és robbantás útján eszközölt feltörések. Végrehajtásuk különös szakértelmet igényel ugyan, de főelőnyük az, hogy aránylag rövid idő alatt nagy eredményeket biztosítanak. Az olvasztást magas hőmérsékletű fejlesztő lánggal eszközlik, melyre az u. n. Thermit-por mutatkozik legalkalmasabbnak. Meggyújtásával kb. 3000 fok hő fejlődik, ami — tekintve, hogy a vas olvadási hőfoka az 1500 fokot nem haladja meg — hamar a szükséges nyíláshoz juttatja a betörőt.

A robbantáshoz különböző robbantó patronokat használnak, melyeket a zárok körül fűrt lyukakban helyeznek el s gyújtószinórral gyújtanak meg. A robbanás rendszerint a zár teljes megsemmisülését eredményezi és így szabad lesz az út a szekrény belsejéhez. Háború alatt szökött katonák kézigránáttal is robbantottak fel páncélszekrényeket, ez azonban csak elvétve fordult elő.

Az utolsó és egyben a legkönnyebb betöréses lopási mód a zárnak vagy megőrzésre szolgáló egyéb készüléknek hamis vagy ellopott kulccsal való felnyitása. Itt a mindig bőségesen rendelkezésre álló hamis vagy az ellopott kulcs felhasználásával erőszak kifejtése nélkül dolgozik a betörő s a felnyitást a lopás végrehajtása végett eszközli. Hamis kulcs alatt minden olyan kulcsot kell érteni, mely a zárnak nem rendes kulcsa, valamint minden olyan eszközt, mely a zár kinyitására alkalmas. Ellopott kulcs a zár rendes kulcsa, melyet azonban a tettes már előzőleg el tulajdonított. Ennek leggyakoribb módja az, hogy a tolvaj kikémléli a kulcs tartási helyét s azt onnan alkalmas pillanatban ellopja. Itt tehát tulajdonképpen kétszeres lopásról van szó, amit egyrészt a kulcs és aztán a tárgy ellopása által követ el a betörő. Ide tartozik a páncélszekrények tartalékkulcsainak bűnös úton való megszerzése is, ami a szállító gyártól az ott alkalmazott munkások segítségével sokszor sikerül.

A betöréses lopások nyomozása a legnehezebbek közé tartozik, aminek oka főleg abban keresendő, hogy a — rendszerint már büntetett előéletű — betörő teljes tudatában van annak, hogy sikeres nyomozás esetén a rá nézve igen kellemetlen eredményű törvényes megtorlást nem kerülheti el s éppen ezért el is követ mindent, hogy cselekménye fel ne fedeztessék. E téren pedig sokszor igen nagy leleményességet tanúsítanak. Nem hangsúlyozható eléggé tehát, hogy a csendőr minden, még a legegyszerűbbnek látszó betöréses lopás nyomozásánál is tervszerűen járjon el, mert a kapkodó és tervszerűtlen nyomozás eredményt csak véletlenül biztosít.

A nyomozás rendszerint itt is a helyszínen, a helyszíni szemlével kezdődik, hol igyekezni kell minél előbb megjelenni. A nyomozás bevezetését nem szabad halogatni, mert tapasztalati tény, hogy a kiderítés az elkövetés utáni 1—2 napon belül a legkönnyebb. A helyszínen érkezett csendőrnek legfőbb kötelessége a helyszín változatlan állapotban való megtartásáról való gondoskodás legyen, mert ezáltal a fontos nyomok megsemmisítésének elejét veheti. Ennek biztosítása után fogjon azonnal a helyszíni szemléhez, melyet mindig a legnagyobb alaposággal és aprólékossággal menő részletességgel kell megtartania, mert sokszor a legjelentéktelenebbnek látszó nyomok vagy tárgyak is döntő

befolyással lehetnek a nyomozás későbbi menetére és eredményére. Igyekezzenek a helyszínen látottak alapján a bűneselekmény lefolyását elképzelni és megállapítani, hogy hol jöhetett be és hol távozhatott el a tettes. A felkutatott útvonalon végigjárva, ott mindent — ha szükséges, ismételt — végig kell néznie s különösen lábnyomok keresésére kell nagy gondot fordítani. Ezekből, azok megfelelő biztosítása után, a tettesek számának, az őrtállók helyeinek, a menekülés irányának megállapítása után, könnyen következtetni tud a tettesek egyéniségére is. Pontos lemerések által a tettes magasságát, ezenkívül annak járási módját, esetleg fogyatékoságát (sántaság, bicogás) és a lábbelik sajátosságát (hiányzó patkószeg, lekopott sarok stb.) is könnyen megállapíthatja, melyek sikeres nyomozását magyban megkönnyíthetik. Keresésükkel nem szabad fukarkodni s ha azok a megtalálás után meg is szakadtak, a keresést — az utolsó nyomnak pálcikával való megjelölése után — tovább kell folytatni, mert azok gyakran a tettes vagy a bűnsegéd házához vezetnek.

A bejövétel és eltávozás útvonalán a lábnyomok keresése mellett más nyomok találására is igyekeznünk kell. Ilyenek pl. a meszelt vagy festett falnak, kerítésnek, a kémény koromjának nyomai, melyek a tettes ruházatára tapadva könnyen nyomravezetők lehetnek. Drótkerítések keresztülmászásánál igen gyakran elszakított ruhadarabok maradhatnak vissza, míg az ablakon keresztül való bejutásnál a betört üvegeken sokszor ujjnyomok lesznek találhatóak.

Alapos szemle alá kell vonni a zárat, mert ezeken sokszor a használt eszköz nyomait is meg lehet találni. Szekrények feltérésénél különös gondot kell fordítani annak megállapítására, hogy melyek lehettek azok a tárgyak, amikhez a betörő munkája közben hozzáérhetett, amiken aztán ujjnyomokat kell keresni. A talált ujjnyomokat rögzítéssel azonnal biztosítani kell s kívánatos azt mielőbb az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatalhoz beküldeni. Ott, ahol szükségesnek mutatkozik, célszerű lesz az ujjnyomokat argentorát-porral keresni, melyek azok láthatóságát lehetővé teszik. Nem szabad figyelmen kívül hagyni a tettes által visszahagyott tárgyakat sem s ezek közül a legkisebbnek, pl. gyufaszál, cigarettavég, gomb stb. sem szabad a csendőr figyelmét kikerülni. A sértett bemondása alapján a legpontosabban meg kell állapítani azt is, hogy mit vitt el a tettes.

Elsősorban a tárgyi bizonyítékok (bűnjel) beszerzésére kell a csendőrnek törekednie, mert ezek legtöbbször kétségbe nem vonható bizonyító erővel bírnak. A tárgyi bizonyítékok mellett nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni azoknak a körülményeknek a megállapítását sem, melyek nyomozásának sikerét biztosíthatják vagy a tárgyi bizonyítékok bizonyító erejét fokozhatják.

Ha a csendőr a zár megvizsgálásakor azon erőszak nyomait nem észlel, jól teszi, ha figyelmét a helyi viszonyokkal ismerős vagy a házhoz tartozó egyénekre is kiterjeszti, mert valószínű, hogy a felnyitás a zár rendes vagy ellopott kulcsával történt. Ez különben a zár szétszedése által biztosan meg is állapítható, mert hamis kulcsok használata esetén abban karcolások lesznek láthatók. Ilyen esetben ajánlatos lesz a cseléd előéletét és magánviszonyait is puhatolás tárgyává tenni, mert könnyen lehetséges, hogy ő játszott a betörő kezére. A páncélszekrény tartalék-kulcsainak használatánál azt kell elsősorban megállapítani, hogy azok megszerzése kinek lehetett módjában. A helyi viszonyokkal ismerős tettesre mutat azon körülmény is, ha eldugott tárgyakat vagy az értéktárgyak egy részét, avagy különleges s csak egyes egyénre értékkel bíró tárgyakat vitt el a tettes.

Nem szabad figyelmen kívül hagyni a betörés módját sem, mert a behatolásnál sokszor meglátszik az, hogy kezdő vagy mester munkája áll-e előttünk, aszerint, amint az erőszak kifejtése gyorsaságot, szakavatottságot vagy tétova kezdő tolvaj munkáját mutatja. Ha a betörés nem egy pontra irányított támadás után, hanem több helyen való kísérletezgetéssel történt, kezdő betörővel állunk szemben. A helyszínen visszamaradt jó szerszám egyes betörőre mutat. Ha semmi nyom nem maradt vissza, a tettest vagy a helyi viszonyokkal ismerős egyéneket, vagy a hivatásos betörők között kell keresnünk.

Igen sok betörő különböző helyeken is ugyanazon eszközökkel és ugyanazzal a módszerrel dolgozik. Ha tehát a csendőr a már ismert módszerrel találkozik, figyelmét elsősorban is annak alkalmazójára kell kiterjeszteni. A betörések által okozott egyforma törések, vésőnyomok stb. is ugyanazon tettesre mutatnak.

Figyelemmel kell lenni a betörők különböző szokásaira is. Ezek közül az órák megállítása, a lakásnak emberi ürülékkel való bepiszkítása, cigarettavégek eldobálása a legismertebbek. Ezek a tettes személyének megállapításánál sokszor döntő szerepet játszanak.

Puhatolni kell az irányban is, hogy nem történtek-e előkészületek a betörésre. Ezek közül igen gyakoriak a lakásnak kéregető, utazó stb. által való kikémlelése, ablakok beverése, ebek megmérgezése, szomszédos helyiségek kibérlése. Ezekben az esetekben a csendőrnek kell a házbeliéket vagy a szomszédok figyelmét ezen körülményekre felhívni, mert azok annak előzőleg különös fontosságot nem igen tulajdonítanak. Falbontás esetén, ha az a szomszédos helyiségekből történt, a bérbeadó, ha pedig azt a padláson keresztül eszközölték, a házba be- és kijáró egyéneket figyelemmel kísérő házmester, a tettes személyére nézve sokszor értékes felvilágosítással tud szolgálni.

Erdeklődni kell az után is, hogy a lopás idején a helyszín közelében nem láttak-e valakit ólálkodni. Ennek megállapítása könnyen a betörő személyéhez vezethet.

Puhatolni kell a tettesek esetleges elutazása után is. Ezirányban az éjjeli őrök, fuvarosok, esetleg bérkocsisok, valamint az állomás személyzete tud értékes felvilágosítással szolgálni.

Ékszerészeknél, zálogházakban is ajánlatos lesz kérdezősködni, mert nem lehetetlen, hogy az ellopott dolgok közül ide is került egy pár darab. Ugyancsak ajánlatos lesz a zsbvásárokból való szétnézés is.

A betöréses lopással kapcsolatban fel kívánom még csendőreink figyelmét hívni az önbetörésre is, ami ugyan, mint a csalásnak egyik mome, nem tartozik már tárgyam körébe, de amire a nyomozó csendőrnek a betöréses lopás nyomozásánál sokszor gondolni kell. Az önbetörés lényege az, hogy a betörés ellen magasra bebiztosított lakást vagy üzlethelyiséget alkalmas pillanatban a tulajdonos maga töri fel. Az ilyen esetek nyomozása különösen nehéz, mert a tettes jó előre készül a csalásra és mindent gondosan úgy elrendez, hogy a betörés színlelése sikerüljön és áruló nyom me maradjon. Sokszor aztán éppen ez a túlzott óvatosság és elővigyázat lesz árulója, mely a csendőr gyanuját könnyen felkeltheti. A helyszín alapos megvizsgálása után azt kell a csendőrnek megállapítani, hogy ki és hogy zárta be az üzletet, reggel ki nyitotta azt ki és a felnyitás előtt milyen állapotban találta s hogy ki járhatott az üzletben a személyzet közül. Megállapítandó még, hogy mit vittek el az üzletből. Az elvitt tárgyakat hol, mikor, kitől és mennyiért vette a tulajdonos. Előadása az alkalmazottak vallomásával s az üzleti könyveknek szakértők általi felülvizsgálatásával a szükséghez mérten mindig ellenőrizendők. Ellentmondások vagy gyanus magaviselet esetén a tulajdonosnál vagy hozzátartozóinál házkutatást kell tartani s ha ez alkalommal az elvittnek bemondott tárgyakból valamit megtalálunk, az álsértett bűnössége bizonyítottnak vehető.

Az elmondottakból láthatjuk, hogy a betöréses lopás nyomozása nagy körütekintést és szakértelmet igényel. Legtöbbször csak hosszú fáradozás után lehet eredményt elérni, de a siker — ha a csendőr a fáradságot nem sajnálja — nem maradhat el. Az eredményteljes nyomozásokkal a legjobban sakkban tudjuk tartani a betörőket, ami mellett még a megelőző szolgálat lelkiismeretes kezelése bír különös fontossággal. A lebujoznak, gyanus helyeknek és személyeknek állandó szemmel való kísérése, az orgazdák, szokásos büntettek házainak gyakori megfigyelése, esetleg átkutatása, az örskörlet minden pontjának észszerű portyázása, a csendőrnek nem várt helyeken való ismételt feltűnése nagyon megnehezíti a betörők munkáját. S az olyan örskörletben, ahol a megelőző szolgálatot ezek szem előtt tartásával, Szolgálati Utasításunk határozványainak szigorú betartásával végzik s ahol a betöréses lopásokat gyorsan és eredményesen kinyomozzák, a betörők nem telepednek meg, hanem gyorsan tovább állva, másutt próbálják káros tevékenységüket folytatni.

A MI HŐSEINK

Eisler István tiszthelyettes.

A háború kitörése előtt végezte a lovas táborig csendőrtanfolyamot s már békében a budapesti 40. honvéd gyaloghadosztályparancsnoksághoz nyerte hadrendi beosztását s így természetes, hogy a világháború kitörése alkalmával már az első mozgósítási napokban a harctérre került.

1914 augusztus első napjaiban már Sarajevóban voltak. Pihenésre nem volt idő, mert a szerbek Visegrádot veszélyeztették. A hadosztály erőltetett menetben sietett a veszélyeztetett helyek védelmére. A szerbeket Visegrádnál visszaverték. A hadosztály Zvornik felé haladt. Az időközben erősítést kapott szerbek azonban csapataink egy részét a Drinán át visszaszorították. A szétszórt harcosokból Eisler tiszthelyettes 5 huszárból álló járőrével mintegy 50—60 főből álló menekülőt a Drinán át csapataihoz visszavezetett.

Később a Kulistye magaslatért folytatott harcok alatt a szerb tüzérség és gyalogság által lőtt területen álló dandárokhoz fontos parancsokat kézbesített. Minden útján a halál kísérte, mert nemcsak az ellenségtől, hanem a szerb lakosság ortámadásaitól is tartania kellett. Nők, gyermekek puskáztak a front háta mögött. Eisler tiszthelyettes azonban rövid idő alatt annyira kiismerte magát a lakosságot illetőleg, hogy a hadosztálynál „komitácsi“ lett a neve, amihez nem kell bővebb magyarázat.

A vezérkari tisztek szemrevételezéseik alkalmával mindig magukkal vitték Eisler tiszthelyettest. Kísért táborig postát, kalauzolt rajvonalba újonnan érkezett csapatokat. Otthon volt mindenütt s így szinte természetes, hogy Tabajdy tábornok is bizalmával tüntette ki s ha valahová a csapatokhoz kilovagolt, mindig magával vitte: — „Gyerünk komitácsi!!“

Legszébben mégis az októberi harcokban viselkedett. A szerbek ugyanis október hó elején a Kulistye magaslaton lévő hadállásokat áttörték. A hadosztályparancsnokságot az a veszély fenyegette, hogy a szerbek vagy bekerítik vagy beszorítják a Drinába, amelyen minden átjárót megsemmisítettek a szerbek által eleresztett vizimalmok. A telefonösszeköttetés is megszakadt. Az ellentámadásra vonatkozó parancsot tehát küldőncel kellett továbbítani. Eisler tiszthelyettes önként jelentkezett. Éjjel 12 órakor indult el 5 honvéddel a 79. dandárhoz. Amidőn a Kulistye lejtőire ért, a dandár hátába került szerbektől tüzet kapott. A tüzet erőteljesen viszonzta. Majd az így keletkezett zür-zavart felhasználva és négy honvédet a háré folytatására hátrahagyva, másodmagával sikerült a szerb rajvonalon áthaladnia. Három óra volt, amikor a parancsot átadta. — „Hogy kerül maga ide élve?“ ezzel fogadta Nagy Vilmos vezérkari százados.

A parancs idejében érkezett s az abban reggel 5 órára elrendelt ellentámadás teljes sikerre vezetett. A betört szerbek egy része foglyul esett, a többi megsemmisült.

E kiváló fegyvertényéért az 1. osztályú ezüst vitézségi érmet adományozták Eisler tiszthelyettes-

nek, amelyet Álgya-Pap Sándor vezérkari őrnagy tűzött a mellére a törzsszázad és egy időközben odaérkezett csendőrszakasz jelenlétében.

A szerb harctérrel Eisler tiszthelyettes a Kárpátokba került, ahol súlyosan megbetegedett. Nem akart kórházba menni s csak parancsra hagyta ott a hadosztályt, ahol rövid idő alatt oly nagy becsületet szerzett a csendőr névnek.

Hijla galíciai községből Csontosra lóháton tette meg a ca. 50 km.-nyi utat, bizonyosságát adva annak, hogy az erős akarat a betegségen is uralkodik.

Egykori előljárója, Álgya-Pap Sándor altábornagy azt írja róla: „Az itt felsorolt tények a valóságnak minden tekintetben megfelelnek. Eisler István egy rendkívüli bátor, absolute megbízható,

Eisler István tiszthelyettes.

kiválóan használható pompás táborig csendőr volt, akit bárkinek mintaképül lehetett odaállítani. Fáradtságot nem ismerve, a legkritikusabb feladatok megoldására mindig önként jelentkezett, legkiválóbb fegyverténye az volt, amidőn október hó elején (lehet hogy szeptember, naplóm jelenleg nem áll rendelkezésemre s így pontosan megállapítani nem tudom) a „kulistyei“ harcok alatt, éjjel kimondhatatlanul nehéz viszonyok között sikerült neki a hadosztály és a 79. gyalogdandár között az összeköttetést helyreállítani s így a további sikeres harcolást s a Kulistye elfoglalását lehetővé tenni. Ezen fegyvertényért lett az 1. osztályú ezüst vitézségi éremre felterjesztve, mely kitüntetés meg is kapta. S mint már említettem, a kiváló táborig csendőr mintaképe Eisler István tiszthelyettes. — Budapest, 1925. évi július hó 14-én. Álgya-Pap Sándor sk. altábornagy, mint a volt 40. m. kir. honvéd gyaloghadosztály akkor vezérkari főnöke.“

Eisler tiszthelyettes büszke lehet e véleményre, ahogy a testületünk is büszke az ilyen csendőrökre!

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Rabló és kirabolt egy cipőben.

Irta: VIDA BENEDEK tiszthelyettes (Balf).

1915 augusztus egyik napjának hajnali óráiban a gelencei őrs otthonlevő legénységét a laktanya csengőjének állandó ideges rángatása verte fel álmából. A szünetet nem tartó esengetésből arra lehetett következtetni, hogy a csengetőnek nagyon sürgős lehet a dolga, ezért a laktanyaügyeletes csak a legszükségesebb ruháját kapta magára és sietett az ajtót kinyitni. A kapunál Vas János* gelencei lakos kért sürgős bebocsátást.

Vas a kapu kinyitása után véres fejjel és sáros ruhában lépett be a legénységi szobába, hol a csöngetésre felébredt 5—6 főnyi legénység előtt hebegve, ijedten mondta el, hogy mintegy 20—30 perccel előbb, úgy 3 óra tájban Zaboláról hazafelé tartott. Amikor Gelence község végéhez ért, 2 ismeretlen férfi ugrott ki elébe az út árkából; az egyik pisztolyt szegzett a mellének, a másik pedig a földre teperte, reá térdelt és kabátja belső zsebéből sárga börpénztárcáját 10.000 korona készpénztartalmával együtt elvette; a tettesek azután a közeli erdő irányába elmenekültek.

Előadta, hogy erősen védekezett, ezért a támadók egyike 2—3-szor a fejére ütött a pisztolyával s az ütésektől a feje is betörött, azért vérzik.

A tettesekről személyleírást nem tudott adni, mert állítása szerint a sötétség miatt nem látta jól őket, csak annyit tudott mondani, hogy az egyik magas, másik pedig alacsony ember volt.

Az időközben felkeltett őrsparancsnokunk engem és 2 fiatal, ügyes csendőrt jelölt ki, akik vele szolgálatba indulunk az eset nyomozására s meghagyta, hogy szereljünk fel. Vas János ekkor azt mondta, hogy a lakása úgy is útba esik, tehát előre megy s mire mi a lakásához érünk, lemossa a vért a fejéről és más ruhát vesz magára. Őrsparancsnokom, aki őt személyesen ismerte és lakását is tudta, azt meg is engedte neki.

A szolgálat előírása és gyors felszerelés után elindultunk a helyszínre. Utközben őrsparancsnokunk elmondta, hogy Vas János a község jobbmodu egyénei közé tartozik s mint a brassói marhakereskedők megbízottja, azok részére a vidéken vásárlásokat eszközöl. E célból nagyobb összegű pénzzel el szokták látni s így feltehető, hogy volt nála 10.000 K, aminek az elrablását most bejelentette.

Amikor Vas János lakására értünk, már az ágyban feküdt s jajgatva-panaszkodott, hogy a feje nagyon fáj, nem is tud eljönni velünk. Körülírta a helyet, ahol a rablás történt s nélküle indultunk el a helyszínre. Mire odaértünk, már világos kora reggel volt.

Előző nap este esett, a cselekmény színhelyét könnyen megtaláltuk, mivel az út ott össze-vissza volt taposva. Ez arra engedett következtetni, hogy a tettesek és a sértett között erős dulakodás folyt.

A legalaposabb helyszíni szemle segítségével sem találtunk a legcsekélyebb bűnjelül szolgáló tárgyat, sőt még egy ép lábnyomot sem az uton.

A szántáson találtunk 2 emberi lábnyomot, melyek a helyszíntől az erdő felé vezettek, egymástól 70—80 lépés távolságban. Úgy az egyik, mint a másik lábnyom közül egy-egy teljesen kivehető lemértünk s azoknak épségben maradását biztosítottuk. Azután az egyik nyomon őrsparancsnokom a járőrtársával, másikon pedig én a járőrtársammal az erdő felé elindultunk. Az erdőig könnyen haladtunk a nyomokon, ott azonban, mert az erdő sűrű, cserjés és gazos volt, a nyomokat elvesztettük. A körülbelül 100 hold területen fekvő erdőt átkutattuk, de abban semmi gyanusát sem találtunk.

A helyszínről történt elindulás előtt nekem már feltűnt, hogy az erdő felé vezető 2 lábnyom hasonlít egymáshoz, azért az erdőből őrsparancsnokomat megelőzve, visszamentem a helyszínre, s a lábnyomokat újból a legalaposabban megvizsgáltam, úsmét meg-

mértem és rájöttem, hogy a méretek teljesen egyeznek.

Azt is felfedeztem, hogy a bal talp belső oldalán egy már nagyon elkopott s alig észrevehető talphorításnak, illetve talpfoltoknak kell lennie. E megállapításaimat jelentettem őrsparancsnokomnak, aki azt szótlan gondolkodással vette tudomásul.

Az eredménytelen helyszíni szemle megejtése után Vas János lakására mentünk, hogy újból s részletesen kikérdezzük. Míg őrsparancsnokom kérdéseket intézett hozzám, nekem állandóan a lábnyomok egyformasága motoszkált a fejemben s módját ejtettem, hogy Vas János levett bakancsait megnézzem, ami észrevétlenül sikerült is.

Jóleső izgalommal láttam, hogy a bal talpon a lábnyomokon is látható folt rajta van. Észrevétlenül megmértem a bakancsot s a méretek a lábnyomok méreteivel teljesen megegyeztek.

A kikérdezés során Vast megkérdeztem, nem ment-e a tettesek után az erdő felé, mire azt felelte, hogy az útról egyáltalán nem lépett le.

Nem is gondolt arra, hogy gyanum ezzel megerődött. Feltevésemet, hogy Vas János rablási esete koholmány s hogy azt ő maga rendezte meg, a körülmények igazolni kezdték, csak azt nem tudtam, hogy erre mi oka volt.

Ezalatt őrsparancsnokom apróra kikérdezte Vast a rablás lefolyását illetőleg. Mesemondónak talám jobban bevált volna ez az ember, mint marhakupecnek, mert egész ügyes kis történetet rakogatott össze a fantáziájából. Csakhogy a mesének még akkor sem hisz a csendőr, ha ügyesen, erősen valószínűsítve is tálalják azt eléje. Meséjének gerince az volt, hogy az elrabolt 10.000 koronát egyik dúsgazdag brassói megbízójától kapta előző nap pecsétes levélben. A levélborítékot fel is mutatta, ezt hát elhittük neki. Mikor a pénzt megkapta, azonnal Zabolára ment marhákat vásárolni, de ez nem sikerült neki. Zabolán az egyik vendéglőben vacsorázott s onnan az éjjeli órákban indult el hazafelé. Azután elmesélte, hogyan ugrottak eléje a rablók, milyen szavakat váltottak egymással, hogyan tiporták a földre s a pénzzel hogyan menekültek. A rablási eset kigondolt voltát bőbeszédűséggel igyekezett eltakarni.

Őrsparancsnokom, aki Vast eddig beesületes embernek ismerte, nem vetette el teljesen Vas bemonadását s elhatározta, hogy Zabolára megy nyomozni, nekem pedig meghagyta, hogy a helybeli szokásos büntettek között folytassam a legalaposabb nyomozást, egyúttal pedig járjak utána annak is, hogy Vas nem akar-e felültetni bennünket.

Mielőtt a szokásos büntettek lakására azonnal elindultam volna, Vas bal lábára való cipőjét járőrtársam járőrtársakájába becsempésztem.

A községben levő 4 szokásos büntetttel gyorsan végeztünk, egyrészt azért, mert azok kétséget kizáróan alibit igazoltak, másrészt pedig azért, mivel gyanum másfelé irányult.

Vas anyagi helyzete felől kezdtem bizalmasan puhatolni, de mert csak rövid ideje voltam az őrsön, ez kissé nehezen ment. Kénytelen voltam járőrtársam helyi és személyi ismeretére támaszkodni, aki egy év óta teljesített szolgálatot az őrsön s bár egészen hasznos felvilágosításokat tudott nyújtani, mégis nagyon megérezttem, hogy másnak az ismeretére, megfigyeléseire kellett szorulómm. E tekintetben a saját ismereteket és tapasztalatokat semmivel sem lehet pótolni s úgy éreztem magamat, mint a vak ember, aki ugyan bízik a vezetőjében, mégis csak csetlik-botlik és bizonytalanul lépked, mert a szeme világát ezer vezető sem pótolhatja.

Puhatolásunk során megtudtuk, hogy Vast az utóbbi időben nagy anyagi veszteségek érték, körülbelül 12.000 korona adóssága van s a tönk szélén áll.

Ezután már szinte biztosra vettem, hogy gyanum alapos és, hogy Vas kirablása nem történt meg.

Most már bizalmi egyénekkal mentünk Vas lakására.

Először azt kérdeztem tőle, hogy a rablás előtt vagy után miért ment az útról az erdőbe 2 ízben is, s mikor azt válaszolta, hogy az útról egyáltalán nem

* A gyanúsított nevét megváltoztattuk. Szerk.

tért le, a járőrtáskából kiemelttem a cipőt s csak annyit kérdeztem tőle, hogy kié a cipő. Az egyszerű kérdés nagyon is zavarba hozta. Érezte, hogy most dől el a sorsa, azon, amit válaszol. S mert nem láthatott bele a gondolataimba, az ügyessége itt felmondta a szolgálót s szorongva bár, de vállalta, hogy a cipő az övé.

Erre elmagyaráztam neki, amit a cipő nyomaiból kiokoskodtam, illetve mint neki mondtam — megállapítottam; hogy más ember lába nyomát a helyszín környékén nagyítóüveggel sem találni. Elmagyaráztam neki, hogy ebből csak arra lehet következtetni s másként azt meg sem lehet magyarázni, csak úgy, hogy ő maga túrta fel a „helyszínét“, maga vérezte össze a fejét és maga csinált két csapást az erdő felé, mint ha a tettesek menekültek volna arra.

Vas egyideig csak dadogni tudott, azután beismerte, hogy az egész rablási esetet maga találta ki. Az erdőbe ő maga ment 2 izben az állítólagos színhelyről azért, hogy a csendőrség a nyomokat a tettesek nyomainak nézze. Arra nem is gondolt, hogy a lábnyomokat ilyen alaposan megnézzük. A fejét állítása szerint egy útmenti kőrakásba ütögette bele. Az egészet azért csinálta, mert a pénzt elvesztette, s mert úgy is a tönk szélén áll, azt visszafizetni nem tudja.

Remélte, hogy a megbízója, ha a rablást megtudja, a pénzt nem fogja tőle követelni. Megbízóját táviratilag már értesítette is a „rablásról“.

De a pénz elvesztését is kétségesnek találtam. Lakásán házkutatást tartottam s az állítólag elrabolt, illetve elvesztett 10.000 korona, egy kép háta mögül előkerült.

Annyit mindenestre tanulságul meríthetünk ebből a kis nyomozásból, hogy a csendőrnek nem szabad arra az álláspontra helyezkednie, hogy X-et vagy Y-t mindenki becsületes embernek ismeri, én is annak ismerem már ennyi ideje, a szava tehát szent előttem. A nyomozás szempontjából nincs más valóság, mint amit tárgyi bizonyítékok és bizonyító körülmények valóságukban megerősítenek. Régi igazság, hogy sok embernek rosszabb a híre, mint amilyen valóban, de ezzel szemben még erősebb igazság az, hogy sok embernek jobb a híre, mint amit valóban megérdemel. Meg aztán — változhatik is az ember mindkét irányban.

Ami a lábnyomok azonosságának felismerését illeti, nem látszik nagy dolognak, de a nyomozás kezdetének bizonytalanságában, mikor egy szavahihetőnek ismert, ügyes mesével előállott, véres fejű ember jól beállított feljelentése eléggé a befolyása alá kerítheti a nyomozót, el kell ismernünk, hogy Vida tisztihelyettes valóban önállóan, alaposan és gondolkodva igyekezett a helyszínen találtakat a hallottakkal összeegyeztetni és valóban megnézte azokat a lábnyomokat, amelyeket a helyszínen talált. Különben arra a nem mindennapi felfedezésre, hogy a lábnyomok azonosak, soha rá nem jött volna, ami viszont az ügy kiderítését tette volna nagyon is kétségessé.

A bátorság, mely veszélyekben és fáradalmakban mutatkozik, hibává lesz, ha nem szövethetők igazsággal, ha nem a közjóért, hanem önhasznáért küzd. Ilyenkor nem hogy erény volna, nyerseség biz az, melyben az emberi érzelemnek semmi nyoma. A stoikusok tehát helyesen határozzák meg a bátorság értelmét, mondván, hogy erény, mely a méltányosságért küzd. Miért is azok közül, kik a bátor névre ármány és gonoszság által tettek szert, dicséretet egyetlenegy sem szerzett magának. Igazság nélkül nincsen erkölcsi jó. Vajmi helyes Plato e mondása: nemcsak a tudományt, mely az igazság ösvényétől távol van, kell inkább rosszságnak nevezni, mint bölcsességnek: hanem a veszélyre elszánt lelket is, ha önzés buzdítja s nem a közjó, szemtelennek nevezzék inkább, mint bátornak.

Cicero.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A belga csendőrség.

TIHANYI FERENC százados fordítása.

(2. közlemény.)

VII. FEJEZET.

A személyes szabadság biztosításának eszközeiről a törvénytelen letartóztatások és egyéb erőszakoskodásokkal szemben.

44. Az a tiszt, altiszt vagy csendőr, aki — a tettenérés esetét kivéve — letartóztatási parancsot ad ki vagy ír alá, illetőleg valakit letartóztat és az illetékes hatóság megkeresésére, illetőleg a törvény vagy jelen utasítás rendelkezései alapján azt kihallgatás végett az igazságügyi tisztviselőnek azonnal nem adja át, büntető eljárás alá kerül.

45. Azt a letartóztatott egyént, aki ellen elfogató parancs letartóztatási rendelet vagy szabadságvesztés büntetést megállapító bírói ítélet nincs, kihallgatása végett azonnal az igazságügyi tisztviselő elé kell állítani.

46. Tettenkapás esetét kivéve, a csendőrség csak azt az egyént tartóztathatja le, aki ellen ilyen irányú megkeresést, elfogató parancsot vagy vádparancsot adtak ki, illetőleg aki ellen a bíróság szabadságvesztés büntetést megállapító ítéletet hozott.

47. Szigorúan tilos bármely csendőrnek a letartóztatott egyént szóval vagy tettleg bántalmazni, ellene erőszakot alkalmazni, különösen akkor, ha az semmi nemű ellenszegülést nem fejtett ki; ellenszegülés esetében csupán a velük szemben megkísérelt tettlegesség és erőszakoskodások elhárítására vannak felhatalmazva.

VIII. FEJEZET.

A tiszték tennivalói.

48. A csendőrségi testület parancsnoka utasítás-tervezetet készít a rend, a fegyelem, az oktatás és a szolgálat egyöntetű szabályozása céljából. Köteles azonkívül egy térképet összeállítani s abban feltüntetni a tiszt parancsnokságok felügyeleti területeit, az őrsállomások, az őrskörleteket s a szomszédos őrsöknek érintkezési pontjait. Az utasítás-tervezetet jóváhagyás végett a honvédelmi és az igazságügyminiszternek kell előterjeszteni.

49. Ezeknek a dolgoknak az elvégzésében az őrnagy mint segédközeg áll rendelkezésére. Az őrnagy helyettesíti a csendőrség parancsnokát, ha az szemleüton vagy más okból távol van. Ő felelős az igazgatási osztály ügyviteléért.

50. Az egymással szomszédos őrsök kötelesek 5 naponként az előre megállapított helyeken találkozni.

51. Az őrsztálalkozásoknak a célja: közbiztonságot érintő értesülések kieserése, gonosztevők ártalmatlanná tételére irányuló intézkedések megbeszélése, az őrsről-őrsre kísémi rendelt foglyoknak átadása, illetőleg átvétele s végül a csendőrtiszt parancsnokok rendelkezéseinek továbbítása.

52. A tiszték és az őrsparancsnokok szolgálati ügyeikről közvetlen előljárójuknak jelentést kötelesek tenni. A rendkívüli eseményeket köteles a csendőrségnek az a tagja, aki azt közvetlenül észleli, 24 órán belül közvetlen előljárójának jelenteni. Ennek a jelentésnek késedelem nélkül kell a parancsnoknak tudomására jutnia és olyanakk kell lennie, hogy az annak alapján a szükségesnek látszó intézkedéseket megtehesse.

53. A csendőrtestület parancsnoka azokról az eseményekről, amelyekről a honvédelmi vagy igazságügyminiszternek véleménye szerint tudomással kell bírnia, jelentést kell tennie és pedig annak a miniszternek, amelyik az intézkedésre illetékes.

54. Ezekről a jelentésektől függetlenül, a csendőrség köteles a katonai és polgári hatóságokat azokról az eseményekről tájékoztatni amelyekben az intézkedés az ő hatáskörükbe tartozik. Eppen így a hatóságok is kötelezve vannak mindazokat az eseteket, amelyek a csendőrség fellépését teszik szükségessé, a csendőrséggel közölni.

55. A tiszti szemlék célja: tájékozódni az örsök szolgálatkezeléséről, a legénység ruházkodásáról és fegyelméről, a lovak, laktanyák és istállók állapotáról, a ló-táp minőségéről, a tisztek, altisztek és csendőrök magatartásáról; oktatással élni és rendelkezéseket kiadni arra nézve, amit a körülmények és a szolgálat érdeke megkövetelnek, meggyőződni arról, hogy a csendőrség feladatának megfelelően s minderről az előljáró parancsnoknak jelentést tenni.

A jó és a rossz osztályzatokat, továbbá a szemlejegyzőkönyv kivonatát a századnál vezetett fegyelmi lajstromba be kell vezetni.

56. A törvényeket, határozatokat és rendeleteket, amelyeket a csendőrség végrehajtani köteles, a testület parancsnoka küldi meg az összes tiszteknek.

57. A századparancsnokok évenként egy összegben 300 franc irodaátalányt kapnak, amelyből az előjegyzések, a papír, a pecsétviasz, az irodafűtés és világítás költségeit fedezik. Az igazgatási osztály irodaátalányát külön rendelet állapítja meg.

58. A csendőrség parancsnokának irodaátalányul évi 2000 franc van megállapítva.

IX. FEJEZET.

Kártalanítások; jutalmak fontos elfogásokért és kitünő szolgálatokért.

59. A csendőrség parancsnokának kötelessége a honvédelmi miniszternek azokról az altisztekről és csendőrökről, akik valamely kiválóbb teljesítmény vagy fontosabb elfogás révén tüntek ki, a hadnagyok és századosok jelentései alapján összefoglaló jelentést tenni. Ebben a jelentésben részletezni kell: a kiváló teljesítményt, a körülményeket, amelyek között azt elérték, a nehézségeket, amelyek azt kísérték s amelyeket legyőzni kellett, a közvetlen veszélyeket, amelyekkel szembe kellett szállni és végül mindazt, ami a bátorság és önfeláldozás kiemelésére szolgál.

Abban az esetben, ha az altiszt vagy csendőr a kiváló teljesítmény közben elpusztult, a jutalmat feleségének vagy gyermekeinek kell kifizetni, ha azok egyébként is e jóakaratra érdemesek.

60. Az igazságügyi-, pénzügy-, belügy- és honvédelmi miniszterek főbiztosai kötelesek az altisztek és csendőrök megjutalmazásának szabályozására javaslatot tenni.

61. Azoknak a tiszteknek, altiszteknek és csendőröknek, akik szolgálati tennivalóik ellátásában szorgalmuk, bátorságuk és értelmességük révén kitűnnek, soronkívüli előléptetésre van igényük.

X. FEJEZET.

Nyugdíjak.

62. Azok a tisztek, altisztek és csendőrök, akik szolgálatban történt megbetegedésük vagy megsérülésük folytán, szolgálatképtelenné váltak ugyanolyan nyugdíjigénnyel bírnak, mint a hadsereg tagjai.

XI. FEJEZET.

A csendőrség táborigazgatásáról.

63. A csendőrség háború esetében a rend és biztonság fenntartása végett, táborokban és táborozásoknál különítmenyeket állít fel.

64. Ezeknek a különítmenyeknek összetételét a honvédelmi miniszter állapítja meg. A tiszteket, altiszteket és csendőröket arányosan akként vonja el az egyes parancsnokságoktól, hogy azoknak távolléte alatt az országban a közbiztonsági szolgálat fennakadás nélkül biztosítható legyen.

65. A hadsereghez beosztott csendőrkülönítmenyeket mindig teljes létszámon kell tartani, az esetleg beállt fogyatékat azoktól a csendőrparancsnokságoktól kell pótolni, amelyek kötelekébe a fogyatékbba jöttek előzően tartoztak.

66. Azoknak a csendőrkülönítmenyeknek szolgálatát, amelyek a táborban a rend fenntartására hivatottak, a honvédelmi miniszter külön szabályzatban állapítja meg.

XII. FEJEZET.

Általános rendelkezés.

67. Jelen utasításnak mintegy folytatásaképpen ki kell nyomtatni mindazokat a törvényeket, amelyeknek végrehajtására a csendőrség kötelezve van és azokat az iratmintákat, amelyekre a tiszteknek, altiszteknek és csendőröknek tennivalóik elvégzésében szükségük van.

Az igazságügyi főbiztos e célból késedelem nélkül olyan utasítást szerkeszt, amely a fenti rendelkezéseknek megfelel.

A csendőrség belső szolgálatának szabályzata.

Laktanya- és istállórend.

1. A csendőröknek és az altiszteknek a laktanyában kell lakniuk és hálgniuk. Ez alól csak akkor van kivételnek helye, ha valamely fontos kiküldetés vagy valamely szolgálati parancs végrehajtása miatt e rendelkezéstől el kell térni.

2. Ha az örs egész legénysége nincs külső szolgálatban, egy csendőrnek mint ügyeletesnek mindig a laktanyában kell tartózkodnia. A laktanyát előzetes engedély nélkül és annak bementése nélkül, hogy a távozó hol lesz feltalálható, elhagyni nem szabad.

A laktanyából, akár szolgálatban, akár szolgálaton kívül csak egyenruhában, cipősen, kardosan és megfésülve szabad kilépni.

3. Az örsparancsnokok és csendőrök, ha szolgálatilag elfoglalva nincsenek, kötelesek közvetlenül a takarodó után a laktanyába visszatérni; az örsparancsnok névsort olvas, s azt, aki azután tér vissza, másnap reggelig a fogdába téteti. Ugyanígy jár el az örsparancsnok a későn hazatérő altisztekkel is.

Azokat az altiszteket, akik a takarodó elfuvasakor a laktanyába nem tértek vissza, a hadnagy 24 órai fogsággal fenýíti meg.

Az összes büntetéseket be kell vezetni a század fegyelmi lajstromába.

4. Az örsparancsnokok gondosan örködnek a felett, hogy a szobák tiszta és egészséges állapotban legyenek, hogy a lépcsőket, udvarokat és istállókat naponként kiséperjék és kitisztogassák, hogy az itatók jó állapotban legyenek és hogy a szemetet eltakarítsák.

5. A tisztek kötelessége a laktanyában s az azokhoz tartozó építményeken szükséges javításokat megállapítani, azokról jegyzőkönyvet felvenni s a helyi közigazgatási hatóságnak megküldeni.

Lovak gondozása és etetése.

6. A lovak tisztogatása és itatása, ha csak azt valamely rendkívüli szolgálat közbejötté nem akadályozza, mindig ugyanabban az időben történjék és pedig: október 1-től március 1-ig reggel 7 órakor, március 1-től október 1-ig reggel 5 órakor.

Az örsparancsnokok kötelesek a lovak tisztogatásánál és etetésnél jelen lenni; minden hanyagságért és visszaélésért ők felelősek. Ha az örsparancsnok távol van, akkor a rangban legidősebb csendőr helyettesíti, akire a felelősség teljes mértékben átszáll.

7. Az örsparancsnokok naponként tüzetes lószemlért tartanak és ez alkalommal ellenőrzik, hogy a lovak jól vannak-e megvasalva, kantározva, málházva, tisztogatva s nem sérültek-e meg?

8. Ha valamely ló takonykórba vagy más ragályos betegségbe esett, azonnal meg kell vizsgáltatni az állatorvossal és ideiglenesen akként elkülöníteni, hogy a többi lóval ne érintkezhessek. Ilyenkor az istállót mindig ki kell meszelni.

Ha a lovon takonykórt állapítottak meg, erről a községi előljárót azonnal értesíteni s annak, valamint a parancsnoknak és az állatorvosnak jelenlétében a lovat azonnal ki kell irtani s az esetről jegyzőkönyvet kell felvenni.

9. A századosok, hadnagyok és örmesterek örködni kötelesek, hogy a vállalkozók által kiszállított lótap súly és minőség tekintetében a szabályzatban előírt követelményeknek megfeleljen.

10. A lótapot minden nap a tisztogatás órájában az örsparancsnok, távollétében az őt helyettesítő csendőr osztja szét. Minden otthon lévő lóra egy teljes adagot kell kiadni.

11. Az őrsparancsnokok és csendőrök, ha külső szolgálatban állanak, egy adag zabot és egy adag préselt szénát vihetnek magukkal, ha éjszakára nem vonulhatnak be. Ha még azon a napon visszatérhetnek, ennek a mennyiségnek csak az 1/3-ad részét vihetik magukkal.

12. Ha szüksége mutatkozik annak, hogy valamelyik lónak korpa adassék, az őrsparancsnok jelentése alapján a hadnagy adja meg erre az engedélyt.

13. Az őrsparancsnoknak, amennyiben lehetséges, gondoskodni kell arról, hogy az istállóban idegen őrsbeli csendőrök lovai részére hely álljon rendelkezésre, amennyiben ezek az őrsön szolgálatilag megjelennek s kénytelenek ott éjjelezni. Ilyenkor a kapott lótapért az őrsparancsnok a megállapított váltságot köteles beszédni.

14. Ha valamely tiszt, altiszt vagy csendőr lovát megölték vagy halálosan megsebesítették, erről a lovas köteles az előljáró parancsnokát azonnal értesíteni s az esetről az összes körülményekre kiterjeszkedő jegyzőkönyvet felvenni.

15. Senki sem adhatja el vagy cserélheti ki lovát, előljáró parancsnokának való előzetes bejelentés nélkül, aki ha a kérelmet kellően indokoltnak látja, erre az engedélyt megadhatja.

Azt az altisztet vagy csendőrt, aki a jelen szakasz rendelkezéseit megszegi, a törvényekben előírt büntetéssel sújtják.

(Folytatjuk.)

SPORT

Csendőrségi országos atlétikai verseny. A folyó évi csendőrségi országos atlétikai verseny szeptember 7. és 8-án Szombathelyt kerül lebonyolításra. **I. Tagozódás:** 1. Atlétika, 2. Lövő- és Kézigránátverseny. Ad 1. Felosztás: a) 100, 400, 800, 1500 és 5000 m-es síkfutás; távol-, magas- és hármasugrás; súly-, diszkosz- és gerelydobás úgy tisztek, mint legénység részére külön verseny, mindkét csoportban 35 éven felüliek és aluliak; 110 m-es gátfutás és rúdugrás tiszteknek egy csoportban; 10 km.-es terepgyorsasági verseny legénységnek (járőrfelszerelés sapkával); olimpiai és 5×400 m-es staféta külön tiszteknek és legénységnek. b) Elméleti verseny tiszteknek. A tisztek 5-ös csapat, ezen belül egyéni versenyek a gyakorlati rész dobó és ugró számaiban és az elméleti mérkőzésben. A legénység egyéni pontokért küzd a kerületek közötti pontversenyben; Ad 2. és 3. Egyéni bajnoki versenyek — tisztek és legénységé elkülönítve — az iskolák 15-ös csapatversenyeire kiadott feltételeknek mindenben megfelelően. **II. Pontozás:** Az atlétika elméletiben: 1. Csapatban rangsorolás az összes résztvevők számának megfelelően; 2. egyéniben, mint az 5000 méteres futásnál. Gyakorlatiban: 5000 méteres futás és terepgyorsasági verseny: I. helyezés 10, II. helyezés 8, III. helyezés 6, IV. helyezés 5, V. helyezés 4, VI. helyezés 3, VII. helyezés 2, VIII. he-

Csendőrségi szállító!

Társasági sapka káki szintartó kammgarn	P
bőrernyő, bőrizzasztó, bőrrohamszjjal	6.—
Társasági sapka káki a legfinomabb kammgarn	
bőrernyő, bőrrohamszjjal, bőrizzasztóval, selyembéléssel luxus kivitel	7.—
Bocskay sapka	
bőrizzasztóval és teljes felszereléssel	3-52
Ezüst sapkarózsa	email nemzeti betéttel I. rendű
	35
Ezüst kalapzsinór	I. rendű
	1-60
Tollforgótok	
	45

a 38 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6,

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 321—78.

Kérje a legújabb árjegyzéket!

A Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetéseit közöljük, amelyektől olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

A világhírű **MERKUR**
CSENDŐRSÉGI KERÉKPÁROK
legolcsóbban részletre is

DÉRY GÉPÁRUHÁZÁBAN, SZEGED
Árjegyzék ingyen Gummik, alkatrészek

„CORVIN” BÚTORCSARNOK
Részletre olcsón! Dohány-utca 39.

A közalkalmazottak bevásárlási forrása.

BŐRÖND ÉS DÍSZMŰ KÉSZÍTŐ
SIMON GYULA

a közig. tisztviselők szerződéses szállítója
Budapest, VIII., Baross-utca 1. szám.

Csendőrségi tagoknak árengedmény.

Csendőrség részére 30%-kal olcsóbban

fogorvoslási és fogtechnikai
műveletek

Idb. Fenyvessi Vince Menyhért
intézetében

Budapest, IX., Ráday-u. 5. (Kálvin-tér mellett)

Rendelés: reggel 9-től este 6-ig.

Rövid kezelési idő!

KEMÉNYFA HÁLÓSZOBA

Tartós kivitelben. Jótállással kapható.

Csendőröknek kedvező részletfizetési feltételek.

Lányi bútorkereskedő, VII., Akácfa-utca 7. sz.

lyezés 1; a többi egyéni számokban: I. helyezés 5, II. helyezés 3, III. helyezés 2, IV. helyezés 1; staféták és csapatversenyekben: I. helyezés 25, II. helyezés 15, III. helyezés 10, IV. helyezés 5. A lövő- és kézigranátversenyben az évi egyéni vég helyezéseknél lesz és csak az első 8 pontozva 10-től visszamenőleg. **III. Nevezés:** szeptember 1-ig a III. kerülethez küldendő. A nevezési írvonatai: 1. Folyó szám, 2. Név, 3. Rendfokozat, 4. Beosztás, 5. Kor, 6. Közös elhelyezés- és élelmezésre igényt tart-e, 7. Mikortól, 8. Megjegyzés. A nevezések csak indokolt esetben módosíthatók. Pótnevezésnek legfeljebb a verseny megkezdéséig lehet helye. Nevezési díj az egész versenyre tiszték után 2, legénység után 1 P fejenként. Atlétikára tiszték korlátlan számban nevezhetnek, lövőversenyre kerületenként 3, kézigranáttra 2. Legénység — a stafétákat kivéve — atlétikában kerületenként és számonként legfeljebb 3, lövő- és kézigranátversenyre 2—2. **IV. Díjazás:** 1. Vándordíj azon kerületnek, melynek: a) legénysége, b) tisztjei a legtöbb pontot szerzik, c) elméleti versenyben a legjobb csapata van, d) futó, e) ugró és f) dobószámokban, g) 5×400 m.-es és h) olimpiai stafétában legjobb ponteredményt sikerül elérnie. 2. Bajnoki plakett és díszoklevél a legjobbaknak. 3. **Aranyozott érem:** 5-tel pontozott számokban a bajnoknak, 10-zel pontozottakban a 2. elsőnek; **ezüstözött:** 5 pontnál az aranyat nem nyert elsőnek, 10-nél a 3., 4. és 5.-nek, a győztes csapat és a legjobb időt futott staféta tagjainak; **bronz:** 5 pontos számokban a harmadiknak, 10 pontosnál a 6., 7. és 8.-nak, a II. és III. helyezett csapatok- és stafétáknak. A 35 éven felüliek számaiban 5-nél kevesebb induló esetén 1 ezüst, 1 bronz, 5 vagy több indulónál 1 ezüst-, 2 bronzérem adható ki. 4. Tiszteletdíj arányos mennyiség- és minőségben beosztva a készlethez képest, külön tiszték és legénységi csoportban atlétikában 1. 35 éven felüli és 2. aluli 3. puská, 4. pisztoly, 5. kézigranáttra. **Öltözet:** az atlétikai versenyeken a kiadott sportdressz; elméleti versenyen kényelmes szabályszerű; lövészet és kézigranátdobásnál az ezen versenyekre meghatározott öltözet.

HIREK

A berceli örs közigazdálkodásának megdicsérése. A Bercelen folyó évi május hó 2-án felhőszakadás által előidézett árvízveszedelem alkalmával az örs közigazdálkodása egy, az árvíz által nagy mérvben megkárosított szegény házaspárnak menedéket és támogatást adott, holott az árvíz pusztítása a közigazdálkodást is érzékenyen sújtotta. A közigazdálkodást e nemes és áldozatkész magatartásáért a budapesti csendőr kerület parancsnoka megdicsérte.

„Milyen volt a mi régi hadseregünk“ címmel könyvalakban is megjelentek néhai *Hajdu István* ny. ezredes elbeszélései, adomaszerű történeti a régi hadseregről. Magyaros bájjal, humorral és verőfénytel teli írásait olvasóink lapunk hasábjairól már ismerik, mindenki szívesen olvasta régi hadseregünk sokszínű világából vett páratlanul jóízű elbeszéléseit és adomáit. A könyvet özv. Hajdu Istvánnál lehet megrendelni (Budapest, Szegényház-utca 11.). A könyv ára 2-50 P, a csomagolás és szállítás példányonként 58 fillér, utánvéttel 80 fillér.

Dicséretetek. A m. kir. csendőrség felügyelője *Csia István*, *Benedek Mihály* főhadnagynak, *Medzidhradszky Aladár*, *Körmendy Árpád* és *Berzeviczy László* g. főhadnagynak az alkotmányos viszonyok helyreállítása óta a csendőrség fejlesztése körül hazafias buzgalommal teljesített kiváló és eredményes szolgálataikért, *Golyán József* gyalog tiszthelyettesnek, mert 24 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt példás magatartást tanúsított és kötelemait mindenkor lelkiismeretesen, körültekintően látta el, mint a cinkotai örs parancsnoka, örsét fáradhatatlan eréllyel, odaadó buzgalommal igen eredményesen vezette, **dicsérő elismerését fejezte ki.**

A m. kir. budapesti I. sz. csendőr kerület parancsnoka *Szürös József* gyalog csendőrt, mert a péceli örskörletben 1925. évben elkövetett 4 rendbeli lopás büntetettének, 3 rendbeli orgazdaság vétségének, 2 rendbeli közokirathamisítás vétségének és 3 tulajdon elleni kihágás tetteit öntevékeny, leleményes és fáradságos nyomozás során kiderítette; *Farkas*

Láb- és kézzizadását legbiztosabban megszünteti a

FORMIN

crém és hintőpor ára együtt P 1-30. Postai megrendeléseket azonnal továbbít főraktár:

SZÉKELY ADORJÁN

„Isteni Gondviselés“ gyógytára

DEBRECEN.

Modern BUTORSZALON

ÜLLŐI-UT 14. BAROSS-UTCA 11.

Olesó szolid kiszolgálás! Cégtul.: **Gáspár Nándor.**

Kerékpár

közvetlen gyári lerakat eredeti német és francia uti és versenykerékpárok kényelmes részletfűzésre is.

Alkatrészek és pneumatik gyári árban kaphatók.

Varrógép

közvetlen gyári lerakat. Eredeti német himző, stoppoló, ajourozó új rendszerű Central-Bobbin varrógépek kényelmes részletfűzésre is kaphatók.

„GÉNIUS“ GÉPSZAKÜZLETBEN

Károly-körút 3.

„FOTÓ“

fényképezési szaküzlet

BUDAPEST

VII., Rákóczi-út 80.

Tisztéknek és véglegesített csendőröknek **6 havi hitel**

Fotó osztály:

Nagy választék minden árban elsőrangú gyártmányú gépekben, felszerelésekben és anyagokban.

Rádió osztály:

Kész készülékek, alkatrészek, vázlatok, accumulatorok stb. stb.

Optikai osztály:

Mindennemű látcsövekben nagy készlet; szemüvegek, javítások orvosi vényre. Pontos és gyors kiszolgálás.

Gramofon osztály:

A mai kor legtokéletebb angol beszélőgépei a leg egyszerűbb kivitelűtől a legdrágább kivitelűig. Lemezek nagy választékban.

Mechanikai gyermekjáték osztály:

Vasutak (gőz-, villany- és óraszerkezettel), vasuti felszerelések, gőzgépek, gyerekinók stb. stb.

Kálmán lovas tiszthelyettest, mert mint szakaszparancsnok egy lopás nyomozását kiváló szakértelemmel, szívésen és odaadó buzgalommal vezette s a tetteseket az igazságszolgáltatás kezébe juttatta; **Nagy Sándor** lovas tiszthelyettest, mert mint őrsparancsnok egy lólopás nyomozását kiváló szakértelemmel, szívésen és odaadó buzgalommal vezette s a tetteseket az igazságszolgáltatás kezébe juttatta; **Szóllósi Pongrácz** gyalog tiszthelyettest, mert 15 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletével alárendeltjeinek jó példát mutatott és a közbiztonsági szolgálatban igen eredményes tevékenységet fejtett ki; **Sz. Nagy Pál** gyalog csendőrt, mert a vámosmikolai örskörletben előfordult többrendbeli magzatelhajtás nyomozásában részben mint járőrvezető, részben mint járőrtárs buzgó, fáradhatatlan és igen eredményes tevékenységet fejtett ki, **dicsérő okirattal látta el**, míg **S. Nagy Mihály** gyalog csendőrt, mert a pécsi örskörletben 1925. évben elkövetett 4 rendbeli lopás büntetésének, 3 rendbeli orgazdaság vétségének, 2 rendbeli közokirat-hamisítás vétségének és 3 rendbeli tulajdon elleni kihágás kiderítésében járőrvezetőjét odaadóan és igen eredményesen támogatta; **Fekete László** gyalog őrmestert, mert 6 évet meghaladó szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki; **Szabó József** lovas törzsőrmestert, **Nagy Sándor** és **Kajdácsi János** lovas őrmestereket, mert egy lólopás tettesének kiderítésében és elfogásában fáradhatatlan buzgalommal, eredményesen közreműködtek; **Balkovics Gyula** gyalog tiszthelyettest, mert 15 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot nagy buzgalommal és eredményesen teljesítette; **Szabó Benő** gyalog törzsőrmestert, mert 13 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban igen eredményes tevékenységet fejtett ki, **nyilvánosan megdicsérte**.

A m. kir. szombathelyi III. sz. csendőr kerület parancsnoka Balog Péter tiszthelyettest, mert 1927. évi február hó 6-án a cisztercita rend kárára Szentgotthárdon előfordult gyújtogatási eset tettesét szakértelemmel párosult leleményességgel, szorgalommal és kitartóan nyomozva kiderítette s az igazságszolgáltatásnak átadta és **Porpácsi Gyula** őrmestert, mert 1927. évi február hó 6-án a cisztercita-rend kárára Szentgotthárdon előfordult gyújtogatási eset nyomozásában járőrvezetőjét odaadással, fáradhatatlanul és eredményesen támogatta, **nyilvánosan megdicsérte**.

Elöléptek: **Alhadnaggyá:** a IV. számú csendőr kerületben: **Kovács Sándor II., Baráth István, Fábos Mihály;** a VII. számú csendőr kerületben: **Porumba József, Bobula Péter, László János** és **Bongár János** tiszthelyettesek. **Törzsőrmesterekké:** a IV. számú csendőr kerületben: **Sebestyén László, Illés József, Budás József, Benczik Vendel;** a VII. számú csendőr kerületben: **Papp István** őrmesterek. **Őrmesterekké:** a IV. számú csendőr kerületben: **Papp Ferenc II., Kardos József II., Czinka Ferenc, Tóth Imre, Bozzai Lajos, Schnobel László, Karmazsin Imre, Poracsek Mihály, Benkó József, Giczi Ferenc;** a VII. számú csendőr kerületben: **Tóth Lajos I., Bakos Mihály, Lesták László, Kapott András, Kiss József I., Kovács István I. és Kondor Mihály** csendőrök.

Házasságot kötöttek: **Rada Károly** IV. számú csendőr kerületbeli gazdasági főhadnagy **Puskás Mária-Ilona** úrhölgygel Budapesten. **A IV. számú csendőr kerületben:** **Németh János I.** tiszthelyettes **Takács Annával** Óhidon, **Papp József** őrmester **Hosszu Ceciliával** Pusztakovácsin, **Miklós Ferenc** törzsőrmester **Jäger Erzsébettel** Szászváron, **Keller Péter** g. tiszthelyettes **Móhr Juliannával** Dombóváron, **Strelec Ferenc** törzsőrmester **Krarcz Magdolnával** Batén; **a VII. számú csendőr kerületben:** **Vágási István** tiszthelyettes **Márta Máriaival** és **Mrázik István** törzsőrmester **Urbán Erzsébettel**.

Kérelmek: **Kerécsi Antalt**, ki az I. számú kolozsvári kerületnél szolgált 1918-ban, kéri **Biró Balázs** csendőr (Ülészülő u. p. Dorozsma, csendőrörs), hogy jelenlegi beosztását vele közölje.

Kölcsönös áthelyezésüket óhajtják: **Makra Mihály** vajszlói örsbeli (pécsi osztály) őrmester bármelyik kerület területére, **Simon Ferenc** rakamazi örsbeli (kisvárdai osztály) csendőr a debreceni vagy nyiregyházi osztály területére. Kéri kölcsönös áthelyezésüket óhajtó bajtársaikat, hogy címüket velük közöljék.

Elveszett: Budapesten július 24-én a Szaboles-u. 5. sz. alól egy „Ripp” nevű, kávébarna, rövidszőrű, vágott farkú, nőtény, a szoptatástól sovány, 6 éves angol vizsla. Az eddigi adatok szerint a kutya Budapestről a gazdája és kölykei keresésére vidékre kóborolt és valószínű, hogy valaki befogta. **Dr. Buchalla Sándor** m. kir. rendőrkapitány (Miskole) kéri a csendőrség tagjait, hogy szolgálataik alkalmával a kutya után tudakozódjanak s ha megtalálják, őt értesítsék.

A Csendőrségi Lapok részére **HIRDETÉSEKET**

kizárólag **Balogh Sándor** hirdetőirodája
V., Bálvány-utca 12. **vesz fel.** Telefon: T. 157-83.

Mindennemű megkeresések erre a címre intézendők.

Több mint 31 év óta a világot uraló eredeti angol

The Champion kerékpárokat

3 évi jótállással havi 20 P részletre, kerékpáralkatrészeket, lánc, pedál, nyergeket nagyban gyári árban, külső gummik 6-80 pengőtől, belsők 2-10 pengőtől, **Motóbécáné** francia motorkerékpárokat 840 pengőért szállítunk.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és gumminagykereskedők
Nagy árjegyzék 700 képpel ingyen. Budapest, VIII. József-körút 41.

BÚTOR részletre **Ó** Budapest **3.**
olcsón **VI., Ó-utca**

Postások és rendőrség szállítója.

Órás, ékszerész **GÁBOR LAJOS** Budapest, Lipót-körút 30.

Leszállított árak, kizárólag
a csendőrség részére.

la **Omega** . . . P 40.— Részletfizetés bevezetve.
la **Doxa** . . . „ 27.— Kéjren ingyen árjegyzéket.

Fegyvereket, töltényeket

szállít
jutányosan:

KNÉBL FERENC puskaműves
Budapest, Baross-utca 17/cs.
Árlap 40 fillér ellenében.

 Kerékpárok

Kerékpárgummi

Világhírű „Styria”
gépek.

Alkatrészek. Mindent legjobb minőségben olcsón, részletfizetésre is szállítunk.

Deményi és Fia

Budapest, VI., Teréz-körút 4. sz.

Alapítva 1894. évben. **Kérjen árjegyzéket.**

12 havi részletre kaphat háló-, ebédlő-,
üriszoba és konyha-
bútort a legolcsóbbtól a leg-
drágább kivitelig.
BLEIER Rákóczi-út 30. félemelet.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cikket nemesak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt megfelelően honoráljuk. Kéziratot nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és könnyen olvasható írással írni. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát fölösleges beküldeni. Jellegül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jellegből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Az előfizetést kérjük pontosan megüjítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk.

Ajak. 1. A Szut. nem írja elő kötelezően, hogy valakinek az elfogásánál vagy elővezetésénél bizalmi egyént kell alkalmazni. Ez sokszor nem is lehetséges, mert hiszen a járőr olyankor is elfoghat vagy elővezethet valakit, amikor senki sincsen a közelben. Bizalmi egyéneket csak az elfogott vagy elővezetett egyén kikérdezésénél kell kötelezően alkalmazni, a személymotoszásnál is, ha lehetséges. Az elfogott egyén ruháit és a nála levő tárgyakat biztonsági szempontból a csendőr bizalmi egyének jelenléte nélkül is átvizsgálhatja ugyan, de mégis tanácsosabb, hogy ott, ahol arra egyáltalában mód van, még akkor is bizalmi egyént alkalmazzon, amikor az utasítás kötelezően nem írja elő, mert így az esetleges vádakkal szemben könnyebben tudja magát igazolni. 2. A lexikon rovatban már feleltünk. 3. A kötvényben kikötött összeg a mérvadó. Ennél magasabb összeget a biztosító társaság nem követelhet. 4. Kérdését nem értjük. Ha egy tag a közgazdálkodás kötelékéből megválk, akkor neki nem azt az alaptőkét kell kifizetni, amelyet ő annak idején befizetett, hanem azt, amely az eltávozás alkalmával a becslés szerint őt megilleti. Ez természetesen lehet kevesebb is annál az összegnél, amit az illető annak idején befizetett, de lehet több is aszerint, hogy a közgazdálkodás vagyona az illető otlléte alatt gyarapodott-e vagy apadt.

273. Az Illeték Szabályzat 5. §-ához csatolt táblázat, illetve az 1879. évi XXXVI. t.-c.-hez csatolt A) kimutatás (27. sz. R. K. 1895. Szab. Rend.) szerint Önnek, miután neje kívül négy gyermeke van, két szoba, egy konyha, egy fakamra és egy padlás illetékes, ami az Illeték Szabályzat 5. §. 10. pont (35. oldal) 6. bekezdése értelmében összesen 12 egységet tesz ki. Miután azonban az Ön lakása csak 1 szoba, 1 konyhából áll, a hiányzó második szoba után Önnek az 1926. október 29-én kelt 107.780/VII. b. 1926. sz. rendelet szerint négy egységnyi lakbértérítés illetékes. Nem írta meg, hogy fakamrája

és padlása van-e, ha nincs, ezek után újabb két egység jár. Nem írta meg, hogy a gazdasági hivatal milyen kérdést lát tisztázandónak, azért azt sem tudjuk megmondani, hogy a térítést mi alapon szüntették be.

Remény. A háború alatti katonai szolgálata és a hadifogságban töltött ideje a nyugdíjba nem számít be, mert a hadifogságból való visszatérése és a Nemzeti Hadseregbe való bevonulása között egy év egy hó és 6 nap megszakítása van. Ugyancsak megszakítása van (6 nap) a Nemzeti Hadseregnél történt leszerelése és a csendőrséghez való bevonulása között, úgy, hogy jelenleg tulajdonképpen Önnek csak 5 év 4 hó és 10 nap tényleges és nyugdíjba beszámítható szolgálatai ideje van. Tekintettel azonban arra, hogy a Nemzeti Hadseregnél történt leszerelése és a csendőrséghez történt bevonulása közötti megszakítás csekély (6 nap) és az sem az Ön hibájából keletkezett, nyugdíjazása alkalmával kérheti, hogy nyugdíjába a Nemzeti Hadseregnél töltött szolgálata is beszámítható s valószínű, hogy ez kegyelemből meg is fog engedtetni. Ebben az esetben Önnek folyó év augusztus 31-én a felemelten számított idővel együtt 8 év 4 hó 20 napi nyugdíjba beszámítható szolgálatai ideje lesz.

Cs. F. Kántorjánosi. Mind a két leírásunk megfelel a valóságnak. Nem akarunk ezuttal arra a kellemetlen esetre visszatérni, de ha az esetről írt tudósításunkat figyelmesen elolvassa, reájön, hogy minesen ellentét közöttük.

Tiszaparti füzes. Ilyen nevet nem találtunk a nyilván-tartásban.

Nemes Simon ny. törzsrőmester, Szécsény. 1. A Csendőrségi Lapokra előfizethet. Az előfizetési árat a lap címlapján megtalálja. 2. A postatakarékbetétek és a hadikölcsönök valorizálása olyan kérdés, amire még senki sem tud felvilágosítást adni s nem is remélhető, hogy a közeljövőben a megoldásra sor kerülhet. 3. Az 1924. évi 5600/M. E. sz. rendelet IV. fejezet 2. pontjának 2. bekezdése értelmében az 1923. évi május 1-vel vagy 1923. május 1. után nyugállományba helyezett honvédségi, csendőrségi, vámőrségi és folyamőrségi egyének lakáspénzét 1924. augusztus 1-től kezdődőleg aszerint a lakáspénzosztály szerint kell megállapítani, amely lakáspénzosztályba az a község tartozik, amelyet a nyugdíjas a nyugállományba helyezéstől számított egy éven belül végleges lakóhelyéül választott és ahol tényleg le is telepedett. Mindaddig, amíg a nyugdíjas végleges, állandó lakóhelyére át nem költözik, a lakáspénzt a legutolsó állomáshely szerint kell megállapítani. Ezt a rendeletet úgy kell értelmezni, hogy az említett egy éven belül lakóhelyét ideiglenesen akárhányszor megváltoztathatja, mindaddig a legutolsó állomáshelye után kapja a lakáspénzt, amíg végleges.

ASSZONYOM!

Kísérelje meg és mosson

Persil

önműködő mosószerrel.

Szappan, kefe és dörzsölés nélkül,
tüzelő és munka megtakarításával
havonta tetemes összeget
takarít meg.

állandó lakóhelyét be nem jelenti. Az átköltözködést állandó lakóhelyére s azt, hogy ott állandóan letelepedett, hatósági igazolvánnyal kell igazolni. A levelében említett levonásról és különbözetről nem lehet szó csak igen ritka esetben, nevezetesen akkor, ha az állandó lakóhely megváltoztatását idejében nem tudta bejelenteni s így a következő lakbérnegyedre még az előző lakóhelye után folyósították a lakáspénzt. 4. Forduljon a Magyarság szerkesztőségéhez, ahol Óhidi Legmán Leoné válaszol a sorsjegyekkel kapcsolatos kérdésekre. Leveléhez csatolt 16 fillér postabélyeget lapunk javára bevétellettük.

Egyenes út. Az 1892. évi 71.246/1892. sz. földművelésügyi miniszteri rendelet értelmében az is halászati kihágást követ el, aki anélkül, hogy a halászat gyakorlására jogosítva volna, bármely eszközzel, tehát horoggal is halász. A halászati jegyet tehát az is köteles felmutatni, aki horoggal halász. Bajtársra tévesen értelmezte az 1888:XIX. t.-c. 23. §-ának g) pontját, mert ebben a pontban csak arról van szó, hogy a gátaktól, zsilipektől, hallépcsőktől és egyéb vízi építményektől harminc méternyire felfelé vagy lefelé csak horoggal szabad halászni, de természetesen azzal is csak úgy, ha a horgászónak halászati jegye van. Egyébként figyelmébe ajánljuk dr. Élthes Gyulának lapunk f. évi 13. számában megjelent s az új halászati törvényt ismertető cikkét.

Fancsika. A II. számmal jelzett megoldás a helyes. Olvassák el lapunk 1925. évi 11. számában „H. Gy. őrmester, Csanádapáca” jellegű küldött üzenetünket, ott részletesen megmagyaráztuk a helyes kiszámítás módját. A végső eredmény ugyan az Önök által beküldött három megoldási módnál ugyansz, ami azonban nem jelenti azt, hogy mindhárom megoldási mód helyes, mert az elsőben egészen érthetetlen módon, önkényesen alakultak ki a számok a kívánt eredményre, a harmadikban pedig kivonási hiba van.

Cinkotai örs. A vezényelték a napibetétet 20 százalékos hozzáadással fizetik. Napibetét alatt azt az összeget kell érteni, amit a közzgazdálkodás tagjai fizetnek az étkezésért, tekintet nélkül arra, hogy mennyi az étkezési pénz.

Csak igazságosan. 1. Az örsön szolgálatot teljesítő próbacsendőr minden 12 órás szolgálat után 68 f. vezénylési pótdíjat kap. 2. Ugyanazt, amit az első pontban írtunk. 3. Az első próbacsendőri év leteltével a havizsold emelkedik, tekintet nélkül arra, hogy véglegesítették e avagy még egy évig próbacsendőri szolgálatot kell teljesítenie. A napidíj azonban csak a véglegesítés után emelkedik, ezért van az, hogy a második próbacsendőri évében ugyan azonos havizsoldot kap a 2-3-4. csendőrségi évüket szolgáló csendőr rendfokozatúakkal, de a napidíja véglegesítéséig a próbacsendőri napidíj marad, ami kisebb a csendőr rendfokozatúak napidíjánál. És mert a vezénylési pótdíj a napidíjhoz igazodik, a próbacsendőr vezénylési pótdíja a második évben is kisebb, mint a csendőré.

Szeged vidéke. Az 1926. évi október hó 29-én kelt 121.408/VI. c. 1926. sz. belügyminiszteri rendelet értelmében mindazok a tiszthelyettesek, törzsőrmesterek és hasonállásuak, akik 1926 október 1-én az általuk viselt rendfokozatban két évet betöltöttek, a magasabb fizetési fokozatba sorolnak. Ezt a rendeletet azonban az 1927 március 4-én kelt 121.679/VI. c. 1927 sz. belügyminiszteri rendelet akként módosította, hogy azok a tiszthelyettesek, akik póttiszt, illetve őrsparancsnokképző tanfolyamot nem végeztek, mindaddig nem sorolhatók a magasabb fizetési csoportba, amíg ezt a mulasztást nem pótolták. Ön azt veszi ki ebből az intézkedésből, hogy az ilyen tiszthelyettesek a törzsőrmesterekkel szemben anyagilag és erkölcsileg hátrányban vannak, mert a törzsőrmesterek minden ilyen feltétel nélkül mennek előre a fizetési fokozatokban. Úgy látszik, nem gondol arra, hogy a törzsőrmesterek csak a saját rendfokozatuk legmagasabb fizetési csoportjába juthatnak el ilyen könnyen s onnan már csak úgy haladhatnak tovább, ha az őrsparancsnokképző tanfolyam elvégzésére alkalmasak és érdemesek s azt sikeresen el is végzik. Ha nem, akkor maradnak a legmagasabb törzsőrmesteri fizetési fokozatban. Ezeknél pedig az Ön szerint hátrányos helyzetbe jutott tiszthelyettesek mégis csak sokkal jobban jártak, mert hiszen viselik a tiszthelyettesi rendfokozatot s az azzal járó illetményeket kapják. Annak idején különben minden ilyen

Ruha teszi az embert.

Ez a közmondás másképp azt jelenti, hogy az emberek a külsőre igen sokat adnak. Áll ez különösen az írásbeli dolgoknál, amikor csak egy levél vagy akta van az illető kezében. Ilyenkor minden vélemény az után igazodik, hogy milyen az illető írása. A technika mai állása mellett az **AEG MIGNON** segítségével bárki azonnal tud egyenletesen, szépen írni, olyan szépen, hogy a világ legszebb írója sem versenyezhet az ezen gépen írt levelek szépségével.

A csendőrségnél közel 1000 db, a lakosság többi rétegeinél, 3000 db van a legnagyobb megelégedésre használatban.

Ára 176 P + 2% forgalmi adó,

mely összeg csekély havi részletben törleszthető. Rendelje meg még ma 30 napi próbára teljesen díjmentesen, minden kötelezettség nélkül.

Aeg Unio Magyar Villamossági Rt.

ÍRÓGÉP-OSZTÁLYA

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 29.

tiszthelyettesnek módjában lett volna a pótaltiszti tanfolyamba bejutni s azok, akik ezt a tanfolyamot nem akarták elvégezni, további előhaladásukról önként lemondtak; maguk az okai, hogy a magasabb fizetési fokozatba nem juthatnak be. A f. évi március 28-án 211.141/VI. c. 1927. sz. alatt kiadott belügyminiszteri rendelet különben kilátásba helyezi, hogy az ilyen pótaltiszti vizsgát nem tett tisztviselők ügyének végleges liquidálása érdekében esetleg még ebben az évben pótaltiszti tanfolyam nyílik s akkor minden érdekeltnek módjában lesz a mulasztást pótolni. A fent lefelől hivatkozott rendelet alapján arra nem illetékeseknek kintalt illetménykülömbözetet természetesen vissza kell téríteni. Ha — amint Ön írja — egyesektől ezt még nem vonták le, majd levonják tőlük is.

N. XII. esendőr, Sárok. A Szut. 330. pont 8. alpontja határozottan három vagy több egyénhez köti a fegyverhasználat jogosultságát. Ha tehát csak ketten vannak, vagy csak egy ilyen egyénről van szó, fegyvert használni e pont alapján nem szabad. Üldözőbe kell venni.

In unitate robur. Ezidőszerint a csendőr-tisztikarba felvétel nincs.

Nyírség. 1. Teljesen az Ön magaviseletétől függ, hogy előjárói az eddigi magatartása miatt most elmaradt őrmesteri előléptetésre mikor fogják érdemesnek s alkalmasnak találni. Erre fix időtartamot megállapítani nem lehet, azért a legjobb, ha nem ezen töri a fejét, mert türelmetlenséggel a javulást megkezdeni nem lehet. Végezze a szolgálatát lelkiismeretesen, tartsa magát rendben más szempontokból is, a többit bizza előjáróira. Így gyorsabban jut célhoz, mintha türelmetlenül számolja a napokat. 2. Három évi szakadatlan erdőőri gyakorlat után lehet az erdőfelügyelőségtől (Budapest, V., Ország-ház-tér 11. sz.) a vizsgára becsajátatást kérni. Ha ez a gyakorlata megvan, nem okvetlenül szükséges a vizsga előtt tanfolyamban résztvenni, de értesüléseink szerint ez előnyösebb. A legközelebbi tanfolyam és vizsgáztatás a jövő év nyarán lesz. Amint látja, az egyszerű erdőőri állást sem osztogatják csak úgy könnyűszerrel.

Közgazdálkodás. 1. Hogy az őrsfőzőnő felfogadása milyen feltételekhez van kötve, arra nézve a Cs—20. Utasítás I. fejezet 12. pontja tartalmaz részletes intézkedéseket. Legalább 30 évet meghaladott, gyermektelen vagy gondozást nem igénylő felnőtt gyermekkel bíró, becsületes, gondos és a házvezetéshez jól értő nőnek kell lennie, aki amellett természetesen főzni is jól tud. Az őrsfőzőnő felfogadására alapján és a közbeeső parancsnokságok esetleges véleményének meghallgatása mellett az osztályparancsnokság hatáskörébe tartozik. Ha a közgazdálkodás jól választja meg a főzőnőt, nagyon sok kellemetlenségtől mentesül az őrs. Jobb, ha távolabbi vidékről való s helyben rokonai nincsenek. 2. Ha 5 beszámítható szolgálati éve nincs, akkor csak úgy kaphat végkielégítést, ha teljesen munka- és keresetképtelen.

48. A f. évi 15. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétett 87.278/VI. b. 1927. sz. belügyminiszteri körrendelet helyesbítését és kiegészítését a 16. sz. Csendőrségi Közlönyben „Sajtóhibaigazítás” alatt megtalálja. Az alhadnagyok e szerint gyermekeik után azok 20 éves koráig kapnak családi pótlékot.

R. esendőr, Zagárd. Egészen hihetetlenül hangzó fatális véletlen, hogy a gyümölcsotvaj a csősz kiáltásától megijedve rázuhanjon a csőszkunyhó tetejére, az beszakadjon alatta s az ott éppen pihenőjét tartó csendőrök egyikének szuronyába esve, halálát lelje. Nem hinnék, hogy akad olyan gyümölcsotvaj, aki pont a csőszkunyhó mellett levő fára másszon gyümölcsöt lopni. De feltéve, hogy ez megtörténhetett, egyedül a tolvaj a hibás; a csősznek természetes joga, hogy a tolvajra rákiáltson s a csendőrök sem felelhetnek azért, ha a kunyhó tetején át valaki a szuronyukba belepottyan.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas r.-t. nyomdája Budapesten, V., Honvéd-u. 10. sz.
(Telefon: T. 205—67, 205—68, 205—69.)

Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.

CSENDŐR-

tisztek, altisztek

és azok családtagjai

nyolc havi részletfizetésre készpénzáron

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha- törülközőket, abroszokat,
szöveteket, bélésarukat, kötött és szövött árut,
vásznat, sifont, zefireket, kötött gyermekgarnitúrát,
és egyéb vászonárukat, kesztyűt, harisnyát, kész
női s férfifehérneműeket kötött kabátokat, fűg-
készen és rendelésre, göny és függönykelméket,
uj, gyárilag sterilizált ágtyollat és pelyheket, paplanokat, min-
dennemű mosókelméket, selymeket, valamint diszpárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál

BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1927 október hó 1-ével kezdődnek.

Elsőrendű német gyártmányú

kerékpárok és varrógépek

véglegesített csendőröknek előnyös

részletfizetésre kaphatók.

Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalatnál

Budapest, VI., Andrásy-út 83—85 sz.

Telefon 980—22.

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33
(Klauzál-utca sarok)

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

CSENDŐRSÉGI KERÉKPÁRJAINK

MEGÉRKEZTEK!

Kinevezett csendőröknek kedvező feltételekkel. Nagy javító műhely. Gyermekekoci raktár. Alkatrészek nagyban árban. Árjegyzék 600 képpel ingyen.

Láng Imre motor, kerékpár, varrógép és Budapest, VI., Teréz-körút 3 (sarok üzlet)

Pontos és legjobb órák:

Doxa . . 350.000 K

Omega . 550.000 „

5 évi írásbeli jótállással

POLGÁR KÁLMÁN FIA műőrák és ékszerész

Budapest, VII., Teréz-körút 5. I. em.

Arany- és ezüstórák, ékszer és ajándék tárgyak.

Részletfizetés bevezetve! * 30 éves cég